HY VỌNG

MỤC LỤC

Cảm Tạ 1
ĐẶC SAN HY VỌNG Cám Ơn 2
71 Năm Võ Trường Toản – Một Mái Trường – Một Đời Thương Nhớ 3
Ngày Ấy, Chúng Tôi Còn Rất Trẻ 3
Rồi Mỗi Người Một Phương Trời 4
Gặp Lại Nhau, Ta Vẫn Là Những Cậu Học Trò Năm Cũ 4
Thầy Cô – Những Người Chúng Tôi Không Bao Giờ Quên 5
Cám ơn Thầy Cô 5
Đại Hội Trùng Phùng 2027 6
Một Thoáng Trưng Vương 6
Hà Nội Một Chiều Thu 7
Gửi Một Người Đã Xa Đà Lạt 7
Kẻ Đi Tìm Mộng 8
Tiếc Một Trời Thu 9
Sài Gòn Cũ 10
Bài Thơ Không Tên Số 1 11
Bài Thơ Không Tên Số 2 11
Huế 12
Mùa Phượng 13
Chiều Thu 13
Bão Biển 14
Lệ Lá 14
Chim, Mây, Biển 15
Lục Bình 15
Thơ Tặng 16
Chủ Nhật Buồn 17
Nỗi Nhớ 18
Bến Đợi Người Xưa 19
Những Năm Tháng Dưới Mái Trường Võ Trường Toản 20
Thầy Tổng Giám Thị Nguyễn Mạnh Tuân 24
Thầy Tổng Giám Thị Tâm Tình 35
Hoàng Hạc Lâu Đề Cảm 36
Aimer – Yêu 37
Si Je Pouvais Remonter Le Temps 39
Người Pháp Viết Về Cái Chết Của Hoàng Hoa Thám (Đề Thám) 41
Lai Lịch, Xuất Thân của Hoàng Hoa Thám (Đề Thám) 41
Khởi Nghĩa Yên Thế và Cái Chết của Hoàng Hoa Thám (Đề Thám) 43
Bản Đồ Dẫn Qua Cuộc Nam Tiến Của Dân Tộc Việt Nam 46
Bàn Luận Một Tí Về Lời Và Ý Nhạc Của Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên (NTM) 53
Những Tác Phẩm Được Phổ Trước Năm 1975 - 17 Bài 54
Những Tác Phẩm Được Phổ Sau Năm 1975 – 41 Bài 54
Phân Tích Những Tác Phẩm Trước Năm 1975 55
Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên Dùng Chữ Rất Tài Tình, Chẳng Hạn: 59

Viết Đến Đây Tôi Nghiệm Ra Được Một Chút Ít Cách Thức Hành Văn Của Ngô Thụy Miên! 60
Phân Tích Những Tác Phẩm Sau Năm 1975 61
Giải Nobel về Sinh Lý Học/Y Học năm 2026 83
Một Loại "Protein" Tảo Nhạy Ánh Sáng Trợ Giúp Ngành Khoa Thần Kinh Học (Neuroscience) 83
Hegemann Nghiên Cứu Loài Tảo "*Chlamydomonas"* Cảm Nhận Ánh Sáng 88
Phản Ứng Cực Nhanh Với Ánh Sáng Ở Tảo "*Chlamydomonas"* Khơi Dậy Sự Tò Mò Của Hegemann 90
Hegemann Và Nagel Khám Phá Một Loại "Protein" Khác Thường 90
"Protein" Của Tảo Kích Hoạt Các Tế Bào Con Người 91
Việc Gặp Gỡ Các Bệnh Nhân Tâm Thần Trở Thành Một Bước Tiến Đối Với Deisseroth 92
Thành Công! Chuyển "Protein" Của Tảo Vào Các Tế Bào Thần Kinh 92
Điều Khiển Quang Di Truyền Học (Optogenetics) Các Tế Bào Thần Kinh Trong Một Bộ Não Còn Sống 93
Một Kỷ Nguyên Mới Trong Khoa Thần Kinh Học (Neuroscience) 95
Hy Vọng Về Những Phương Pháp Điều Trị Y Học Mới 96
Quang Di Truyền Học (optogenetics): Một Phương Pháp Mang Tính Chuyển Đổi Trong Khoa Thần Kinh Học (Neuroscience) 97
Giải Nobel về Vật Lý Học năm 2026 98
Máy Gia Tốc Hạt Vũ Trụ Được Xây Trên Giải Băng Hà Ở Nam Cực 98
Vật Lý Hạt & Vật Lý Thiên Văn 101
Những Tia Chớp Trong Băng Hà 102
Kính Thiên Văn "Neutrino" Tại Nam Cực 103
Bong Bóng Khí Trong Băng Hà Là Một Vấn Đề 105
IceCube Cuối Cùng Phát Hiện Được Các "Neutrino" Từ Vũ Trụ 106
Các Nhà Nghiên Cứu Hy Vọng Học Được Điều Gì Từ Những "Neutrino" Của Vũ Trụ? 106
Nhiều Kết Quả Hơn Nữa Đang Được Kỳ Vọng 111
Giải Nobel về Hóa Học năm 2026 113
Họ Đã Giải Được Bí Ẩn Bất Đối Xứng Của Hóa Học 113
"Tartaric Acid" Cho Thấy Các Phân Tử Có Thể Tồn Tại Dưới Dạng Ảnh Gương Của Nhau 118
Tính Bất Đối Xứng Tay Trái - Tay Phải Của Sự Sống Làm Các Nhà Nghiên Cứu Khó Hiểu. 119
Tính Đối Quang Lệch Về Một Phía Được Giải Thích Bằng Toán Học 120
Henri Kagan Suy Nghĩ Vượt Ngoài Sự Hiểu Biết Thông Thường 124
Henri Kagan Thành Công Trong Việc Khuếch Đại Tính Bất Đối Xứng 125
Thử Nghiệm Và Sai Lầm Đưa Kenso Soai Đến Thành Công 126
Sự Kiên Nhẫn Của Kenso Soai Giải Đáp Câu Đố 126
Các Nhà Hóa Học Có Trong Tay Những Công Cụ Mới 127
Những Câu Nói Hay Của Khổng Tử Về Người Quân Tử 129
Chuyện Tiếu Lâm 130
"Chúa Ơi!" 130
"Hỏi Ông Trời" 130
"Tên Các Hồ Nổi Tiếng Ở Việt Nam" 131
Nhạc: Hội Ngộ Trùng Dương VÕ TRƯỜNG TOẢN 132
Nhạc: Áo Trắng Hẹn Hò 134
Nhạc: Võ Trường Toản Trường Tôi 135

Nhạc: Đường Bay Nào Đưa Em Về Ngang Đây 136

Cảm Tạ

Hội Ái Hữu Cựu Học Sinh Trung Học Võ Trường Toản (VTT) xin chân thành cảm tạ:

- Quý vị giáo sư, cựu giáo sư, nhân viên, và cựu nhân viên trường Trung Học Võ Trường Toản
- Quý vị thân hữu, học sinh, và cựu học sinh trường Trung Học Võ Trường Toản
- Quý vị trong Ban Biên Tập Đặc San Trung Học Võ Trường Toản 2027

Đã đóng góp bài vở, âm nhạc, văn thơ, tìm hiểu, sưu khảo, cùng hình ảnh, và nhiều thời giờ quý báu cũng như công sức để hoàn thành Đặc San Trung Học Võ Trường Toản 2027.

Đặc San Hy Vọng 2027 là một diễn đàn để quý thầy cô và các cựu học sinh gửi gắm những tâm tình, hoài bão, hoặc ôn lại các kỷ niệm cũ về mái trường thân yêu năm xưa.

Ước mong cuốn Đặc San này

- sẽ thắt chặt vòng tay thân ái giữa các cựu học sinh đồng môn năm xưa, và
- sẽ được đón nhận trong tình cảm thông của quý thầy cô và các thế hệ cựu học sinh từ khắp nơi trên thế giới.

Hội Ái Hữu Cựu Học Sinh
Trung Học Võ Trường Toản

P.S.: Đóng góp bài vở, âm nhạc, văn thơ, tìm hiểu, sưu khảo, cùng hình ảnh xin gửi về:

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
4102 Woodland Court
Grapevine, Texas 76051-6500
USA
haiquantrungduong@yahoo.com
(214) 232-4826

ĐẶC SAN HY VỌNG Cám Ơn

ĐẶC SAN HY VỌNG cảm ơn,
Quý cựu học sinh, quý Thầy, quý Cô.
Mỗi người đóng góp một tay,
Chung vai gánh sức, không màng kể công.

Đóng góp bài vở, nhạc thơ,
Hình ảnh, nghiên cứu, sưu tầm công phu.
Viết bài gửi trọn tâm tình,
Ước mơ, hoài bão, mái trường ngày xưa.

Nhớ trường thân mến năm xưa,
Nhớ hàng phượng cũ, nhớ trường TRƯNG VƯƠNG.
Nhớ tượng CỤ TỔ sân trường,
Nhớ 3 lần giải hùng biện vẻ vang.

Trường Nữ Trung Học Trưng Vương, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/groups/395853348109312/posts/1446158473078789/}

Tượng Cụ Đức Hiệu Tổ Võ Trường Toản {https://www.facebook.com/groups/225167057854685/}

3 năm (1970, 1971, và 1972) Trung Học Võ Trường Toản đứng nhất toàn quốc giải Hùng Biện Anh Ngữ của Hội Việt Mỹ (Vietnamese-American Association), Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {Hình của VTT Võ Tá Chước (1967-1970, 12B2), San Diego, California, USA}

Mỗi ngày đóng góp gửi về,
ĐẶC SAN HY VỌNG dạt dào niềm tin.
Mai này HY VỌNG thành hình,
Thầy trò khắp chốn đón nhận cùng nhau.

Mong sao tình bạn bền thêm,
Đồng môn năm cũ nối liền vòng tay.
Xin cùng cảm nhận êm đềm,
Để tình Võ Toản càng thêm đậm đà.

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
Grapevine, Texas, USA
haiquantrungduong@yahoo.com

71 Năm Võ Trường Toản – Một Mái Trường – Một Đời Thương Nhớ

Có những nơi chúng ta chỉ đi qua một lần rồi quên. Có những nơi ta sống nhiều năm nhưng khi rời xa, ký ức cũng dần nhạt theo năm tháng.

Nhưng cũng có một nơi, dù đã rời xa hơn nửa thế kỷ, chỉ cần nghe lại tên thôi, trong lòng bỗng dâng lên một cảm xúc thật khó gọi thành lời.

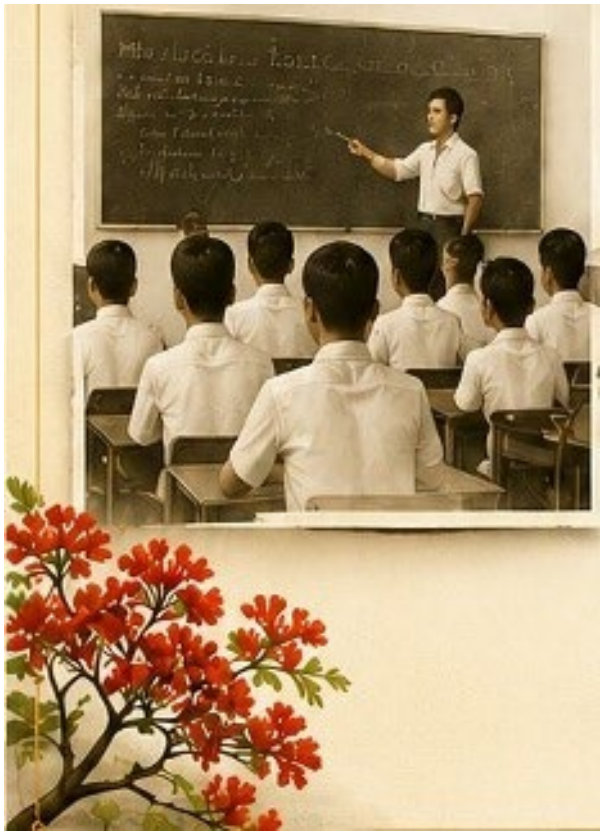
Với tôi, nơi ấy là Võ Trường Toản.

Bảy mươi mốt năm, từ 1956 đến 2027.

Đó là một khoảng thời gian đủ dài để một mái tóc xanh ngày nào trở thành mái đầu bạc; đủ dài để những cậu học trò năm xưa giờ đã lên chức ông, chức nội, chức ngoại; đủ dài để bạn bè từ một sân trường nhỏ tỏa đi khắp những phương trời.

Nhưng thật lạ, thời gian có thể làm thay đổi rất nhiều thứ, lại không thể xóa được hai tiếng Võ Trường Toản trong lòng những người từng một thời khoác áo học sinh của trường.

Ngày Ấy, Chúng Tôi Còn Rất Trẻ

Ngày bước chân vào Võ Trường Toản, có lẽ chẳng ai trong chúng tôi nghĩ rằng những năm tháng bình thường ấy rồi sẽ trở thành một trong những khoảng đời đáng nhớ nhất.

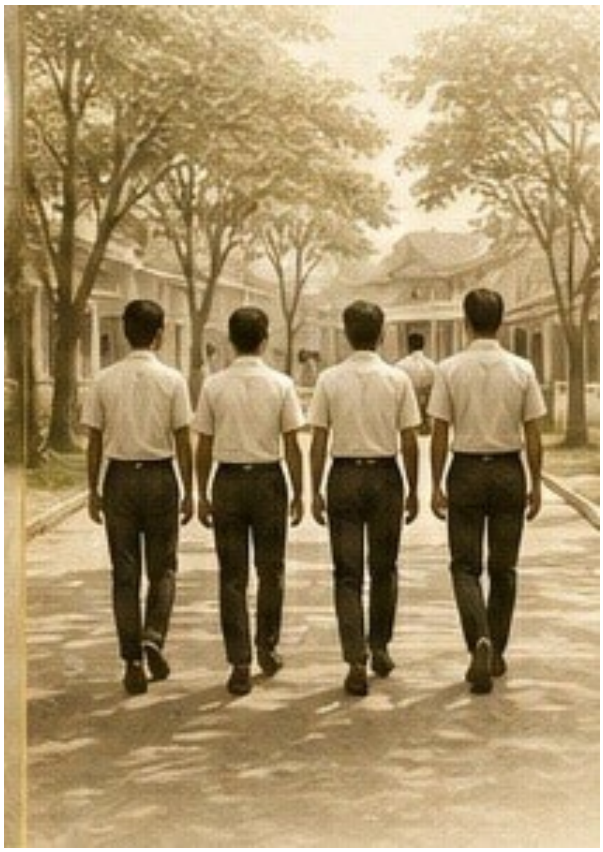
Ngày ấy, chúng tôi còn trẻ lắm. Những buổi sáng đến trường. Những hành lang quen thuộc. Những lớp học với bảng đen, phấn trắng. Tiếng thầy giảng bài. Tiếng bạn bè gọi nhau. Những câu chuyện.n không đầu không cuối trong giờ ra chơi.

Có những bài học ngày ấy tưởng rằng học xong rồi sẽ quên.

Có những lời thầy cô nhắc nhở, đôi khi tuổi trẻ còn thấy nghiêm khắc.

Nhưng nhiều năm sau, khi đã bước qua biết bao thăng trầm của cuộc sống, chúng tôi mới hiểu rằng bên cạnh kiến thức, thầy cô còn âm thầm trao cho học trò một hành trang quan trọng hơn rất nhiều: cách sống làm người.

Rồi Mỗi Người Một Phương Trời

Không ai biết trước cuộc đời sẽ đưa mình đi đâu?

Rồi một ngày, chúng tôi rời khỏi cổng trường Võ Trường Toản.

Người tiếp tục học hành. Người bước vào quân ngũ. Người lập gia đình. Người bắt đầu những cuộc hành trình rất xa.

Và rồi những biến động của đất nước đã đưa nhiều người Võ Trường Toản đến những miền đất khác nhau trên thế giới.

Từ Việt Nam đến Hoa Kỳ, Canada, Pháp, Đức, Úc, và nhiều nơi khác ...

Từ những cậu học trò áo trắng ngày nào, chúng tôi phải học cách xây dựng lại cuộc đời trên những quê hương mới.

Có người thành công.
Có người trải qua những năm tháng rất khó khăn.
Có người đã ra đi mãi mãi.
Có những người bạn mà lần chia tay cuối cùng, chúng ta đâu biết rằng đó chính là lần cuối cùng được nhìn thấy nhau.

Thời gian cứ thế trôi.

Mười năm.

Hai mươi năm.

Rồi ba mươi, bốn mười, năm mươi năm …

Đến một ngày nhìn vào gương, chợt nhận ra cậu học trò Võ Trường Toản năm nào đã có mái tóc pha sương.

Gặp Lại Nhau, Ta Vẫn Là Những Cậu Học Trò Năm Cũ

Có lẽ điều kỳ diệu nhất của tình đồng môn là thời gian dường như ngừng lại mỗi khi chúng ta gặp nhau.

Ngoài xã hội, người này có thể là bác sĩ, kỹ sư, giáo sư, doanh nhân; người kia đã về hưu, có con cháu trưởng thành.

Nhưng khi những người Võ Trường Toản ngồi lại bên nhau, những danh xưng ấy dường như được để lại ngoài cửa.

Chúng ta lại gọi nhau bằng cái tên của hơn nửa thế kỷ trước. Lại nhắc chuyện lớp cũ.

Lại hỏi:

- "Còn nhớ thầy ấy không?"
- "Còn nhớ thằng bạn ngồi bàn cuối không?"
- "Ngày đó ai hay bị thầy gọi lên bảng nhất?"

Và rồi cả bàn cùng cười.

Có những câu chuyện đã kể không biết bao nhiêu lần, vậy mà mỗi lần gặp nhau vẫn muốn kể lại.

Có lẽ vì chúng ta không thực sự đang kể một câu chuyện. Chúng ta đang tìm lại tuổi trẻ của chính mình.

Thầy Cô – Những Người Chúng Tôi Không Bao Giờ Quên

Trong ngày kỷ niệm 71 năm Võ Trường Toản, điều làm tôi suy nghĩ nhiều nhất chính là thầy cô.

Ngày chúng tôi còn trẻ, thầy cô đứng trên bục giảng và chúng tôi ngồi phía dưới. Khi ấy, chúng tôi tưởng rằng thầy cô sẽ luôn ở đó.

Nhưng thời gian không chờ đợi một ai.

Hôm nay, nhiều thầy cô kính yêu đã không còn nữa. Những vị còn có thể hiện diện với chúng ta cũng ngày một ít đi.

Bởi vậy, mỗi lần còn được gặp một người thầy, một người cô của Võ Trường Toản năm xưa, đối với tôi, đó không chỉ là một cuộc hội ngộ. Đó là một đặc ân của thời gian. Nếu có điều gì tuổi trẻ chúng tôi chưa kịp nói, thì hôm nay, khi tóc đã bạc, xin được nói một lời thật giản dị.

Cám ơn Thầy Cô

- Cám ơn những bài học trên bảng.
- Cám ơn cả những lời rầy la mà ngày ấy chúng em chưa hiểu hết.
- Và cám ơn Thầy Cô đã góp phần tạo nên những con người Võ Trường Toản của ngày hôm nay.

Nguyễn Việt Hùng (66-73)
Hội Trưởng
Hội Ái Hữu Cựu Học Sinh Võ Trường Toản
Nam California, USA
hung45htqs@gmail.com

Đại Hội Trùng Phùng 2027

Bảy mươi mốt tuổi trường xưa,
Võ Trường Toản gọi muôn bờ bạn thân.
Năm Đinh Mùi hội mùa xuân,
Thầy cô, bạn hữu một lần gặp nhau.

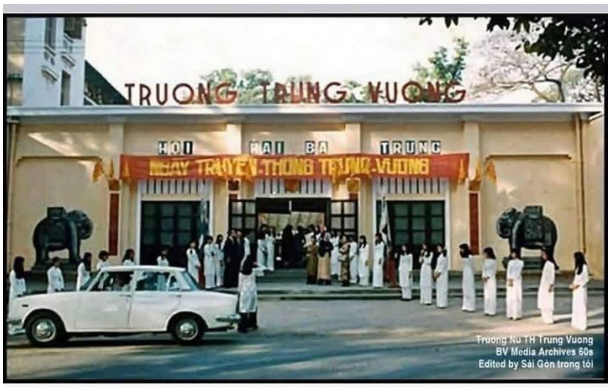
Thứ Bảy, Mười Ba tháng Hai,
Mười giờ đến ba, tiệc đãi ân tình,
Thầy trò tay bắt mặt mừng
Ân cần chào hỏi, chụp hình cho nhau.

Năm châu về chốn Sài Gòn,
Nhà hàng Sea-Food rộn ràng, thiết tha.
Văn nghệ rực sáng mái nhà,
Tri ân – kết nối – chan hòa tình thân.

Bao đời trí thức khôi nguồn,
Trường xưa đồng hành vững bước tương lai.

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
Grapevine, Texas, USA
haiquantrungduong@yahoo.com

Một Thoáng Trưng Vương

Trường Nữ Trung Học Trưng Vương Sài Gòn trong Ngày Truyền Thống của Trường những năm thập niên 1960s.

Trường Nữ Trung Học Trưng Vương, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/groups/395853348109312/posts/1446158473078789/}

Cổng Trưng Vương mỗi ngày anh thấp thỏm
Đợi một bóng hình…không phải của anh
Tà áo trắng, tóc dài sao tha thướt
Ấp ủ trong tim anh tuổi dậy thì.

Anh nhút nhát chỉ biết nhìn trộm lén
Không dám tỏ tình dù đã rất yêu
Đã bao lần em nhìn anh bất chợt
Cũng đủ cho anh quên cả lối về

Anh vào lính để làm trai thời chiến
Áo nhà binh làm can đảm chí hùng
Vui trở lại tìm em nơi chốn cũ
Cổng Trưng Vương sao vắng lặng bóng hình

Sau bao năm, tuổi đời thêm chồng chất
Bóng hình em vẫn sống mãi trong anh
Anh chỉ tiếc và trách anh rất tệ
Vì em ơi, anh chưa biết tên em…

Nguyễn Việt Hùng (66-73)
Hội Trưởng
Hội Ái Hữu Cựu Học Sinh Võ Trường Toản
Nam California, USA
Hung45htqs@gmail.com

Hà Nội Một Chiều Thu
(Miêu Gia)

Đường phố chiều người qua lại đông
Có bước chân em thắm môi hồng
Hà Nội vào Thu trời se lạnh
Tóc em bay hương tỏa mênh mông

Anh đứng lặng nhìn trời Thu xanh
Mùi hoa sữa thơm nhẹ trong lành
Mùi cốm đâu đây trong ngõ phố
Chợt bâng khuâng xao xuyến mong manh

Hà Nội hoàng hôn phố mờ sương
Ngỡ bước chân ai cuối con đường
Cho anh sâu thẳm trong tiềm thức
Thoang thoảng hương thầm mái tóc vương

Góc Hồ Gươm liễu rũ dáng xinh
Nghe đâu đây khúc nhạc trữ tình
Chiều thu nắng rơi trên phiến lá
Hà Nội – em hòa quyện lunh linh

Hà Nội ơi! Dõi mắt ngóng trông
Phố chiều buồn say chén rượu nồng
Lá vàng rơi cuốn theo chân bước
Ta chợt ... mơ màng ... trước thinh không ...

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Gửi Một Người Đã Xa Đà Lạt
(Từ Kế Tường)

Anh xa Đà Lạt, em cũng xa
Chỉ cây thông cũ đứng bên nhà
Mỗi bận anh về qua dốc mỏi
Sương chiều vây lạnh lối vàng hoa

Ta chia tay thuở còn đi học
Tóc em sợi nhỏ thả bao mùa
Đường cũng dài thêm ngày nước mắt
Phố tàn phai một sắc thu xưa

Anh từ buổi ấy thành kẻ lạ.
Cố quay về một nẻo thân quen
Đâu ngờ gió bụi tràn vai áo
Lạc mất anh và lạc mất em

Ta lạc mất nhau chẳng hẹn về
Buồn se lòng theo trận gió khuya
Đau nhói dưới chân như vấp bước
Ngẩng nhìn lên khuyết mảnh trăng thề

Em xa Đà Lạt xuôi về đâu?
Áo bay chiều tím – tím chân cầu
Anh mãi đi tìm trong xa thẳm
Gần hết đời vẫn chẳng thấy nhau

Gần hết đời anh hỏi đường mây

Trận gió lay khua góc hồ đầy
Tịnh nhiên một phía trời xa vắng
Một cõi lòng không chiếc lá bay

Em xa Đà Lạt chẳng quay về
Anh như người trễ mọi chuyến xe
Ta mất nhau sau lần lầm lỡ
Cứ xa dần theo trận gió đưa

Chia tay không nói lời ly biệt
Thoáng chốc già theo tóc ngả màu
Nỗi nhớ xoay vào vành trăng khuyết
Ngày mai ai biết – khuất về đâu?

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Đà Lạt, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/photo/?fbid=3530446156998912&set=pcb.3530446510332210}

Kẻ Đi Tìm Mộng
(Anh Tuấn)

Anh đi tìm giấc mộng
Tương tư đóa vô thường
Trên con đường rất rộng
Vô lối giữa hư không

Anh đi tìm nắng hạ
Thoa đôi má em hồng
Kết hai hàng phượng tím
Đan ngõ đứng chờ trông

Anh bên lòng biển vắng
Gọi mây trắng chập chùng
Mênh mông vờn suối tóc
Ngọc trần nét chân dung

Anh kết lá mùa thu
Say dáng ảo sương mù
Hát tình thơ âu yếm
Yêu nàng đóa vô tư

Anh đi tìm giấc ngủ
Đêm trăng ước hẹn hò
Đóa vô thường hé nụ
Yêu người đến thiên thu ...

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Tiếc Một Trời Thu
(Hoài Nguyễn)

Nhớ xa, ai cảnh thu tàn
Vọng trời viễn xứ, miên man nhớ người
Bến mê lạc lõng giữa trời
Chợt buồn muốn gửi cho đời nỗi đau ...

Đêm về mưa suốt canh thâu
Tiếc thu nghe thoáng rầu rầu tim côi
Thời gian rồi cũng phai phôi
Mong chi lúc được luân hồi cùng nhau

Thôi đành ôm kín niềm đau
Mong chi sẽ được bạc đầu trăm năm
Đời này, người quá xa xăm
Phòng loan, ai biết lạnh căm đông về

Từng khuya, cố tự vỗ về
Vùi quên theo một cõi mê u hoài
Ru buồn theo tiếng thở dài
Hiên ngoài bất chợt heo may trêu đùa!

Ai mang ngọn gió sang mùa?
Để cho cái rét theo mưa ngập hồn
Để thèm bất chợt nụ hôn
Trái tim thao thức bồn chồn nhớ thương ...

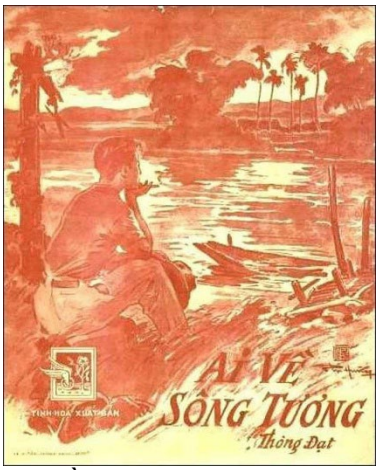
Mộng về lạc bến sông Tương
Ngẩn ngơ tỉnh giấc, đêm trường quạnh hiu
Ngậm ngùi phòng vắng buồn thiu
Hồn nghe khắc khoải cô liêu riêng mình!

Mưa dài, buồn chỉ lặng thinh
Có ai chia sẻ chút tình trái ngang
Niềm đau, ai sẽ riêng mang?
Hẹn kỳ chưa đến, ngỡ ngàng phân ly!

Tình yêu xa, thật diệu kỳ
Cho ai thèm chút nhu mì mộng mơ
Để người quay quắt câu thơ
Kiếp này lỗi hẹn, đợi chờ kiếp sau ...

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Ai về sông Tương {https://doanhnhanplus.vn/ai-ve-song-tuong-va-cau-chuyen-tinh-buon-562267.html}

Sài Gòn Cũ
(Nguyễn Hoàng Dũng)

Sài Gòn ngày tháng đậm tình quê
Mấy chục năm qua đã lỗi thề
Quê cũ giờ đây xa lạ quá
Ru lòng lữ khách vẫn vương mê

Viết mãi Sài Gòn nhắc nhở ta
Bởi tình lưu luyến tháng năm qua
Sân trường bóng điệp còn che nắng
Nhớ mối duyên xưa chẳng nhạt nhòa

Sài Gòn xưa cũ nhớ thương mong
Thương quá EM ơi cả tấm lòng
Nay đã xa rồi bao kỷ niệm
Từng Thu nhắc nhở lệ lưng tròng

Sài Gòn còn mãi những niềm thương
Kỷ niệm thơ ngây dưới mái trường
Từng buổi hẹn hò bao mộng ước
Cho lòng ngơ ngẩn vạn tơ vương

Tôi giữ Sài Gòn trong nét thơ
Để còn tha thiết những mong chờ
Người xưa bạn cũ trời quê cũ
Thăm lại từng đường trọn ước mơ ...

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)

San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

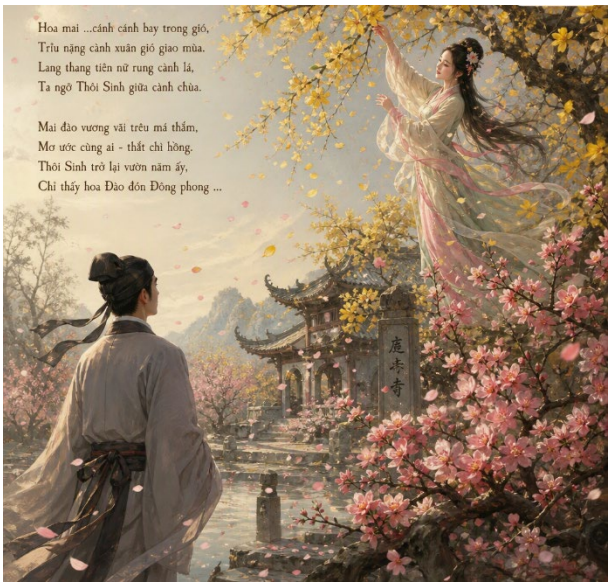

Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/p/S%C3%A0i-G%C3%B2n-Tr%C6%B0%E1%BB%9Bc-1975-100066787387532/}

Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/p/S%C3%A0i-G%C3%B2n-Tr%C6%B0%E1%BB%9Bc-1975-100066787387532/}

Bài Thơ Không Tên Số 1

Hoa mai ...cánh cánh bay trong gió,
Trĩu nặng cành xuân gió giao mùa.
Lang thang tiên nữ rung cành lá,
Ta ngỡ Thôi Sinh giữa cành chùa.

Mai đào vương vãi trêu má thắm,
Mơ ước cùng ai - thắt chì hồng.
Thôi Sinh trở lại vườn năm ấy,
Chỉ thấy hoa Đào đón Đông phong ...

VTT Trần Trung Dũng (1971-1977)
Calgary & Edmonton, Alberta, Canada
jungtran@yahoo.com

Bài Thơ Không Tên Số 2

Gió hẩy nàng xuân lay bóng nâu,
Lan Cúc hoa rượu ─ 1 đêm thâu.*
Bên cầu tơ liễu lơ thơ rũ,
Pháo, liễn 2 hàng đỏ đỏ câu.

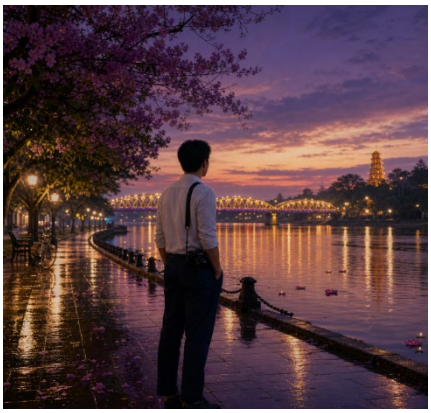
Trời đất hơi sương lạnh khép lòng,
Gió đưa loạt lá trãi trên sông.
Gió đưa thiếu nữ gầy thân trúc,
Thong thả vườn Đào đón gió Đông.

VTT Trần Trung Dũng (1971-1977)
Calgary & Edmonton, Alberta, Canada
jungtran@yahoo.com

(*): |兰菊花酒 |

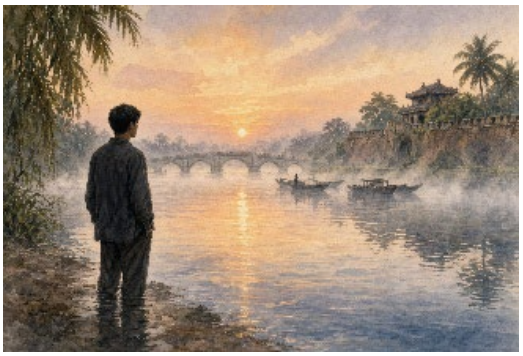
Huế

Cởi áo phù hoa trả phố phường
Người về, soi bóng nước sông Hương
Em còn buông tóc như ngày cũ
Áo tím như màu của Huế thương

Sóng nước Đông Ba có đợi thuyền
Qua cầu Gia Hội, mắt đưa duyên
Mưa còn trong vắt giòng An Cựu
Hoa có khoe màu giữa Ngự Viên

Ngũ Phụng trầm tư, nghĩ ngợi gì
Phượng hoàng, bạch hạc, đã thiên di
Ngọ Môn gió lộng từ muôn hướng
Đâu chí công hầu, mộng quý phi

Sông nước vô tình, gió thoảng qua
Hàng cau, hoa bắp, kiếm không ra
Còn ai nhớ lối về thôn Vỹ
Gởi gấm đôi lời với khách xa

Người đi, gởi lại một tâm hồn
Lời yêu ngọt lịm, mặn môi hôn
Huế vui, đường trải nhiều hoa nắng
Đến một ngày mưa, Huế lại buồn

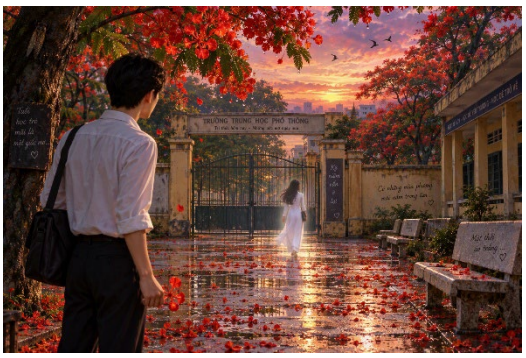
VTT Lê Mạnh Đương (1963 – 1970)
duonglman@gmail.com

Mùa Phượng
(Cho Út Nhỏ)

Gửi em cánh phượng đầu mùa
Từ trong yêu dấu cũng vừa chợt bay
Em còn tóc thả vai gầy
Ta nghe mưa hạ rơi đầy phố xa
Ngày em bước vội không chờ
Hai hàng cây đứng ngẩn ngơ đợi người
Con ve quên cả biếng lười
Buổi trưa không ngủ ngậm ngùi gọi tên
Cổng trường khép kín im lìm
Vắng đôi tà áo trắng hiền như mây
Cuối trời khuất nẻo chim bay
Còn trong thoáng nhớ dấu ngày yêu xưa ....
Chiều nay phượng nở cuối mùa
Ta đi tìm lại tuổi chưa xa người ....

VTT Nghiêm Phú Nhuận (1962-1969)
Little Saigon, California, USA
nghiemhadong@hotmail.com

Chiều Thu

Buồn trông nắng tỏa chiều sương
Nhện se sợi nhớ, sợi thương bên trời
Sợi bay theo gió viễn khơi
Sợi về buộc lại tóc người thiên thu ....

VTT Nghiêm Phú Nhuận (1962-1969)
Little Saigon, California, USA
nghiemhadong@hotmail.com

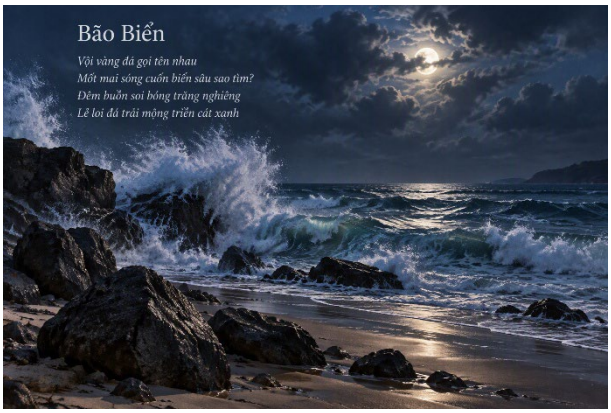

Bão Biển

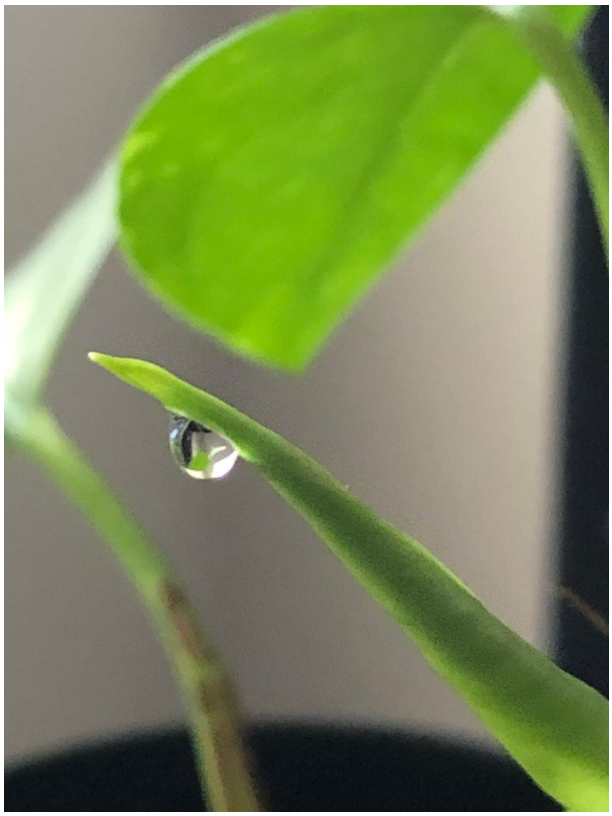
Vội vàng đá gọi tên nhau
Mốt mai sóng cuốn biển sâu sao tìm?
Đêm buồn soi bóng trăng nghiêng
Lẻ loi đá trải mộng triền cát xanh

VTT Nghiêm Phú Nhuận (1962-1969)
Little Saigon, California, USA
nghiemhadong@hotmail.com

Lệ Lá

Lá rơi lệ giữa đêm buồn
Gió đưa hóa kiếp hạt sương qua trời
Vô tình rơi lạnh vai người
Ngẩn ngơ dừng lại bên đời ăn năn

VTT Nghiêm Phú Nhuận (1962-1969)
Little Saigon, California, USA
nghiemhadong@hotmail.com

Chim, Mây, Biển

Chim qua trời rộng tìm nhau
Mây qua trời thả trắng mầu áo xưa
Sóng qua biển vẫn đợi chờ
Ngàn năm vỗ mãi hai bờ thủy chung ....

VTT Nghiêm Phú Nhuận (1962-1969)
Little Saigon, California, USA
nghiemhadong@hotmail.com

Lục Bình

Lục bình trôi dạt phương xa
Chiều chiều ngóng nắng quê nhà hỏi thăm
Mây bay theo gió khôn cầm
Con đò ai chống còn dằm bến xưa?

VTT Nghiêm Phú Nhuận (1962-1969)
Little Saigon, California, USA
nghiemhadong@hotmail.com

Thơ Tặng

Tôi viết bài thơ tặng tháng ngày
Tặng đôi môi ngọt, tặng vòng tay
Cứ vui như thuở ươm tơ thắm
Mộng ngát trong hồn, thơm đến mai

Tôi viết bài thơ cho núi sông
Tặng người lính chiến đã dừng chân
Ít ra cũng một lần qua xứ
Quẳng cái đau đi để…dỗ lòng

Tôi viết bài thơ cho ruộng đồng
Mênh mông bát ngát lúa đầy bông
Ngày xưa cơm mẹ nuôi con lớn
Rũ áo ra đi tan nát lòng

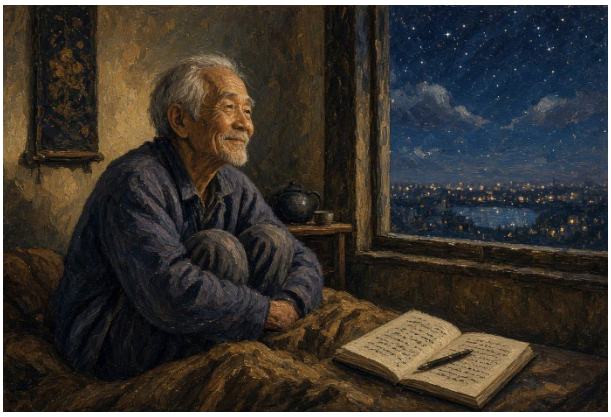
Tôi viết bài thơ tặng những người
Bơ vơ hè phố ngắm trăng chơi
Một ông sao sáng, hai sao sáng
Quần áo đơn khép kín mộng thôi

Tôi viết bài thơ tặng đóa hoa
Đời người cũng có một lần qua
Ngày xưa hương phấn ươm hương nụ
Bây giờ lá úa với mưa sa

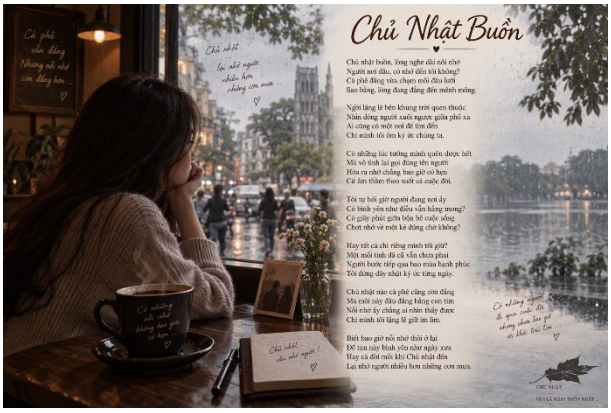
Tôi viết bài thơ tặng gió mây
Mộng hờ đã vuột khỏi vòng tay
Như thuyền tách bến xuôi dòng nước
Xin hãy thì thầm với cỏ cây

Tôi viết bài thơ để tặng tôi
Đêm nằm bó gối miệng mỉm cười
Thênh thang sống giữa khung trời Mỹ
Cứ tự do đi…ai cấm ai

Thu Hoài Nguyễn

Chủ Nhật Buồn
(Trần Khánh Kim)

Chủ nhật buồn, lòng nghe dài nỗi nhớ
Người nơi đâu, có nhớ đến tôi không?
Cà phê đắng vừa chạm môi đầu lưỡi
Sao bằng, lòng đang đắng đến mênh mông

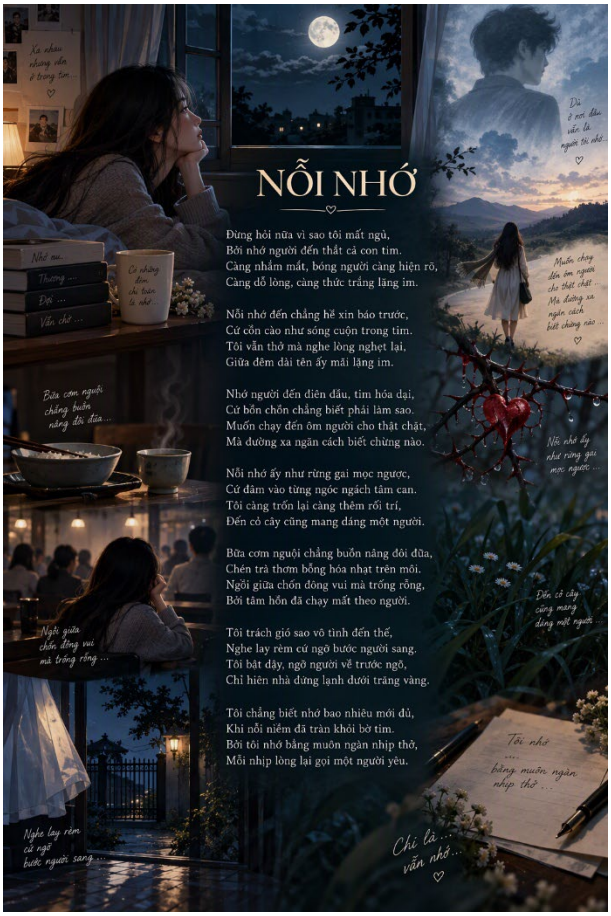
Ngồi lặng lẽ bên khung trời quen thuộc
Nhìn dòng người xuôi ngược giữa phố xa
Ai cũng có một nơi để tìm đến
Chỉ mình tôi ôm ký ức chúng ta
Có những lúc tưởng mình quên được hết
Mà vô tình lại gọi đúng tên người
Hóa ra nhớ chẳng bao giờ có hẹn
Cứ âm thầm theo suốt cả cuộc đời
Tôi tự hỏi giờ người đang nơi ấy
Có bình yên như điều vẫn hằng mong?
Có giây phút giữa bộn bề cuộc sống
Chợt nhớ về một kẻ đứng chờ không?
Hay tất cả chỉ riêng mình tôi giữ?
Một mối tình đã cũ vẫn chưa phai
Người bước tiếp qua bao mùa hạnh phúc
Tôi đứng đây nhặt ký ức từng ngày
Chủ nhật nào cà phê cũng còn đắng
Mà môi này đâu đắng bằng con tim
Nỗi nhớ ấy chẳng ai nhìn thấy được
Chỉ mình tôi lặng lẽ giữ im lìm
Biết bao giờ nỗi nhớ thôi ở lại
Để tim này bình yên như ngày xưa
Hay cả đời mỗi khi Chủ nhật đến
Lại nhớ người nhiều hơn những cơn mưa.

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Nỗi Nhớ
(Sam Trần)

Đừng hỏi nữa vì sao tôi mất ngủ,
Bởi nhớ người đến thắt cả con tim.
Càng nhắm mắt, bóng người càng hiện rõ,
Càng dỗ lòng, càng thức trắng lặng im.
Nỗi nhớ đến chẳng hề xin báo trước,
Cứ cồn cào như sóng cuộn trong tim.
Tôi vẫn thở mà nghe lòng nghẹt lại,
Giữa đêm dài tên ấy mãi lặng im.
Nhớ người đến điên đầu, tim hóa dại,
Cứ bồn chồn chẳng biết phải làm sao.
Muốn chạy đến ôm người cho thật chặt,
Mà đường xa ngăn cách biết chừng nào.
Nỗi nhớ ấy như rừng gai mọc ngược,
Cứ đâm vào từng ngóc ngách tâm can.
Tôi càng trốn lại càng thêm rối trí,
Đến cỏ cây cũng mang dáng một người.
Bữa cơm nguội chẳng buồn nâng đôi đũa,
Chén trà thơm bỗng hóa nhạt trên môi.
Ngồi giữa chốn đông vui mà trống rỗng,
Bởi tâm hồn đã chạy mất theo người.
Tôi trách gió sao vô tình đến thế,
Nghe lay rèm cứ ngỡ bước người sang.
Tôi bật dậy, ngỡ người về trước ngõ,
Chỉ hiên nhà đứng lạnh dưới trăng vàng.
Tôi chẳng biết nhớ bao nhiêu mới đủ,
Khi nỗi niềm đã tràn khỏi bờ tim.
Bởi tôi nhớ bằng muôn ngàn nhịp thở,
Mỗi nhịp lòng lại gọi một người yêu.

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Bến Đợi Người Xưa

Tôi đứng đợi bên triền sông trở gió,
Mây qua rồi, người vẫn ở nơi đâu?
Cánh bèo trôi về miền nước lạ,
Mang giùm tôi một tiếng gọi qua cầu.
Trăng đã xế bên hàng tre trước ngõ,
Ngọn đèn thức cùng tôi qua đêm trường.
Tôi nghe lá, ngỡ chân người bước vội,
Mở cửa nhìn, chỉ gặp một trời sương.
Ngày người đi, hoa cau vừa hé nụ,
Nay trăng vườn qua mấy bận mưa rơi.
Hoa cứ rụng như chưa từng biết đợi,
Chỉ riêng tôi chưa qua nổi một lời.
Tôi không trách dòng sông dài cách trở,
Chẳng giận mây quên lối cũ quay về.
Chỉ thương quá một người ngồi vá nhớ,
Chắp đêm dài bằng tiếng gió ngoài đê.
Có đôi lúc tôi dặn lòng thôi đợi,
Lại sợ người trở lại lúc mình đi.
Nên cửa nhỏ vẫn chưa cài then chặt,
Đèn chưa tàn, tôi nỡ tắt làm chi?
Mai người có trở về nơi bến cũ,
Dẫu bạc đầu mình vẫn nhận ra nhau.
Tôi không hỏi vì sao người đến muộn,
Chỉ thương người cũng một đời bể dâu.

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Những Năm Tháng Dưới Mái Trường Võ Trường Toản

Khác với nhiều bạn bè cùng lớp, bốn năm đầu Trung học, tôi học ở trường Nguyễn Trãi. Khi trường này dời về Khánh Hội, tôi quyết định chuyển sang trường Võ Trường Toản. Việc di chuyển đến trường ban đầu không thuận tiện chút nào! Vì ghi danh trễ, nên năm lớp 10, tôi phải học trong lớp với Pháp văn là ngoại ngữ thứ nhất, trong khi Anh ngữ là môn chính của tôi, cho đến khi lên lớp 11, tôi mới chuyển về đúng chương trình Anh ngữ như mong muốn.

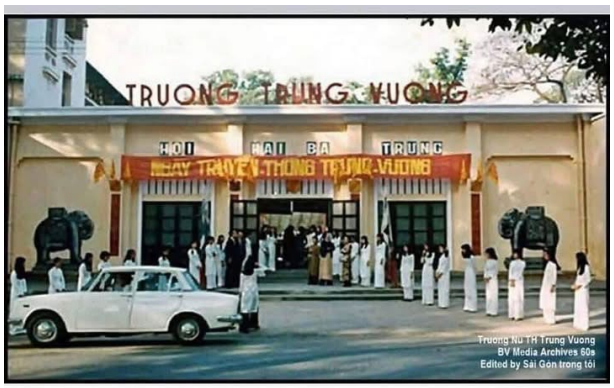

Trường Trung Học Nguyễn Trãi, Khánh Hội, Việt Nam Cộng Hòa {https://conganhuynh.com/SaiGonSau1975-01.htm}

Trường Trung Học Võ Trường Toản, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/photo/?fbid=2703917846446490&set=pcb.1293789881803790}

Như các bạn đã biết, Võ Trường Toản nằm cạnh trường Nữ Trung học Trưng Vương, một ngôi trường nữ sinh nổi tiếng thời bấy giờ. Trong khi nhiều bạn nam sinh có dịp làm quen, hẹn hò với các nữ sinh trường bên cạnh, tôi chỉ biết cắm đầu học, dành hết thời gian cho sách vở. Buổi sáng học ở trường, buổi chiều phải học thêm luyện thi Toán, Lý, Hoá và Anh ngữ tại Hội Việt Mỹ!

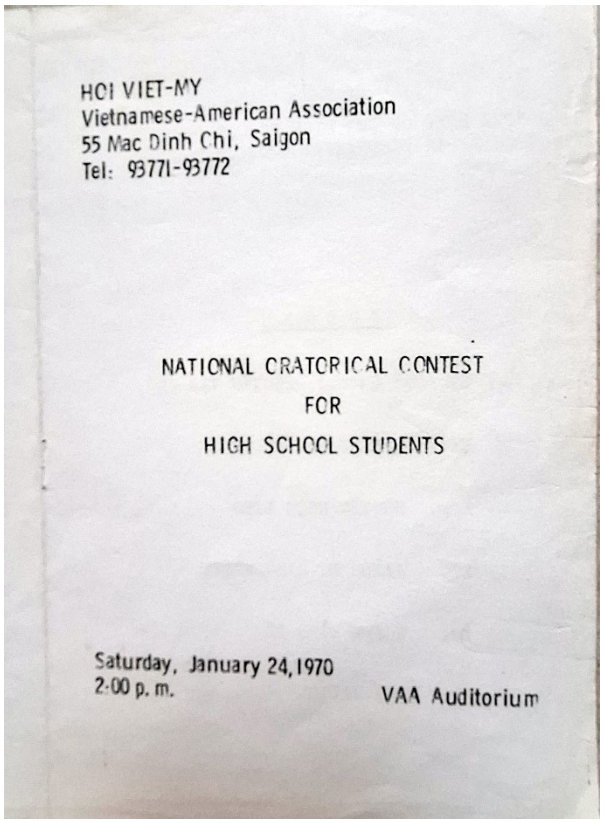
Trường Nữ Trung Học Trưng Vương Sài Gòn trong Ngày Truyền Thống của Trường những năm thập niên 1960s.

Trường Nữ Trung Học Trưng Vương, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/groups/395853348109312/posts/1446158473078789/}

Hội Việt Mỹ, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://www.facebook.com/photo/?fbid=2211074852274772&set=pcb.2211081478940776 }

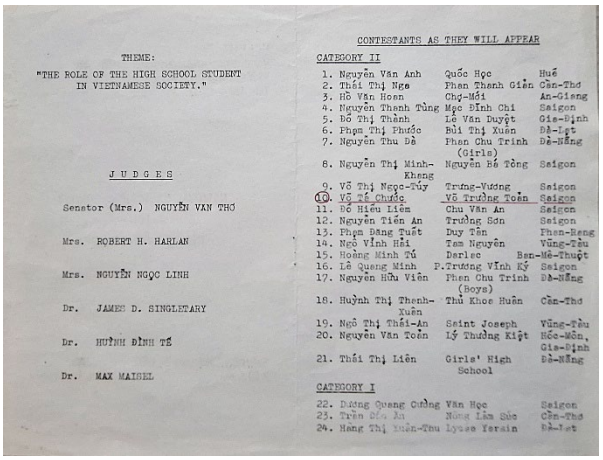
Tôi học miệt mài, vì sợ rằng nếu không đậu Tú Tài 1 và 2, tôi có thể phải "nhập ngũ"! Áp lực này rất lớn, nhưng cũng nhờ thế thúc đẩy tôi cố gắng nhiều hơn. Một kỷ niệm đặc biệt là ngày 24 tháng Giêng, năm 1970, tôi được vinh dự đại diện trường tham dự cuộc thì "Hùng Biện Toàn Quốc" dành cho học sinh Trung học, do Hội Việt Mỹ tổ chức. Vượt qua 20 thí sinh khác, tôi giành giải nhất cho trường Võ Trường Toản.

HOI VIET-MY
Vietnamese-American Association
55 Mac Dinh Chi, Saigon
Tel: 93771-93772

NATIONAL CRATORICAL CONTEST
FOR
HIGH SCHOOL STUDENTS

Saturday, January 24, 1970
2:00 p.m.
VAA Auditorium

THEME:

"THE ROLE OF THE HIGH SCHOOL STUDENT IN VIETNAMESE SOCIETY."

JUDGES

Senator (Mrs.) NGUYỄN VAN THO
Mrs. ROBERT H. HARLAN
Mrs. NGUYỄN NGỌC LINH
Dr. JAMES D. SINGLETARY
Dr. HUỲNH ĐÌNH TẾ
Dr. MAX MAISEL

CONTESTANTS AS THEY WILL APPEAR

CATEGORY II

1.	Nguyễn Văn Anh	Quốc Học	Huế
2.	Thái Thị Nga	Phan Thanh Giản	Cần-Thơ
3.	Hồ Văn Hoan	Chợ-Mới	An-Giang
4.	Nguyễn Thanh Tùng	Mạc Đĩnh Chi	Saigon
5.	Đỗ Thị Thành	Lê Văn Duyệt	Gia-Định
6.	Phạm Thị Phước	Bùi Thị Xuân	Đà-Lạt
7.	Nguyễn Thu Đà	Phan Chu Trinh (Girls)	Đà-Nẵng
8.	Nguyễn Thị Minh-Không	Nguyễn Bỉnh Khiêm	Saigon
9.	Võ Thị Ngọc-Thủy	Trưng-Vương	Saigon
10.	Vũ Tế Chước	Võ Trường Toản	Saigon
11.	Đỗ Hiếu Liêm	Chu Văn An	Saigon
12.	Nguyễn Tiến An	Trường Bdn	Saigon
13.	Phạm Đăng Tuất	Duy Tân	Phan-Rang
14.	Ngô Vĩnh Hải	Tam Nguyên	Vũng-Tàu
15.	Hoàng Minh Tú	Darlac	Ban-Mê-Thuột
16.	Lê Quang Minh	P.Trường Vĩnh Ký	Saigon
17.	Nguyễn Hữu Viên	Phan Chu Trinh (Boys)	Đà-Nẵng
18.	Huỳnh Thị Thanh-Xuân	Thủ Khoa Huân	Cần-Thơ
19.	Ngô Thị Thái-An	Saint Joseph	Vũng-Tàu
20.	Nguyễn Văn Toản	Lý Thường Kiệt	Hốc-Môn, Gia-Định
21.	Thái Thị Liên	Girls' High School	Đà-Nẵng

CATEGORY I

22.	Dương Quang Cường	Văn Học	Saigon
23.	Trần [illegible] An	Nông Lâm Súc	Cần-Thơ
24.	Hàng Thị Xuân-Thu	Lycee Yersin	Đà-Lạt

VTT Võ Tá Chước (1967-1970, 12B2)

THE SAIGON POST

No 1906 ☆ Saturday, January 31, 1970 | 339, Tran-Hung-Dao Saigon — Tel. 90.038 | Copy Price: SAIGON-GIADINH: 30 piasters PROVINCE: 35 piasters

High School Oratorical Contest Winners Known

The winners of the second annual National High School Oratorical contest held Saturday at the Vietnamese-American Association building were announced Thursday. Each contestant spoke on the subject «The Role of the High School Student in Vietnam Society.»

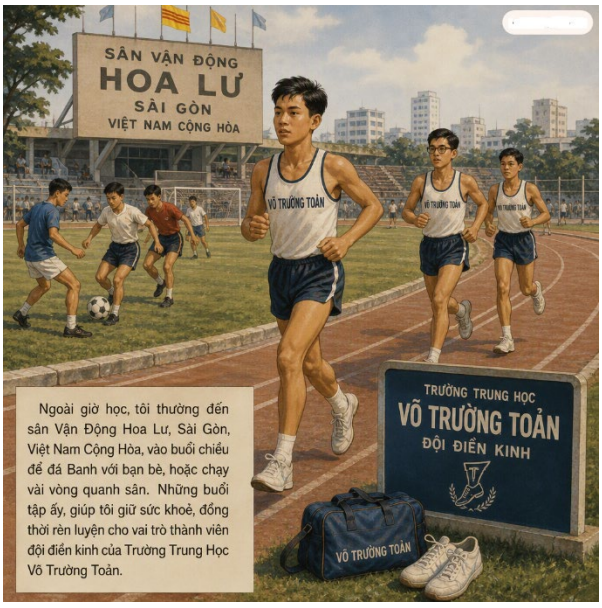
Twenty-four finalists competed for the finals after having won in preliminary contests throughout Vietnam. Four winners were selected from each of the Corps Areas and eight from the Saigon-Cholon area for the final competition held in Saigon.

The winners: first prize, Vo Ta-Chuoc of Vo Truong Toan High School of Saigon; second prize, Nga Vinh Bui of Tam Nguyen High School in Vung Tau; third prize, Do Hien Lien of Chu Van An High School in Saigon; Fourth prize, Du Thi Thanh D. Steele.

Ngoài giờ học, tôi thường đến sân Vận Động Hoa Lư vào buổi chiều để đá Banh với bạn bè, hoặc chạy vài vòng quanh sân. Những buổi tập ấy, giúp tôi giữ sức khoẻ, đồng thời rèn luyện cho vai trò thành viên đội điền kinh của Trường.

Sân Vận Động Hoa Lư, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {Hình ảnh của (1967-1974, 12B1)}

Thời đó, Hiệu trưởng là Thầy Đỗ Hữu Nghĩa, dù thời gian học tại Võ Trường Toản không dài, nhưng tôi luôn trân quý những kỷ niệm với các bạn lớp 12B2 và đặc biệt là với người thầy kính yêu Nguyễn Trọng Cơ, người đã qua đời tại California!

Thầy Hiệu Trưởng Đỗ Hữu Nghĩa (1934-2024) {https://votruongtoansg.wordpress.com/2019/01/11/chsvttsg-mung-sinh-nhat-lan-thu-85-cgs-hieu-truong-do-huu-nghia-ngay-10-01-2019/}

Thầy Nguyễn Trọng Cơ (1942-2011), Lý Hóa {https://www.votruongtoan.org/#}

Mái trường ấy đã để lại trong tôi những tình bạn, bài học và khoảnh khắc không thể nào quên!

VTT Võ Tá Chước (1967-1970, !2B2)
San Diego, California, USA
chuckvota@gmail.com

Thầy Tổng Giám Thị Nguyễn Mạnh Tuân
"Nhiệm Vụ Trên Hết"

Các học sinh Đệ Thất B (1963) - Đệ Nhất B2 (1970) trước cổng trường Trung Học Võ Trường Toản, 11 Nguyễn Bỉnh Khiêm, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa

Thầy Tổng Giám Thị Nguyễn Mạnh Tuân (?-?)

Trường Võ Trường Toản chúng tôi nằm trên đường Nguyễn Bỉnh Khiêm, giáp ranh khu Thị Nghè, Quận 4, vùng đất "địa linh, nhân kiệt', vốn là nơi "rồng ẩn, cọp núp", lại kế bên trường con gái, Trưng Vương, nên tự nhiên phát sinh lắm vấn đề.

Cầu Thị Nghè

Các nữ sinh Trung Học Trưng Vương trên đường Nguyễn Bỉnh Khiêm đến trường

Học sinh con trai bản tính thường nông nổi, nóng nẩy, háo thắng…nên, ở cương vị Tổng Giám Thị, nhiệm vụ gìn giữ kỷ luật xem ra không đơn giản một chút nào

Con gà, con chó, con cọp… còn biết bảo vệ lãnh địa của nó, huống chi con người. Nên, có gì lạ, nếu đường Nguyễn Bỉnh Khiêm và những khu lân cận không "welcome" những anh chàng lạ mặt. Nhưng nếu có sự cố gì xảy ra với khách vãng lai thì người ta lại cho rằng Võ Trường Toản là dân "Vô Trật Tự". Riêng với các cô Trưng Vương, chúng tôi quen gọi là "Trứng Vịt", thì lại coi chúng tôi như "Vỏ Trứng Thối", hết xài!

Oan! Dù chính tôi đã tận mắt chứng kiến cảnh các đồng môn trừng trị mấy ông "xâm nhập bất hợp pháp"

Điển hình như hai ông Nguyễn Trãi, mặc đồng phục, gắn huy hiệu đàng hoàng, thản nhiên cỡi Honda thả dốc xuống ngắm Trưng Vương, vô tư như hai ông sư vậy. Đường Nguyễn Bỉnh Khiêm là con đường cụt. Cuối đường là khu quân sự của Hải Quân, đã rào lại. Khi hai ông quay đầu thì …khổ nạn là đây! Một bóng áo trắng lao qua đường, nhanh như tên bắn, bơm xe đạp cầm tay cứ nhắm đầu hai ông mà đập. Ông ngồi sau đã rớt xuống đường mà vẫn cố ôm cứng lấy nài. Ông nài cúi đầu chịu đòn, rú hết ga, mở đường máu để thoát thân. Sau trận đòn này hai ông mới biết thế nào là luật bất thành văn ở nơi đây

Một ông khác, không biết học trường nào, diện bộ đồ đẹp lắm, đang hớn hở từ trường Trưng Vương đi lên thì …ăn đòn! Một bóng áo trắng tiếp cận, vài cú đấm tung ra nhanh như chớp, máu xịt tức thì. Tất nhiên là anh chàng chẳng hiểu trời trăng mây nước gì cả. Từ từ rồi sẽ hiểu!

Tôi bản chất hiền lành, nhát như thỏ đế, nhưng lại thích xem các đại ca điều binh, khiển tướng. Mấy ông này hay ngồi ở quán Hẹn, hay xe đậu đỏ bánh lọt của chú Xi, chú Cống. Ngồi để "bảo vệ an ninh" con đường Nguyễn Bỉnh Khiêm, "xử lý" mấy ông khách không mời mà đến.

Quán Hẹn trên đường Nguyễn Bỉnh Khiêm, bên cạnh Nữ Trung Học Trưng Vương & Trung Học Võ Trường Toản, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {Hình chụp tháng 11 năm 1999 của VTT Lê Anh Tuấn (1968-1975), San Jose, California, USA}

Như mấy ông hippies dẫn đào đi chơi Sở Thú. Láng lẩy lắm, áo bó, quần ống loe, pattes d'éléphant. Đại ca nhìn thấy ngứa mắt lắm, ra lệnh :

- "Xét giấy tờ mấy thằng này!"

Thời đó, con trai từ 17 tuổi trở lên, đi khơi khơi ngoài đường thế này bảo đảm có giấy tờ đầy đủ, gồm thẻ căn cước và giấy hoãn dịch. Không phải cảnh sát, xét giấy tờ ai đưa. Khẩu lệnh của đại ca chỉ đơn giản có nghĩa là "Đập nó !"

Vài bóng áo trắng băng qua đường, chẳng nói năng chi, chỉ đấm và đá. Mấy cô đào tự dưng thấy kép bị đập, la hét om sòm ; Mấy anh kép xem ra hiểu chuyện hơn, biết mình đã lọt vào 'cấm địa' nên ôm đầu chịu đòn rồi…co giò, bỏ của chạy lấy người!

Những chuyện như thế này xảy ra như cơm bữa, nhưng ở bên ngoài cổng trường. Bảo vệ lãnh địa có phải là hành vi "vô trật tự"?

Muốn có một ý niệm về kỷ luật, trật tự, mời bạn bước qua cổng trường tôi

Thường thì vào đầu giờ học, Thầy Tổng sẽ đứng ở đây để kiểm tra học sinh, không có Thầy thì đã có sẵn một tấm "kính chiếu yêu" để học sinh tự kiểm tra mình. Thế nào? Bạn nhìn mình giống người hay yêu quái? Yêu quái đồng phục không quy chuẩn, tóc dài, không huy hiệu, mang dép lê…Nếu không giống người thì yêu cầu bạn lượn ngay ra khỏi cổng trường, đừng để Thầy Tổng trông thấy, phiền phức lắm!

Nghiêm túc thế nên bên trong cổng trường toàn là "trai đẹp" cả, ai cũng là "supermodel", siêu mẫu. The Beatles đang trong thời hoàng kim cũng bị xếp vào hàng "yêu quái", không có mặt ở đây. Ông nào tóc dài một chút là được mời vô phòng hớt tóc ngay trong trường để đưa vào nề nếp.

Thường thì vào đầu giờ học, Thầy Tổng Giám Thị Nguyễn Mạnh Tuấn sẽ đứng ở đây để kiểm tra học sinh,
không có Thầy thì đã có sẵn một tấm "kính chiếu yêu" để học sinh tự kiểm tra mình. Thế nào? Bạn nhìn mình giống người hay yêu quái?
Nếu không giống người thì yêu cầu bạn lượn ngay ra khỏi cổng trường Trung Học Võ Trường Toản, đứng để Thầy Tổng Giám Thị trông thấy, phiền phức lắm!

The Beatles, Anh Quốc {https://www.discogs.com/artist/82730-The-Beatles/image/SW1hZ2U6MTYzNTMxNjA=}

Học trò con trai với nhau không thể tránh việc xích mích, đụng chạm. Bức xúc lắm thì "giao lưu" với nhau vài cú đấm, cú đá rồi thôi, chưa hài lòng thì rủ nhau lên lầu 3, có nhiều phòng trống để giải quyết tiếp; nếu vẫn "bất phân thắng bại" thì hẹn nhau ở một địa điểm nào đó ngoài cổng trường sau giờ học

Làm sao thì làm, đừng để chuyện đánh lộn, dù ở trong hay ngoài cổng trường, đến tai Thầy Tổng. Thầy biết sẽ đưa ngay ra Hội Đồng Kỷ Luật cho lãnh án, sau đó sẽ ghi tên vào Sổ Bìa Đen, bảo đảm một tương lai không có gì sáng sủa.

Chọc phá Thầy Cô thì có đấy, nhưng, ở trường tôi, kính trọng, yêu thương Thầy Cô là chuyện tự nhiên, truyền thống. Nếu Thầy Cô chửi mắng, đánh đập học sinh cũng chỉ vì "thương cho roi cho

vọt". Không có chuyện thù oán, bất kính, vô lễ… ở nơi đây, Tình Thầy Trò luôn là những kỷ niệm đẹp.

Kỷ luật tự giác ở trường tôi cũng là một điểm cộng. Học sinh đi học trễ, dù không thấy Thầy Tổng đứng trước cổng, cũng sẽ tự động hít đất 10 cái để nhận lỗi trước khi vào lớp.

Nếu vì một vài hình ảnh nhìn thấy ở đâu đó ngoài đường mà bạn nói học sinh trường tôi "Vô Trật Tự" thì…oan! Oan quá xá!

Thầy Tổng không chỉ duy trì kỷ luật sau cổng trường, mà cả bên ngoài nữa. Nghe đồn, Thầy có một cái ống nhòm, kéo ra dài cả thước như ta thấy trong phim "Hải tặc Viking". Thầy hay dùng cái này để theo dõi học trò ở khu vực xung quanh nhà trường.

Ống nhòm hải tặc {https://dientuthaithang.com/ong-nhom-hai-tac-bresser-12x30-1520-299.html}

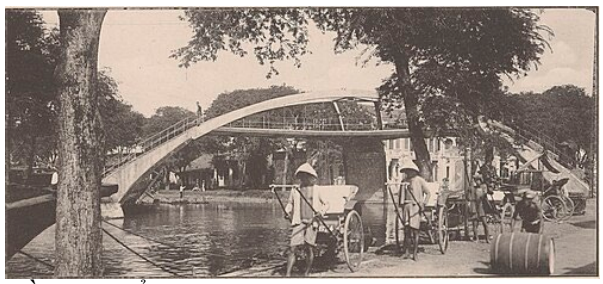

Một thời Võ Trường Toản - Kỷ luật tạo nên những thế hệ vững vàng.

Có biệt tài nhớ mặt, nhớ tên của từng học sinh một, nên Thầy nhận ra ngay những ông nào đang rong chơi Sở Thú, hay lang thang ngoài đường trong giờ học. Ngay ngày mai trực nhật sinh sẽ gọi các đương sự lên văn phòng, không phải để uống trà với Thầy đâu, ăn vài cái bạt tai đấy, rồi nhận giấy mời phụ huynh lên làm việc tiếp

Lớp nào vào năm thi, trung học đệ nhất cấp, tú tài 1, tú tài 2, Thầy Tổng sẽ lo "dọn dẹp". Những đại ca, tay chơi cầu Ba Cẳng…sẽ lần lượt được mời lên văn phòng nhận giấy 'tốt nghiệp sớm'.

Cầu Ba Cẳng, Sài Gòn, Việt Nam Cộng Hòa {https://vi.wikipedia.org/wiki/C%E1%BA%A7u_Ba_C%E1%BA%B3ng}

Một đại ca ở lớp tôi thấy các chiến hữu đã lần lượt nhận giấy mời nên tự giác lên gặp Thầy Tổng:

- "Thưa Thầy, em không muốn làm phiền Thầy nữa, em xin nghỉ học để đi lính"

Thầy "duyệt" ngay!

Chưa phải là đại ca hay tay chơi, bạn TH lớp tôi chỉ vì "nghệ sĩ tính" hay lê la quán xá nên đi học không đều, cũng bị Thầy mời lên văn phòng:

-"Anh không thể học ở đây được, tôi chuyển anh qua trường Trần Lục, anh về suy nghĩ đi"

Ơ…Trần Lục là thế nào, bạn bè, chiến hữu ở đây cả, đi sao được! Mà mình có làm gì quá đáng đâu, chắc Thầy "hù" mình đây mà

TH không chịu qua Trần Lục, và Thầy Tổng không "hù", lập tức cho TH "tốt nghiệp sớm"

Thẳng tay "dọn dẹp" vì niên học quan trọng, Thầy muốn lớp có môi trường tốt để học tập, đạt kết quả tốt trong kỳ thi sắp tới

Nhà TH không khá giả gì, bạn sau đó phải ra học trường tư để lấy 2 bằng tú tài, thật gian nan! Học xong, bạn vào Hải Quân.

Ngày tốt nghiệp, bạn đen như cục than, mặc bộ đồ trắng như tuyết, trở về trường để…thăm Thầy Tổng! Phiên bản mới của "Lưu Bình, Dương Lễ" đây mà!

Bạn muốn nói với Thầy rằng, "Thầy đuổi em, nhưng em đã lấy xong hai bằng tú tài, thành thiếu úy Hải Quân rồi nhé!". Thầy Tổng hiểu chứ, và chắc Thầy vui lắm, cái vui của Dương Lễ khi Lưu Bình mang "mối hận năm xưa' trở lại thăm mình.

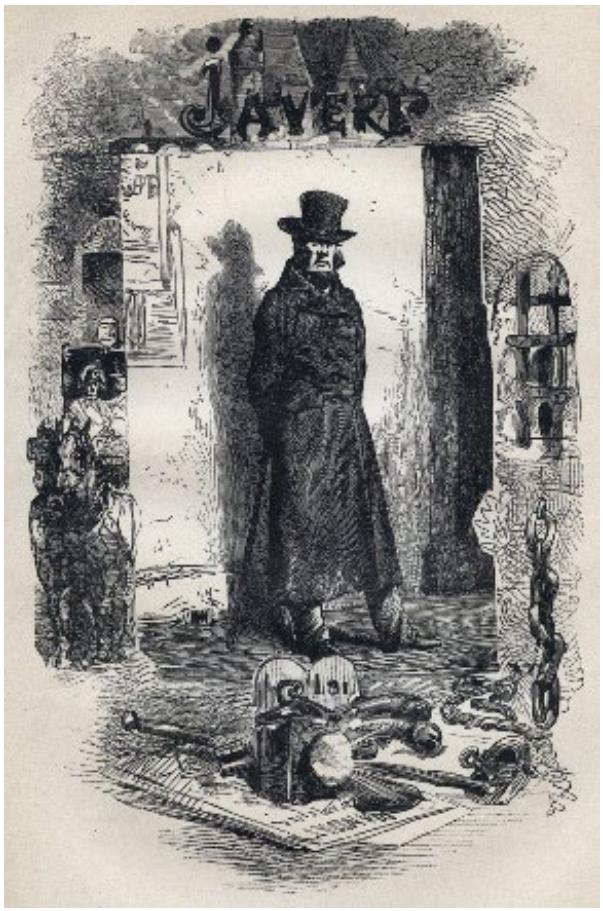
Sau 1975, TH di tản qua Canada. Bạn đi học tiếp để trở thành một kỹ sư. Lưu Bình vẫn chưa quên mối "hận", mua một cặp rượu đến thăm Thầy Tổng đang định cư ở đây.

Vẫn là ý cũ, "Thầy đuổi em, nhưng em đã học xong đại học rồi". Chuyện Lưu Bình Dương Lễ kéo dài thêm một tập, càng đẹp, càng vui.

Là nam sinh, chuyện bị đuổi học không đơn giản. Điều này đồng nghĩa với việc đang sống bình yên trong thành phố bị đưa thẳng ra mặt trận. Điều gì sẽ xảy ra? Nhưng nếu "lấn cấn" ở điểm này, Thầy Tổng Giám Thị không thể thực thi nhiệm vụ. Bác sĩ phải loại bỏ những tế bào có vấn đề để bảo vệ cơ thể, không có lựa chọn nào khác.

Thanh Tra Javert trong Les Misérables của Victor Hugo {https://www.meisterdrucke.fr/fine-art-prints/Gustave-Brion/917630/Javert,-illustration-du-roman-%C2%ABLes-Mis%C3%A9rables%C2%BB-de-Victor-Hugo.html}

Thầy Tổng gợi nhớ hình ảnh thanh tra Javert, trong Les Misérables (Victor Hugo), người đặt trọn niềm tin vào luật pháp, nhiệm vụ. Khi Javert không bắt giữ Valjean, một tội phạm, vì món nợ ân tình, ông hiểu mình đã không làm tròn nhiệm vụ nên nhảy xuống sông Seine tự vẫn.

“Nhiệm vụ trên hết”, tinh thần từ những năm đầu thế kỷ 19, vẫn tồn tại trong thế kỷ 20

Thành tích học tập, thi cử, của học sinh Võ Trường Toản không phải tự nhiên mà có, môi trường học tập lý tưởng không phải tự nhiên mà có. Thầy Tổng đã tận tâm, tận lực, để thực hiện nhiệm vụ của mình, không màng đến hệ lụy.

Tôi đã gặp lại vài học sinh bị Thầy đuổi học, không thấy ai phiền trách Thầy cả. Các bạn đều có một ý nghĩ chung, “Thầy làm như vậy là đúng”. Nếu nghe được những lời này, chắc Thầy vui lắm

Vài “kỷ niệm” của riêng tôi với Thầy Tổng

Tôi bản chất hiền lành, nhút nhát, chỉ vì ham vui mà đu theo các đại ca, tay chơi cầu Ba Cẳng…nên đã từng vi phạm kỷ luật. Thầy Tổng xét thấy tôi không phải là chính phạm, cái gì cũng chỉ dám làm một nửa, nên châm chước, không đưa tên vào Sổ Bìa Đen

Nhưng có một sự cố nhỏ mà thành lớn chuyện

Nguyên do, tôi chỉ có hai bộ đồng phục để thay đổi, Chủ Nhật mới giặt quần áo một lần nên nếu có "trục trặc" gì tôi không có đồng phục mặc đi học

Một ngày thứ Hai đầu tuần, ngày chào cờ, tôi đi học mà mặc…quần đen! Sợ lắm! Cả trường xếp hàng dưới sân để chào cờ, Thầy Hiệu Trưởng và Thầy Tổng Giám Thị đứng quan sát. Chào cờ xong, từng lớp một lên lớp. Tôi núp sau các bạn nhưng Thầy Tổng vẫn thấy:

- "Đương, lại đây!"

Toàn trường trố mắt nhìn tôi, ô, tên "thi sĩ ba gai" này hôm nay mặc quần đen. Toi rồi nhé!

Ở trong trường tôi cũng khá nổi tiếng vì mấy bài thơ cóc nhái đăng báo. Gặp tôi, các đồng môn hay to nhỏ với nhau, "Duong Le" kìa. Tôi thích chí lắm, mình cũng là một "public figure" rồi chứ bộ!

Nhưng thứ Hai chào cờ mà thi sĩ mặc quần đen thì đúng là coi trời bằng vung rồi. Để xem Thầy Tổng trị tội nhé! Không mặc đồng phục là lỗi nặng, Chắc chắn nhà thơ sẽ được mời lượn ngay ra khỏi cổng trường, sáng mai lên gặp Thầy Tổng làm việc tiếp

Tôi đến trình diện hai Thầy, Thầy Tổng hỏi:

- "Sao hôm nay anh mặc quần đen?"

Nếu là nữ sinh, tôi trả lời câu này dễ ợt
Là nam sinh, tôi á khẩu, chết đứng giữa sân cờ!

Từ Hải chết đứng giữa trận tiền thể hiện khí phách một dũng tướng.

Tứ Hải

VTT Lê Mạnh Đương (1963-1970) tại tư gia Thầy Hiệu Trưởng Đỗ Hữu Nghĩa (1934-2024), 575/11/18 Cách Mạng Tháng Tám, Phường15, Quận 10, Thành Phố HCM.

Nhà thơ chết đứng giữa sân cờ thảm não lắm, Thầy Hiệu Trưởng cầm lòng không đặng, bèn xuống lệnh:

- "Đương đi đi!"

Ơ…Trong phút chốc, tôi nhận được 2 mệnh lệnh trái ngược nhau. Vì Thầy Hiệu Trưởng chức vụ cao nhất ở đây nên tôi sẽ thi hành lệnh Thầy Hiệu Trưởng

Tôi hoàn hồn, chết đi sống lại, cực kỳ phấn khởi vì mặc quần đen đi học mà vẫn không sao. Nhà thơ hiên ngang lên lớp, để lại phía sau hàng trăm đôi mắt ngẩn ngơ, chẳng hiểu ra sao cả!

Từ từ, bình tâm lại, tôi thấy mình đã gây rắc rối cho nhà trường. Nếu Thầy Tổng đuổi tôi ra khỏi cổng thì câu chuyện đã kết thúc, tội phạm bị trừng trị, hết phim; Tôi thản nhiên lên lớp thì câu chuyện mới bắt đầu, những vi phạm tương tự sau này sẽ giải quyết sao đây?

Dù có lỗi, dù ân hận, nhưng tôi vẫn "giận" Thầy Tổng lắm. Tôi không muốn gặp Thầy nữa! Những năm sau đó, tôi luôn đồng phục chỉnh tề, tôn trọng nội quy, để Thầy không có lý do gì nhắc đến tên tôi

Thầy hình như cũng đã...chán tôi! Xem ra, tôi như thế nào thì Thầy cũng chẳng quan tâm, có mặc quần đen đến trường thì Thầy cũng…thây kệ!

Cho đến ngày cuối cùng của năm học cuối

Tôi lên văn phòng lấy học bạ thì nghe tiếng Thầy gọi:

- "Đương!"

Ơ…mấy năm nay em tránh mặt Thầy, Thầy cũng chẳng muốn nhìn em. Sao hôm nay Thầy không để em đi cho khuất mắt, kêu em lại làm chi?

Thầy đến bên tôi, hai Thầy Trò đứng cạnh bàn học bạ

- "Năm nay anh học khá đấy"

Thầy vẫn thế, lưu tâm học sinh toàn diện

Lớp tôi, Thầy "dọn dẹp" sạch sẽ rồi, còn toàn là thiền sư.

"Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng", tôi học hành không tiến bộ mới là chuyện lạ.

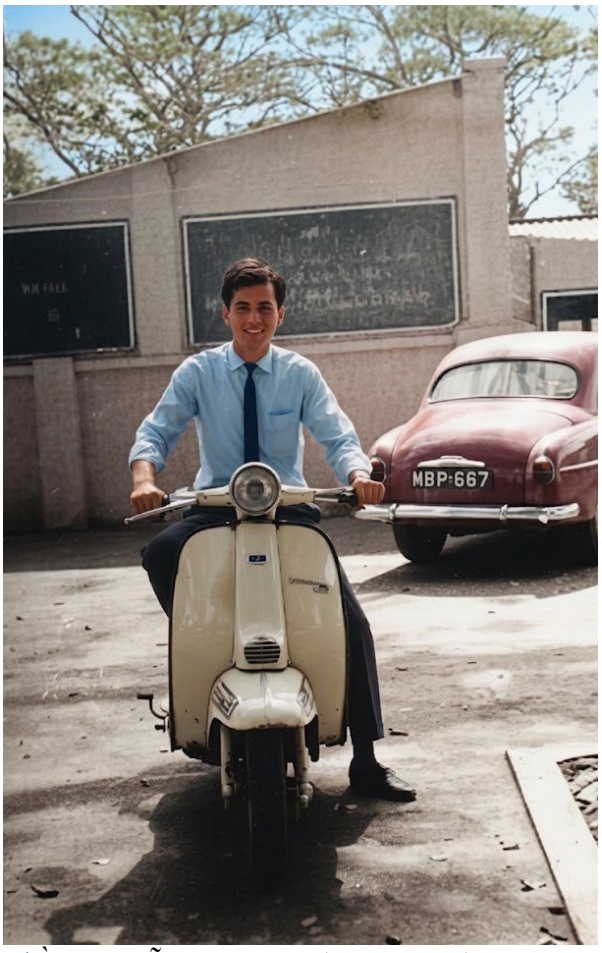
- "Qua mấy bài báo anh viết, chứng tỏ anh có văn tài"

Tôi bắt đầu…ngượng! Làm sao có "văn tài" được khi động lực viết chỉ là muốn bắt chước đàn anh, và vốn sống bằng không. Nhưng, nghiệp vụ sư phạm là như thế, lời khen đem lại cho học trò chút phấn khởi để có can đảm tiếp thu phần phê bình đến ngày sau.

Rất đúng! Tôi thực sự cần ý kiến, lời khuyên của Thầy. Thầy đã từng là nhà báo, nhà văn.

Thầy nói rất nhiều, rất lâu…để tôi chợt nhận ra, giờ học cuối cùng của tôi ở ngôi trường này không phải là giờ Lý của Thầy Nguyễn Trọng Cơ mà là giờ Văn của Thầy Tổng Nguyễn Mạnh Tuân. Chắc chỉ riêng tôi mới có đặc ân này

Thầy Nguyễn Trọng Cơ (1942-2011), Lý Hóa

Thầy hôm đó cũng lạ lắm, ánh mắt không nghiêm nghị, sắc lạnh mà hiền từ, ấm áp. Giọng nói không dõng dạc, đanh thép mà ôn tồn, tình cảm. Tôi không quen…nếu cứ đứng đây nghe Thầy nói thêm có lẽ tôi…khóc mất!

Tôi lí nhí cám ơn Thầy, chào Thầy. Học bạ cuộn tròn gắn vào guidon xe, tôi rời cổng trường, buồn bã, hoang mang...

Nhiều năm sau đó, việc học hành, thi cử, rồi tốt nghiệp, đi làm … tôi chẳng có cơ hội nào về thăm lại Thầy cũ, Trường xưa. Xuôi theo dòng đời, ta dễ trở thành vô tình, vô cảm

Nhớ Thầy, giờ chỉ còn biết thì thầm vào cõi hư không:

- “Thầy ơi! Em không bao giờ muốn trở thành nhà văn, nhà thơ. Nhưng mỗi khi em viết, em sẽ luôn ghi nhớ lời Thầy”

VTT Lê Mạnh Đương (1963 – 1970)
duonglman@gmail.com

Thầy Tổng Giám Thị Tâm Tình

{Đặc San Kỷ Yếu 1971}

Mỗi lần thấy cựu học sinh Trung Học Võ Trường Toản về thăm trường, Thầy Tổng Giám Thị Nguyễn Mạnh Tuân vừa vui, vừa buồn.

Giọng Thầy có vẻ than trách: "Tôi chán các anh quá! Học sinh trường người ta ra ÔNG NÀY, BÀ NỌ. Còn các anh chỉ đội MŨ MÀU!"

Mũ Đỏ, Nhảy Dù, Quân Lực Việt Nam Cộng Hòa {https://nhaydu.com/CacDaihoi.html}

Mũ Nâu, Biệt Động Quân, Quân Lực Việt Nam Cộng Hòa {https://nhayduwdc.org/ls/qlvnch/bdq/tthlbdq/ndwdc_lsqlvnch_bdq_tthlbdq_tstthlbdqQLVNCH_2019MAR17_sun.htm}

Mũ Xanh, Biệt Cách Dù - Lực Lượng Đặc Biệt, Quân Lực Việt Nam Cộng Hòa {https://hon-viet.co.uk/PhanVanHuan_CauChuyenChiecMuXanh.htm}

Mũ Đen, Thiết Giáp, Quân Lực Việt Nam Cộng Hòa {https://nhayduwdc.org/st/hhqlvnch/hhtg/ndwdc_st_hhqlvnch_hhbctg_2013SEP02.htm}

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
Grapevine, Texas, USA
haiquantrungduong@yahoo.com

Hoàng Hạc Lâu Đề Cảm

何處神仙經幾時,
猶留仙跡此江湄.
今來古往卢生夢,
鶴去樓空崔顥詩.

檻外煙波終渺渺,
眼中草樹尚依依.
衷情無限朋誰訴,
明月清風也不知.

Đâu chốn thần tiên trải mấy thu,
Xứ tiên bến nước dấu còn ghi.
Xưa qua nay lại Lư sinh mộng,
Lầu trống hạc đi Thôi Hiệu thi.

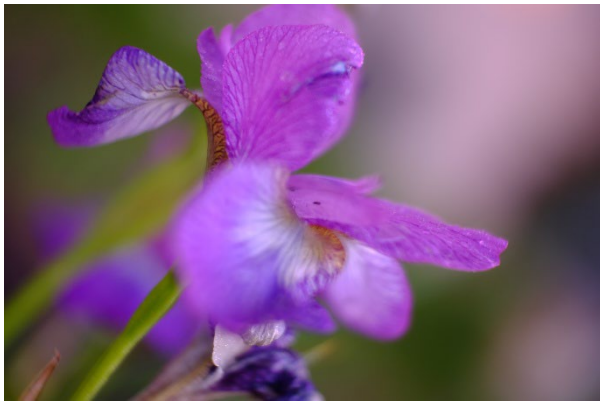
Khói sóng bên hiên còn ngát ngút,
Cỏ cây trước mắt vẫn còn y.
Lấy ai bày tỏ tình chan chứa,
Gió mát trăng thanh có biết gì.

Bài thơ Thi Hào Nguyễn Du đề cảm nhân chuyến đi sang Trung-Quốc và ghé qua Lầu Hoàng Hạc / Hoàng Hạc Lâu.

VTT Trần Trung Dũng (1971-1977)
Edmonton & Calgary, Alberta, Canada
jungtran@yahoo.com

Nguyễn Du (1766-1820) {https://en.wikipedia.org/wiki/Nguy%E1%BB%85n_Du}

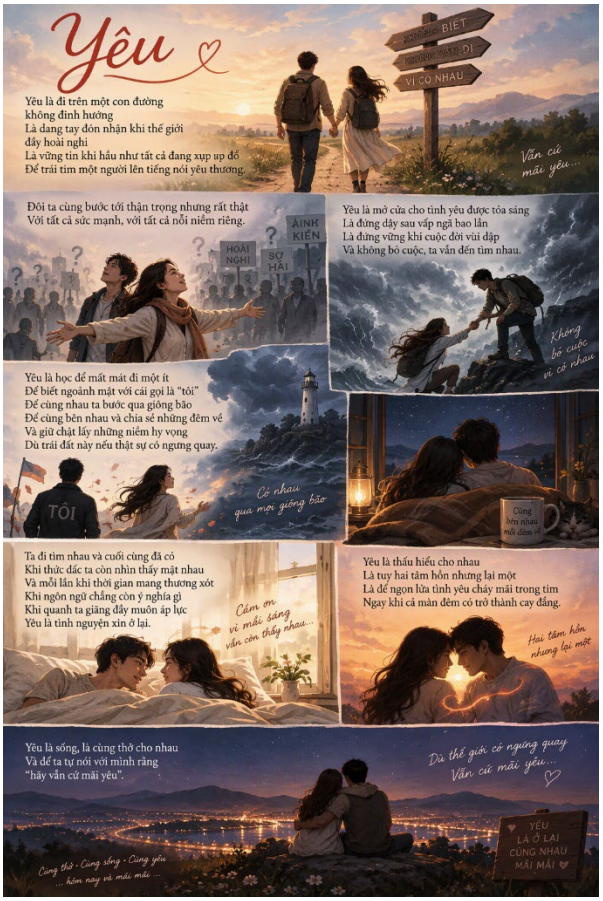

Aimer – Yêu

Aimer, c'est marcher sans savoir sa route

C'est tendre les mains quand le monde doute

C'est croire encore quand tout s'effondre
Et laisser son cœur parler sans doute

On avance fragiles et vrai

Avec nos forces nos secrets

Aimer, c'est ouvrir la porte aux lumières
C'est tenir debout quand la vie nous torture
Aimer, c'est tomber se relever
Et choisir autre sans jamais renoncer

Yêu là đi trên một con đường không biết hướng
Là dang tay đón nhận khi thế giới đầy hoài nghi
Là vững tin khi hầu như tất cả đang sụp đổ
Để trái tim một người lên tiếng nói yêu thương

Đôi ta cùng bước tới thận trọng nhưng rất thật
Với tất cả sức mạnh, với tất cả nỗi niềm riêng

Yêu là mở cửa cho tình yêu được tỏa sáng
Là đứng dậy sau vấp ngã bao lần
Là đứng vững khi cuộc đời vùi dập
Và không bỏ cuộc, ta vẫn đến tìm nhau

Aimer, c'est apprendre à perdre un peu
A laisser l'orqueil loin de nos yeux
Aimer, c'est partager les nuits les tempêtes
Et garder l'espoir quand tout s'arrête
On se cherche, on se trouve enfin
Dans un regard, dans un matin

Aimer, c'est ouvrir la porte aux lumières
C'est tenir debout quand la vie nous torture
Aimer, c'est tomber se relever
Et choisir autre sans jamais renoncer
Et même quand le temps nous blesse
Quand les mots manquent quand tout nous presse

Aimer, c'est rester, c'est comprendre
C'est laisser nos âmes se répondre
Aimer, c'est garder la flamme qui éclaire
Même quand la nuit devient trop amère

Aimer, c'est vivre, c'est respirer
Et se dire encore qu'on peut tout recommencer.

Yêu là học để mất mát đi một ít
Để biết ngoảnh mặt với cái gọi là "tôi"
Để cùng nhau ta bước qua giông bão
Để cùng bên nhau và chia sẻ những đêm về
Và giữ chặt lấy những niềm hy vọng
Dù trái đất này nếu thật sự có ngưng quay

Ta đi tìm nhau và cuối cùng đã có
Khi thức giấc ta còn nhìn thấy mặt nhau
Và mỗi lần khi thời gian mang thương xót
Khi ngôn ngữ chẳng còn ý nghĩa gì
Khi quanh ta giăng đầy muôn áp lực

Yêu là tình nguyện xin ở lại
Yêu là thấu hiểu cho nhau
Là tuy hai tâm hồn nhưng lại một
Là để ngọn lửa tình yêu cháy mãi trong tim
Ngay khi cả màn đêm có trở thành cay đắng

Yêu là sống, là cùng thở cho nhau
Và để tự nói với mình rằng "ta hãy vẫn cứ mãi mãi yêu".

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Si Je Pouvais Remonter Le Temps

Si je pouvais remonter le temps
Je t'arrêterais sur ce chemin
Là où nos vies se sont croisées
Sans savoir qu'un jour tu t'éloignerais

J'effacerais ces mots trop lourds
Ces silences qui ont fait nos jours
Et je garderais tes mains dans les miennes
Comme un trésor, comme une lumière ancienne

Si je pouvais remonter le temps
Le choisirais de t'aimer encore
Sans compter les heures, sans voix demain
Juste nous deux, comme avant

Si je pouvais remonter le temps
Je te dirais que tu es mon printemps
Que sans toi, le monde est en hiver
Et que mon cœur ne bat que pour toi

Je reverrais tes yeux briller
Quand la nuit nous parlait d'éternité
Ces rires perdus dans le vent
Ces promesses qu'on croyait si grandes
Mais le temps s'enfuit, impitoyable
Et nos souvenirs sont des ombres fragiles
Alors je chante pour toi ce soir
Comme un adieu, comme un espoir
Je retrouverais nos pas légers
Sur cette plage où tout était clair
Là où le soleil dans tes cheveux
Dessinait des rêves en feu
Ces lettres jaunies ces "je t'aime"
Que le vent a emportés comme un thème

Je les relirais à voix basse
Pour que tu entendes enfin ma détresse
Je chercherais nos vieux secrets
Ces mots chuchotés sous les draps
L'odeur de café dans l'aube grise
Et tes doigts qui dessinaient ma vie
Mais le temps a tout dispersé

If I could turn back time
I would stop you on this path
Where our lives crossed paths
Without knowing that one day you would drift away
I would erase these words, which are too heavy
Those silences that shaped our days
And I would hold your hands in mine
Like a treasure, like an ancient light

If I could turn back time
I would choose to love you again
Not counting the hours, voiceless tomorrow
Just the two of us like before

If I could turn back time
I would tell you that you are my spring
That without you, the world is in winter
And my heart beats only for you

I would see your eyes shine again
When night perfects us with eternity
The laughs lost in the wind
Those promises we thought so grand
But time flees, pitiless
And our memories are fragile shadows
So I sing for you tonight
Like a farewell, like a hope
I would find our light footsteps again
On this beach everything was clear
The sun in your hair
Was drawing dreams on fire
Those weary letters, these "I love you"
Which the wind has carried off like a theme

I would read them in a low voice
So that you might finally hear my distress
I would go looking for our old secrets
These words whispered under the sheets
The smell of coffee in the gray dawn
And your fingers that traced my life
But time has scattered everything

Comme un rêve qu'on n'a pas su garder

Alors je crie dans le silence:
"Reviens, même pour une seconde".

Si je pouvais remonter le temps
Le choisirais de t'aimer encore
Sans compter les heures, sans voix demain
Juste nous deux, comme avant

Si je pouvais remonter le temps
Je te dirais que tu es mon printemps
Que sans toi, le monde est en hiver
Et que mon cœur ne bat que pour toi

Alors je ferme les yeux
Et j'imagine un monde où tu es là
Ou le temps n'existe plus
Òu l'amour est plus fort que tout.

Like a dream we failed to hold onto

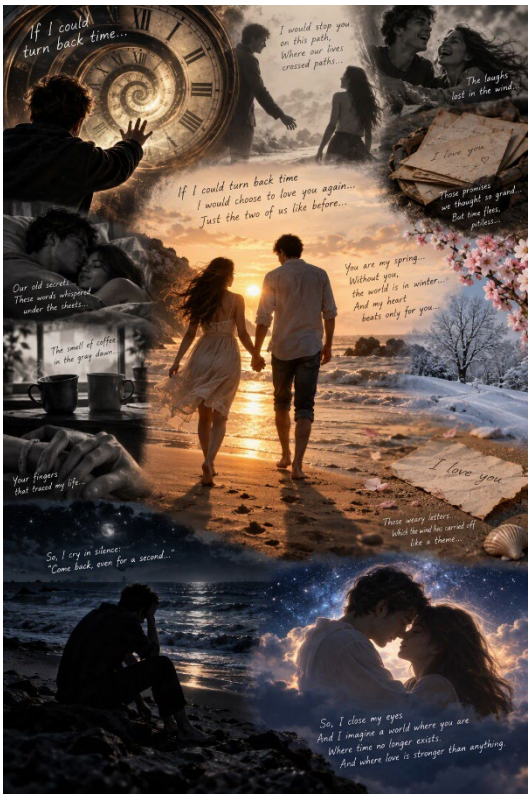
So, I cry in silence:
"Come back, even for a second"

If I could turn back time
I would choose to love you again
Not counting the hours, voiceless tomorrow
Just the two of us like before

If I could turn back time
I would tell you that you are my spring
That without you, the world is in winter
And my heart beats only for you

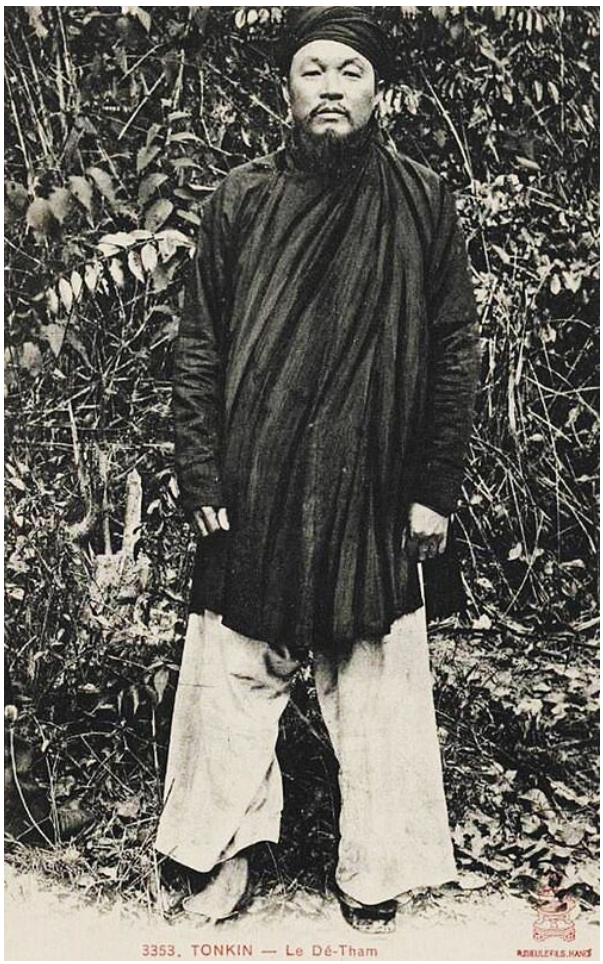
So, I close my eyes
And I imagine a world where you are
Where time no longer exists
And where love is stronger than anything.

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Người Pháp Viết Về Cái Chết Của Hoàng Hoa Thám (Đề Thám)

Hoàng Hoa Thám (1858-1913) {https://en.wikipedia.org/wiki/Ho%C3%A0ng_Hoa_Th%C3%A1m}

Trung tâm Lưu trữ Quốc gia Hải ngoại, Aix-en-Provence, Pháp {https://www.facebook.com/hanoi60ngaydem/posts/trung-t%C3%A2m-l%C6%B0u-tr%E1%BB%AF-qu%E1%BB%91c-gia-h%E1%BA%A3i-ngo%E1%BA%A1i-archives-nationales-doutre-mer-anom-t%E1%BA%A1i-aix/541866228595449/}

Các công trình nghiên cứu và sách viết về Hoàng Hoa Thám, cũng như cuộc khởi nghĩa Yên Thế do ông lãnh đạo, từ trước đến nay có rất nhiều. Song vẫn còn những điều khác biệt, nhất là về lai lịch, xuất thân và cái chết của Hoàng Hoa Thám (HHT).

Trung tâm Lưu trữ Quốc gia Hải ngoại Pháp ở Aix-en-Provence (Pháp) hiện lưu trữ khoảng 500 hồ sơ về HHT và cuộc khởi nghĩa Yên Thế. Từ nguồn tài liệu này và qua một số tài liệu tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia (Hà Nội), những vấn đề nêu trên được làm sáng tỏ hơn.

Lai Lịch, Xuất Thân của Hoàng Hoa Thám (Đề Thám)

Hồ sơ 36.222, phông Phủ Thống sứ Bắc Kỳ, Trung tâm Lưu trữ Quốc gia Hải ngoại Pháp cho biết: "Theo một số người nói thì ông nội của HHT làm Án Sát tỉnh Quảng Yên. Cha HHT làm nghề nông ở làng Trũng, huyện Việt Yên, tỉnh Bắc Giang, sau này bị bắt vì có hành động nổi dậy chống Pháp, rồi bị giam và chết trong nhà tù, để lại một người con trai tên là Giai Thiêm (hoặc Giang Thiêm) tức HHT sau này."

"Lúc nhỏ, HHT ở nhà chăn trâu tại làng Ngọc Cục (Yên Thế), lớn lên cũng lấy vợ ở làng ấy và sinh được một người con trai đặt tên là Cả Trọng. Theo một số người khác thì HHT là người gốc ở tỉnh Thanh Hóa, tên thật là Trương Văn Thám, cha là Trương Văn Trinh, sống ở Ninh Giang (Hải Dương), làm nghề buôn gạo."

Hoàng Văn Vi, con trai của Hoàng Hoa Thám {https://vi.wikipedia.org/wiki/T%E1%BA%ADp_tin:Ho%C3%A0ng_V%C4%83n_Vi,_son_of_Ho%C3%A0ng_Hoa_Th%C3%A1m.jpg }

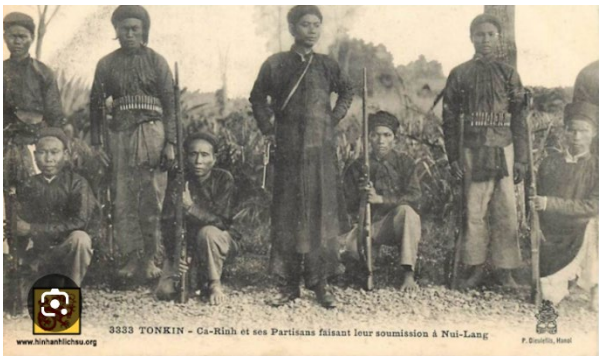

"Năm 17 tuổi, HHT đã thu nạp được một số nghĩa sĩ ở quê ông là làng Trũng để hoạt động. Khoảng năm sau, ông mở rộng phạm vi hoạt động sang các vùng Võ Giang, Quế Dương, Hiệp Hòa, Việt Yên.

Năm 20 tuổi, ông gia nhập lực lượng của Trần Quang Soạn, lãnh binh ở tỉnh Bắc Ninh, để chống lại quân Pháp khi vừa đến xâm chiếm Hà Nội. Ba năm sau, ông theo về dưới trướng của Thương Phúc, cũng là một thủ lĩnh chống Pháp ở các vùng Vân Nam, Túc Sơn, Hòa Mạc (là các vùng hoạt động dưới sự ảnh hưởng của một thủ lĩnh chống Pháp lớn là Cai Kinh {Hoàng Đình Kinh, 1883-1888}).

Đến năm 1886, Cai Kinh nhận ra những bản lĩnh lớn của chàng trai Giai Thiêm (tức HHT) nên đã phong cho ông chức Chánh Đề Đốc, từ đây người ta quen gọi ông với tên là Đề Thám. Ở vào giai đoạn này, ông bắt đầu nổi tiếng và lực lượng nghĩa binh của ông đã tăng nhiều."

Khởi Nghĩa Yên Thế và Cái Chết của Hoàng Hoa Thám (Đề Thám)

Phong trào nổi dậy khởi nghĩa chống thực dân Pháp của nghĩa quân Yên Thế dưới sự lãnh đạo của HHT kéo dài 29 năm (từ 1884 đến 1913). Trong suốt thời gian này, nghĩa quân đã tiến hành nhiều cuộc tấn công vào các căn cứ, đồn trú của quân Pháp, làm điên đảo đầu óc của những tên lãnh đạo thực dân, khiến chúng ăn không ngon, ngủ không yên. Tài liệu lưu trữ của Pháp và Việt Nam đều ghi rất đậm nét các hoạt động này.

Viên tướng Gell trong báo cáo ngày 27/4/1909 gửi Bộ trưởng Bộ thuộc địa và Chiến tranh của Pháp đã viết như sau: "Trong số những địch thủ mà chúng ta đã phải đương đầu từ khi mới đến Bắc Kỳ, thì chắc chắn rằng một trong những tên chính, cứng đầu nhất là đề đốc HHT tức Đề Thám."

Vào cuối năm 1912, phong trào khởi nghĩa của quân Yên Thế đã được coi là ngừng hoạt động. Đề Thám rút vào ẩn náu trong rừng sâu. Quân Pháp tốn rất nhiều công sức để truy tìm ông. Pháp đã treo thưởng 3.000 đồng tiền Đông Dương cho ai bắt hoặc giết được Đề Thám và cử những tên tay sai đắc lực len lỏi vào hang cùng, ngõ hẻm ở các vùng Yên Thế để dò la tin tức và tìm cách mưu sát ông. Nhưng những thủ đoạn này của chúng đều không thu được kết quả.

Sau rất nhiều công sức truy tìm, nhờ vào các tin tức do Vong Sam, chỉ huy nhóm người Hoa ra đầu hàng quân Pháp cung cấp, thực dân Pháp biết được nơi ẩn náu cụ thể của Đề Thám. Chúng đã giao Lương Tam Kỳ và con trai hắn là Lương Văn Phúc thực hiện việc truy lùng để giết ông.

Lương Tam Kỳ (?-?) {https://vi.wikipedia.org/wiki/L%C6%B0%C6%A1ng_Tam_K%E1%BB%B3}

Báo cáo của Richy, đồn trưởng đồn Chợ Gồ gửi viên chỉ huy quân Pháp ở phủ Lạng Thương, đề ngày 10/02/1913 về việc Đề Thám bị giết, cho biết: “Vào sáng ngày 10/02/2913, ba tên thám báo người Hoa (trong nhóm ra đầu hàng quân Pháp trước đây) trong đó có Lý Bắc, trước đây là tá điền của Đề Thám, đã giúp sức đắc lực trong việc giết Đề Thám trong lúc ông đang ngủ vào khoảng 5

giờ sáng." (Hồ sơ số 36.211, phông Phủ Thống sứ Bắc Kỳ, Trung tâm Lưu trữ Quốc gia Hải ngoại Pháp).

Báo cáo của viên đội người Pháp là Demariaux cho biết, y đã đến tận nơi ẩn náu của Đề Thám khi ông bị giết theo sự dẫn đường của Lý Bắc để xác minh sự việc. Demariaux đã mô tả chi tiết như sau: "Đề Thám ở trong một cái hang khoảng trên 10 m², đào sâu xuống đất thành một cái hầm khoảng 2 m² để làm chỗ ngủ. Đề Thám mặc bộ quần áo màu chàm giống như trang phục của người Thổ, thân thể ông không thể hiện những nét như của một người trên 50 tuổi mà còn rất săn chắc, không có nhiều nốt ruồi như những người Thổ khác, chỉ có một vài vết mờ trên thân thể, cằm phải có một cái sẹo ..."

Sự kiện quân Pháp giết hại Đề Thám đã gây chấn động dư luận thời gian đó. Trong suốt những ngày giữa tháng 2/1913, giới lãnh đạo quân Pháp ở các nơi gửi báo cáo, gửi điện, hoặc hỏi nhau về việc Đề Thám bị giết.

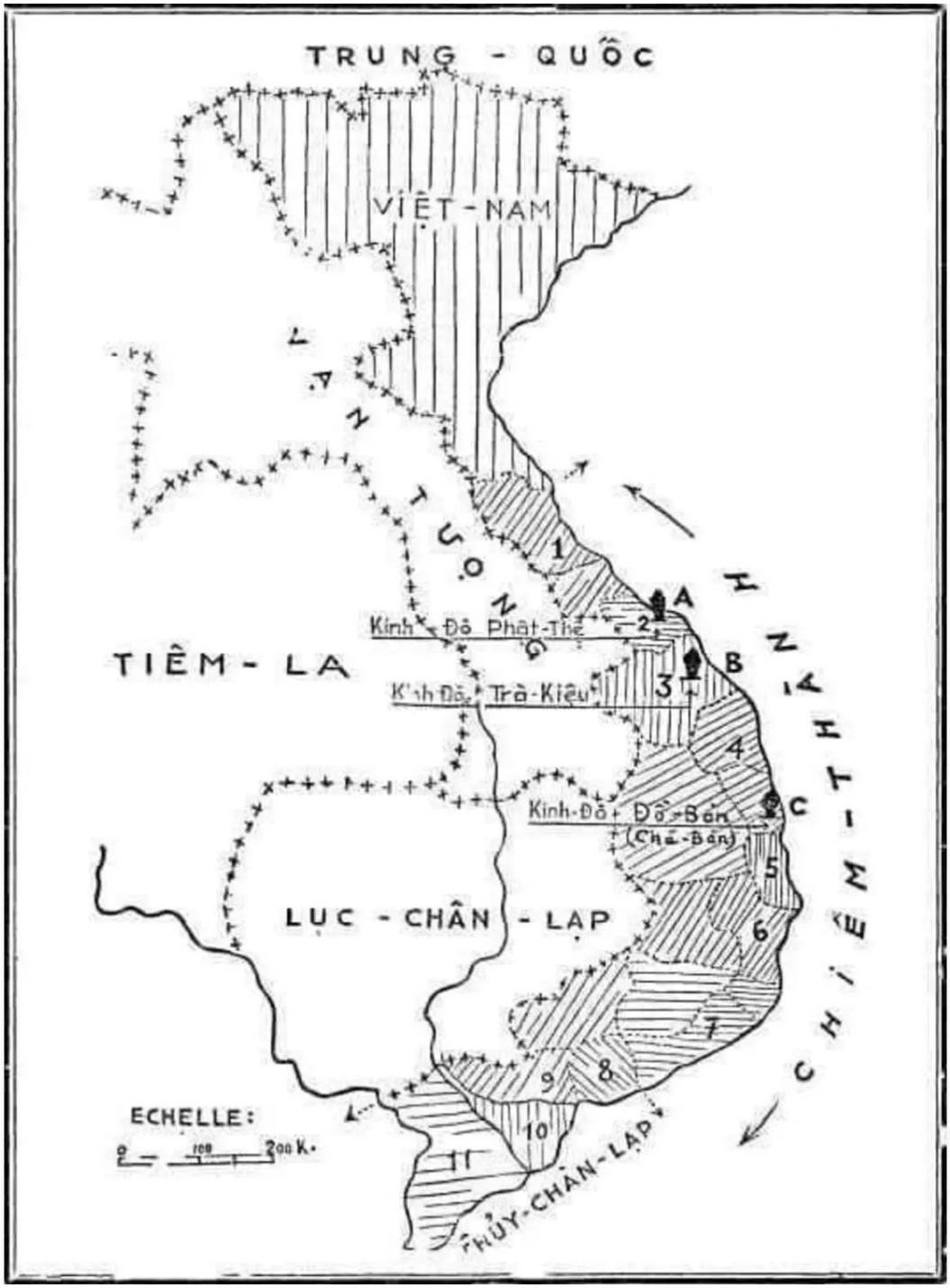
Như vậy là sau 29 năm hoạt động chống lại quân Pháp, Đề Thám và nghĩa quân Yên Thế đã gây cho quân Pháp những tổn thất nặng nề và nhiều phen điêu đứng. Cuối cùng, do tương quan lực lượng của nghĩa quân yếu hơn quân Pháp nên HHT bị quân Pháp giết hại. Mặc dù cuộc khởi nghĩa của nghĩa quân Yên Thế chấm dứt hoạt động, nhưng khí phách của HHT, tinh thần của cuộc khởi nghĩa vẫn ghi đậm trong trang sử vàng chống ngoại xâm của dân tộc ta.

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Bản Đồ Dẫn Qua Cuộc Nam Tiến Của Dân Tộc Việt Nam

Nguồn sách: Trần Huy Bá (1941). "Việt Nam xưa đã thôn tính mấy nước?" Tri Tân Tạp chí, số 15, tr.3-5. Nguyễn Thái Sơn sưu tầm.

(Bài viết từ năm 1941 nên nhiều địa danh đã không còn phù hợp, nhưng tôi vẫn sẽ cố gắng trích dẫn nguyên văn để thể hiện sự tôn trọng đến tác giả)

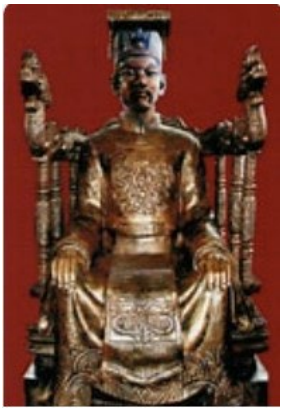

Năm 1067, vua Lý Thánh Tông đánh nước Lâm Ấp. Chế Củ bị bắt xin dâng 3 châu để chuộc tội, là Địa Lý, Ma Linh và Bố Chính, gồm cả quận Nhật Nam tức là Quảng Bình, Quảng Trị bây giờ.

Vua Lý Thánh Tông (1023 - 1072) {https://en.wikipedia.org/wiki/L%C3%BD_Th%C3%A1nh_T%C3%B4ng}

Năm 1307, vua Trần Anh Tông nhận 2 châu Ô và Lý của Chế Mân dâng làm lễ cưới Huyền Trân công chúa, bèn đổi tên lá Thuận Châu và Hóa Châu, tức tỉnh Thừa Thiên bây giờ.

Vua Trần Anh Tông (1276-1320) {https://www.radiodlsn.com/2023/02/04/vua-tran-anh-tong/}

Chế Mân & Huyền Trân Công Chúa{https://champa.one/article/293}

Năm 1402, Hồ Qúy Ly sai Đỗ Mẫn đánh nước Chiêm Thành. Vua nước ấy là Ba Đích dâng đất Chiêm Động (phủ Thăng Bình, tỉnh Quảng Nam). Quý Ly lại bắt phải dâng đất Cổ Lũy, gom lại đặt thành 4 châu, tức phía bắc đất Quảng Ngãi bây giờ.

Hồ Quý Ly (1336-1407) {https://vi.wikipedia.org/wiki/H%E1%BB%93_Qu%C3%BD_Ly}

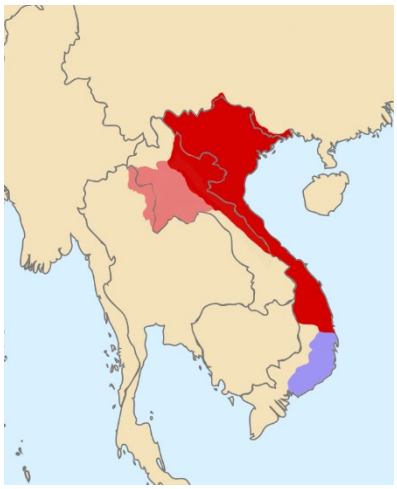
Năm 1470, vua Lê Thánh Tông đánh Trà Toàn ở thành đô Đồ Bàn (Vijaya) và cửa Thị Nại (tỉnh Bình Định), gồm cả Đồ Bàn, Đại Chiêm và Cổ Lũy, lập thêm đạo Quảng Nam.

Vua Lê Thánh Tông (1442-1497) {https://vi.wikipedia.org/wiki/L%C3%AA_Th%C3%A1nh_T%C3%B4ng}

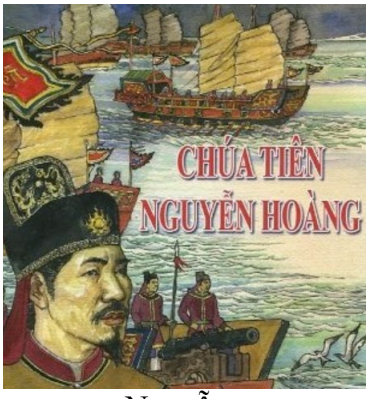

Cương thổ nước Việt Nam và các vùng ảnh hưởng, các tiểu quốc chư hầu thời nhà Lê sơ (1428-1527), được hình thành chủ yếu trong các thời trị vì của các vua từ Lê Thái Tổ đến Lê Thánh Tông {https://vi.wikipedia.org/wiki/L%C3%AA_Th%C3%A1nh_T%C3%B4ng}

Bản đồ Đại Việt đời Lê Thánh Tông, gồm cả Bồn Man và lãnh thổ chiếm được của Chiêm Thành năm 1471. Phần màu đỏ nhạt là lãnh thổ tạm chiếm năm 1478-1480 trong chiến dịch Lão Qua. Phần màu xanh nhạt là 3 vương quốc còn lại của Chiêm Thành. {https://vi.wikipedia.org/wiki/L%C3%AA_Th%C3%A1nh_T%C3%B4ng#/media/T%E1%BA%ADp_tin:Map_of_Later_L%C3%AA_dynasty_during_the_reign_of_L%C3%AA_Th%C3%A1nh_T%C3%B4ng_(1460-1497).png}

Năm 1611, chúa Nguyễn Hoàng đánh Chiêm Thành, lấy đất lập ra phủ Phú Yên, có 2 huyện Đồng Xuân và Tuyên Hóa (phía nam tỉnh Bình Định bây giờ).

Chúa Nguyễn Hoàng {https://www.facebook.com/100093587694381/posts/th%E1%BB%9Di-k%E1%BB%B3-ch%C3%BAa-nguy%E1%BB%85n-ho%C3%A0ng-mang-g%C6%B0%C6%A1m-m%E1%BB%9F-c%C3%B5i-v%C3%A0o-nam-t%E1%BB%AB-n%C4%83m-1558-%C4%91%E1%BA%BFn-1613-l%C3%A0-giai-/898322983297283/}

Năm 1653, chúa Nguyễn Phúc Tần đánh Chiêm Thành, lấy tỉnh "Kauthara", tức tỉnh Khánh Hòa bây giờ.

Chúa Nguyễn Phúc Tần (1620 – 1687) {https://www.facebook.com/100093587694381/posts/ch%C3%BAa-nguy%E1%BB%85n-ph%C3%BAc-t%E1%BA%A7n-1620-1687-hay-c%C3%B2n-g%E1%BB%8Di-l%C3%A0-ch%C3%BAa-hi%E1%BB%81n-l%C3%A0-con-th%E1%BB%A9-hai-cu%E1%BA%A3-ch%C3%BAa-/900318079764440/}

Năm 1697, chúa Nguyễn Phúc Chu đánh lấy đất Phan Rang và Phan Lý, gồm hai phủ Yên Phúc và Hòa Đa. Thế là nước Chiêm Thành từ đó mất hẳn!

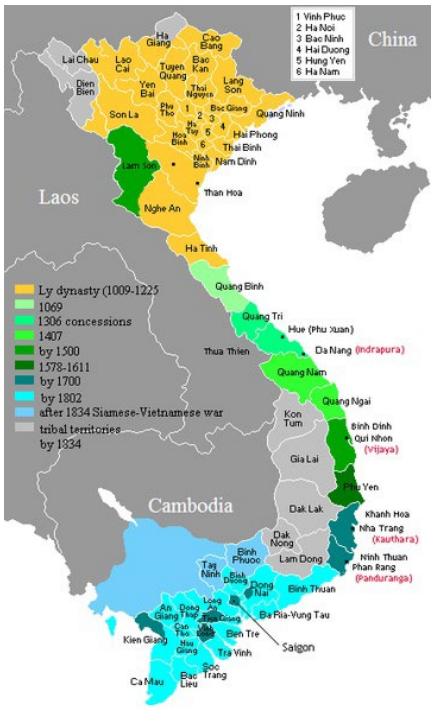
Chúa Nguyễn Phúc Chu (1675-1725) {https://www.youtube.com/watch?v=P_iDu3Qs7NA}

Nước Qua Oa ngày trước (Biên Hòa, Bình Thuận bây giờ) nhập vào bản đồ Việt Nam năm 1759 đời chúa Nguyễn Phúc Khoát. Trước gọi là Thủy Xá và Hỏa Xá, thuộc xứ Thủy Chân Lạp.

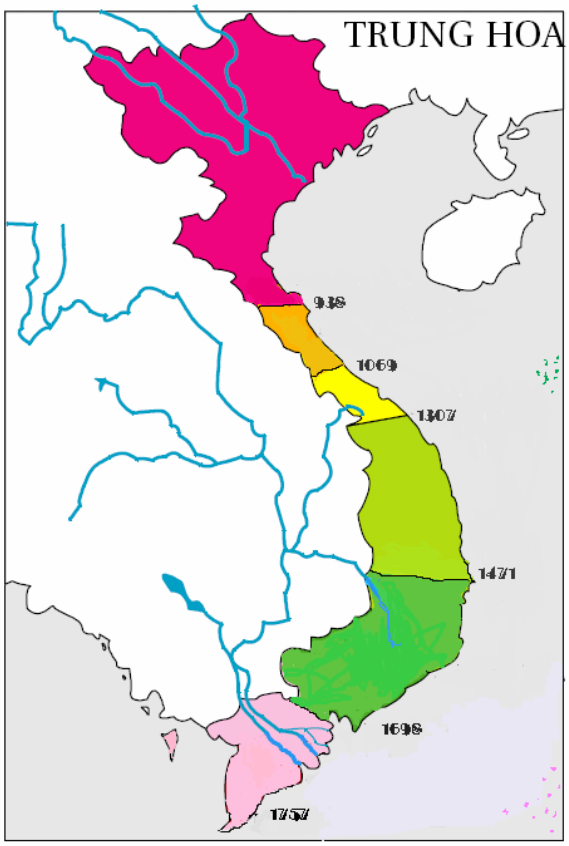
Chúa Nguyễn Phúc Khoát (1714-1765) {https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vovuongnguyenphuckhoat.jpg}

Nước Tam Phật Tề ngày trước cũng bị thôn tính vào hồi chúa Nguyễn Phúc Khoát (vào khoảng mấy tỉnh Tân An, Mỹ Tho và Bến Tre bây giờ).

Tiến trình Nam tiến của dân tộc Việt {https://nghiencuulichsu.com/2015/08/27/nam-tien-bai-1/}

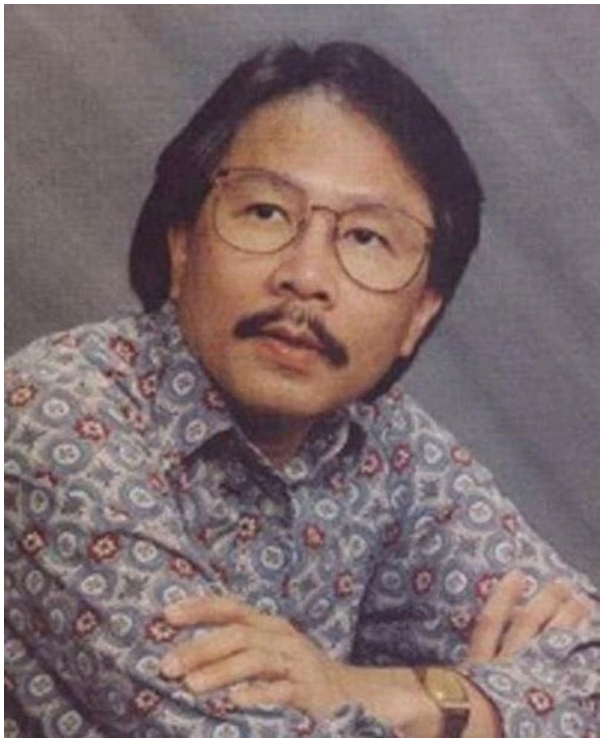
Nước Mãn Thích Da ngày trước cũng có một số phận như 2 nước trên, vào hồi nước Việt Nam thôn tính xứ Thủy Chân Lạp (tức là một dải sông vào khoảng mấy tỉnh Vĩnh Long, Trà Vinh và Sa Đéc bây giờ).

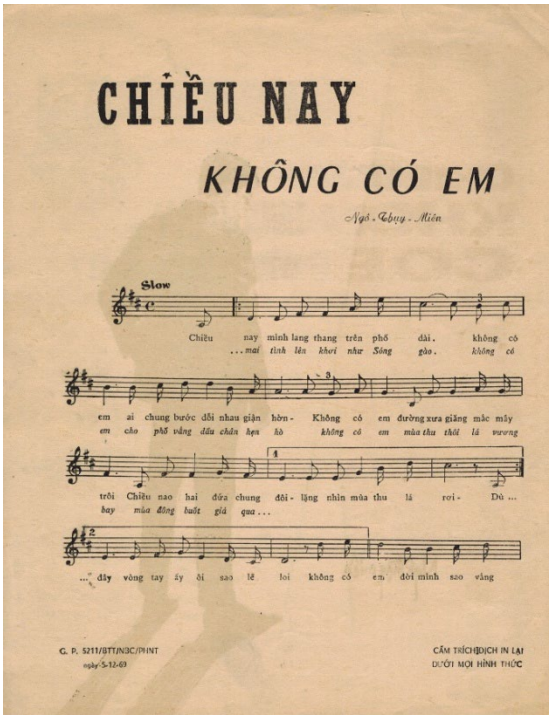
Tiến trình Nam Tiến của dân tộc Việt
{https://vi.wikipedia.org/wiki/T%E1%BA%ADp_tin:Ti%E1%BA%BFn_tr%C3%ACnh_Nam_ti%E1%BA%BFn_c%E1%BB%A7a_ng%C6%B0%E1%BB%9Di_Vi%E1%BB%87t.png}

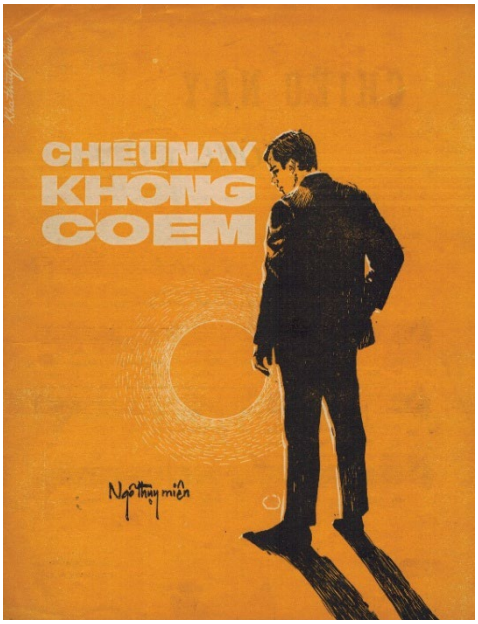
VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

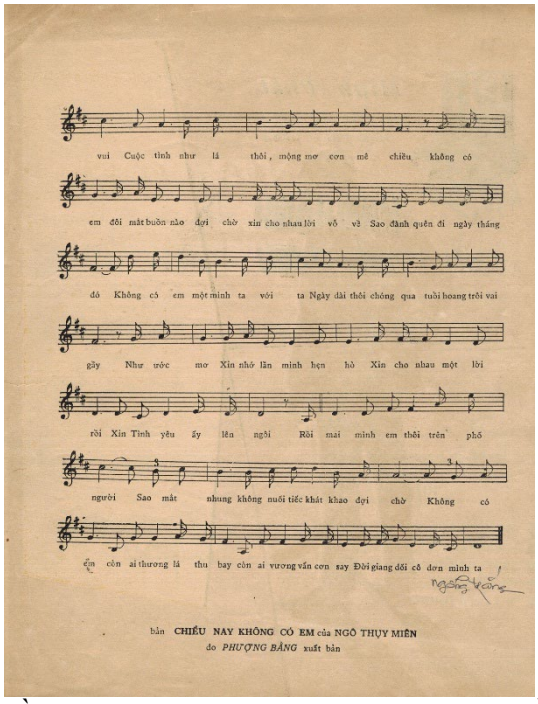
Bàn Luận Một Tí Về Lời Và Ý Nhạc Của Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên (NTM)

Ngô Thụy Miên (1948-) {https://thuy-nga-paris-by-night.fandom.com/vi/wiki/Ng%C3%B4_Th%E1%BB%A5y_Mi%C3%AAn?file=Ngo-Thuy-Mien.jpg}

Chiều Nay Không Có Em (**Bản Nhạc Đầu Tay**) {https://hopamviet.vn/sheet/song/chieu-nay-khong-co-em/W8IU0FAD.html}

Theo như tôi thấy được trên Internet thì họ nói rằng có:

Những Tác Phẩm Được Phổ Trước Năm 1975 - 17 Bài

1. Mùa Thu Cho Em	(Em có nghe mùa thu mưa giăng lá đổ ...)
2. Giáng Ngọc	(Bàn tay năm ngón em vẫn kiêu sa …)
3. Tình Khúc Tháng 6	(Tháng 6 nhạt mưa ...)
4. Áo Lụa Hà Đông	(Nắng Sài Gòn anh đi mà chợt mát ...)
5. Paris Có Gì Lạ Không Em	(Paris có gì lạ không em ...)
6. Dấu Tình Sầu	(Chiều còn vương nắng để gió đi tìm ...)
7. Từ Giọng Hát Em	(Rồi từ giọng hát em ...)
8. Mắt Thu	(Trời còn làm mưa vùi trên nỗi đau ...)
9. Chiều Nay Không Có Em	(Chiều nay mình lang thang trên phố dài ...)
	Bản nhạc đầu tay
10. Mắt Biếc	(Nhớ tới năm xưa bên nhau ...)
11. Tuổi 13	(Trời hôm nay mưa nhiều hay rất nắng …)
12. Niệm Khúc Cuối	(Dù cho mưa, tôi xin đưa em ...)
13. Bản Tình Cuối	(Mưa có rơi và nắng có phai ...)
14. Giọt Nước Mắt Ngà	(Em đứng bên song buồn nhìn cuộc tình trôi qua ...)
15. Tình Khúc Mùa Xuân	(Tình yêu đó cho em ...)
16. Giọt Nắng Hồng	(Giọt nắng đi hoang vào mắt em buồn ...)
17. Tình Khúc Buồn	(Em như một nụ hồng ...)

Những Tác Phẩm Được Phổ Sau Năm 1975 – 41 Bài

1. Bài Tình Ca Cho Em	(Anh hát cho em bài tình ca thiết tha ...)
2. Biển và Em	(Nghe trong biển sóng có mùa thu trở về ...)
3. Biết Bao Giờ Trở Lại	(Ta đã đi, ta vẫn đi mãi, biết bao giờ trở lại. Sài Gòn ơi! ...)
4. Cần Thiết	(Không có anh lấy ai đưa em đi học về ...)
5. Chiều Qua Công Viên	(Chiều qua công viên buồn như mờ nắng ...)
6. Dấu Vết Tình Yêu	(Và chiều hôm nay còn nắng vương bờ vai ...)
7. Dốc Mơ	(Đêm đã về trên dốc, gió xôn xao ru yên tình mình, em có về bên đó ...)
8. Em Còn Nhớ Mùa Xuân	(Em có bao giờ còn nhớ mùa Xuân ...)
9. Em Về Mùa Thu	(Em về mùa thu thành phố sương mù ...)
10. Giã Từ Em Cali	(Rồi mai tôi sẽ ra đi, dù nắng Cali ...)
11. Giọng Hát Trong Đêm	(Giọng hát trong đêm mang theo xa vắng ...)
12. Gọi Tên Em	(Anh gọi tên em khi mưa giăng chiều tới ...)
13. Hát Cho Người Ra Đi	(Em còn nhớ không em, nhớ Sài Gòn mưa ...)
14. Lời Cám Ơn	(Người đã cho tôi hơi ấm quê hương ...)
15. Lời Tình Cuối	(Lời tình cuối cho Sài Gòn ...)
16. Mây Bốn Phương Trời	(Em đến đây tóc buồn vương trong nắng ...)
17. Miên Khúc	(Hạnh phúc là khói sương mờ phai ...)

18.	Một Cõi Tình Phai	(Mùa thu về đây, mưa phùn bay ướt vai em gầy ...)
19.	Một Đời Quên Lãng	(Người đến bên tôi, tim tôi chơi vơi ...)
20.	Một Lần Là Mãi Mãi	(Tình lỡ trao em ngày nào, nắng đã xôn xao ...)
21.	Mùa Thu Xa Em	(Ngày đó có một lần đôi môi em khẽ hỏi ...)
22.	Mưa Trên Cuộc Tình Tôi	(Có những ngày mưa trên cuộc tình tôi ...)
23.	Nắng Paris Nắng Sài Gòn	(Tôi đi giữa trời Paris mà nhớ thương Sài Gòn ...)
24.	Nỗi Đau Muộn Màng	(Mưa rơi là nước mắt tình đã phai rồi ...)
25.	Nỗi Đau Từ Đây	(Hai mươi năm rồi em còn xa tôi ...)
26.	Nơi Nào Em Có Biết	(Em như lá rơi khi chiều giăng lối phôi pha ...)
27.	Ngày Mai Em Đi	(Lệ dâng đôi mi, tình yêu thôi chia ly ...)
28.	Ở Nơi Nào Em Còn Nhớ	(Từ em đi, mùa xuân lặng lẽ cánh hoa ...)
29.	Riêng Một Góc Trời	(Tình yêu như nắng, nắng đưa em về ...)
30.	Sài Gòn Còn Đó Nỗi Buồn	(Đừng khóc nữa Sài Gòn, đừng khóc nữa ...)
31.	Sao Vẫn Còn Mùa Thu	(Chưa là mùa thu sao hôm nay thành phố sương mù ...)
32.	Tháng Giêng và Anh	(Người yêu nhỏ hôm nào thì sẽ đến ...)
33.	Thu Khóc Trên Ngàn	(Anh có nghe mùa thu khóc trên ngàn ...)
34.	Thu Sài Gòn	(Em hỏi anh mùa thu Sài Gòn ...)
35.	Thu Trong Mắt Em	(Rồi mùa thu tới cho mắt em buồn ...)
36.	Tình Cuối Chân Mây	(Tình yêu như lá thu tàn úa ...)
37.	Tình Vẫn Còn Đây	(Mưa vẫn còn rơi cho mặt trời buồn ...)
38.	Tóc Xưa	(Ngày nào nhặt tóc quanh đây ...)
39.	Trả Lại Cho Em	(Trả lại cho em nụ hôn đầu đời ...)
40.	Trong Nỗi Nhớ Muộn Màng	(Tưởng như là tình yêu sống lại ...)
41.	Tuổi Mây Hồng	(Cho mây ươm tóc em nồng ...)

Chắc hẳn còn thiếu rất nhiều những tác phẩm khác nữa.

Phân Tích Những Tác Phẩm Trước Năm 1975

Trước tiên phải nói sơ về nhạc sĩ Ngô Thụy Miên.
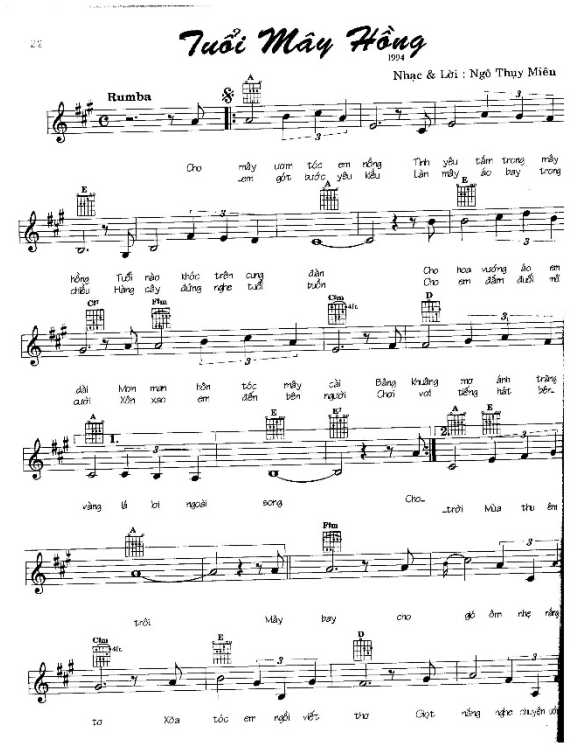
Anh tên thật là Ngô Quang Bình, sinh ra năm 1948. Nghe nói ở tuổi 16, 17 anh đã phổ nhạc. Cái tuổi hầu như là tất cả nam nữ chúng ta bắt đầu biết yêu đương , mơ mộng, có những "ước mơ xa vời", mang nhiều những "vấn vương", "nhớ nhung trong lòng". Và cũng là cái tuổi còn ngây thơ khờ dại lẫn lãng mạng, như hỏi "em có nghe nai vàng hát khúc yêu đương? và em có nghe, nghe hồn thu nói mình yêu nhau nhé". Qua những bài hát vào thời ấy, chúng ta thấy anh nhắc rất nhiều đến cái vẻ đẹp kèm nét "kiêu sa", và những cái dễ thương của một người con gái. Chẳng hạn như dáng em cười, nụ mắt, bờ môi, mắt ngọc, mắt biếc, mái tóc ngắn, mái tóc mây bay. Khi yêu thì ta yêu cả những gì của nàng, như màu áo (lụa Hà Đông). "Áo nàng vàng" thì "anh về yêu hoa cúc". Nếu "áo nàng xanh" thì "anh mến lá sân trường". Rồi "sợ thư tình" ta gửi cho nàng " không đủ nghĩa yêu đương" thì "anh thay mực cho vừa màu áo tím". Làm cái này cái nọ để lấy lòng nàng, làm cho nàng vui, làm cho nàng để ý hoặc yêu thích mình. Nhưng nếu kết quả không như ý mình mong muốn thì "trách móc trời không gần cho tay hái, và cả nàng hư quá sao mà kiêu ...? Nên đến

trăm lần nhất định mình chưa yêu, nên đến trăm lần nhất định mình chưa yêu". Tuy mới chỉ "một lần gặp gỡ" nhưng tưởng chừng như đôi ta đã "quen" nhau "từ thuở nào", cuộc tình của đôi ta "ngỡ" như đã có từ trong kiếp nào "xa xưa". Khi yêu thì ta mơ ước, "mơ trăng, sao đem đến bên người". Tuy thế nhưng vẫn còn "ngại ngùng" vì ta "yêu em lần đầu", không dám hoặc chưa đủ can đảm để nói với nàng rằng ta đã yêu em. Ta đã "say mê" về em, và "hồn ta đã ngất ngây, men yêu thương đã thắm cuộc đời". Cũng vì từ cái chỗ biết yêu đó nên đôi ta mới biết hẹn hò, biết mong nhớ đợi chờ, biết giận hờn, biết thề non hẹn biển, biết khát khao tình yêu, biết hy vọng và mong cầu cho cuộc tình của đôi ta được trọn vẹn. Vân vân và vân vân. Và để rồi đời cho ta biết "tình là đắng cay", biết đời có nhiều "dan dối", ta ngồi "nhìn cuộc tình trôi qua và lòng người phôi pha", rồi lòng mang nhiều điều "xót xa" khi cuộc tình của đôi ta bị lỡ làng. Nhưng dù cho nàng có phụ tình ta đi chăng nữa, "ta vẫn yêu, hồn ta vẫn say"; dù "qua bao nhiêu năm tháng ơ thờ", đến "một ngày nào đó tóc xanh xưa bạc màu, một ngày nào đó ta có thôi hết yêu người". Ta vẫn chung thủy, ta sẽ không bao giờ thôi hết yêu nàng mà còn chúc cho nàng có được một cuộc "đời yên vui đắm say" bên người khác. Kiếp này đôi ta đã không có được nhau mà sao ta lại cứ vẫn mãi chờ nhau? Rồi còn hẹn nhau kiếp sau nữa. Chúng ta thấy được cái lòng chung thủy và rộng lượng trong ngôn từ lời ca dù rất là đau khổ, và "đắng cay".

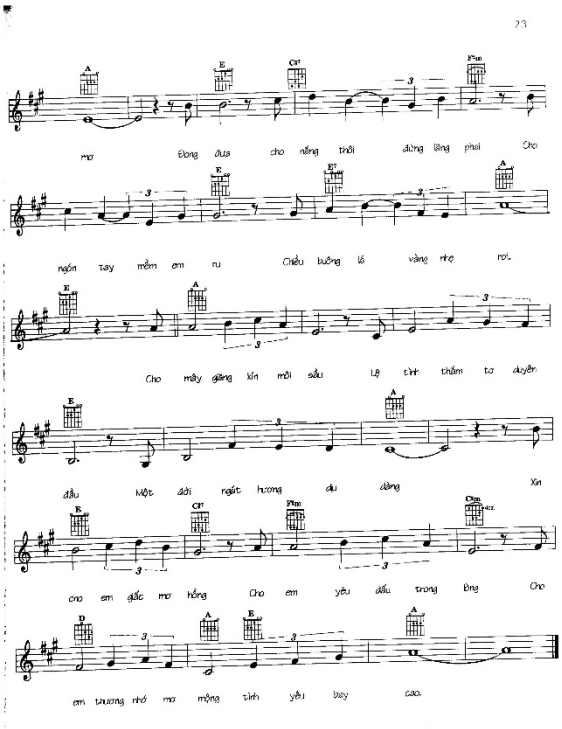
Viết đến đây thì tôi sực nhớ ra tên của chị vợ anh ấy là Đoàn Thanh Vân, chị Vân.

Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên & Đoàn Thanh Vân {https://tuoitre.vn/moi-tinh-son-sat-dac-biet-cua-ngo-thuy-mien-va-vo-len-san-khau-20230703225423246.htm}

Tuổi Mây Hồng (**Bản Nhạc Cuối Cùng**) {https://hopamviet.vn/sheet/song/tuoi-may-hong/W8IUIUO9.html}
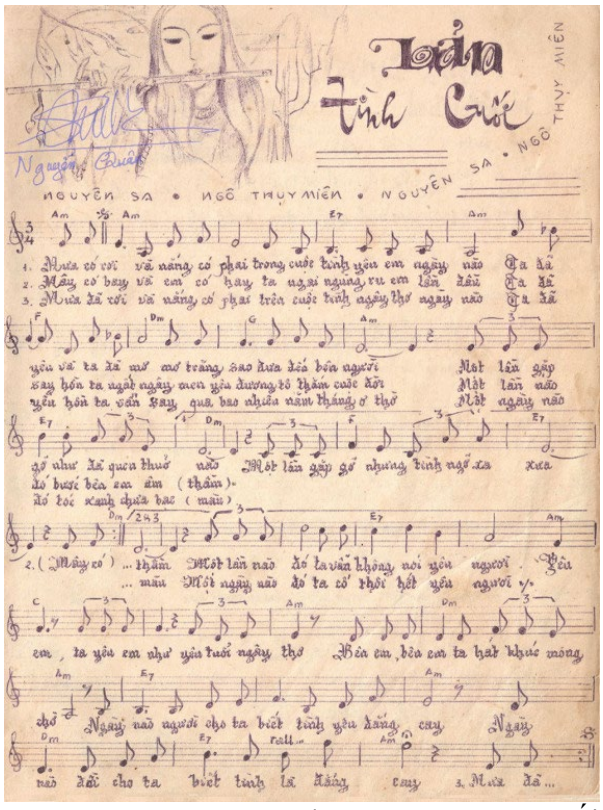

Nhiều người bình luận rằng anh ấy có cái rất hay ở chỗ "chơi chữ". Nhiều khi người hát chỉ lo hát thôi chứ không để ý đến cái ý nghĩa của từng chữ từng câu mà anh ấy đã nắn nót, chải chuốt, đắn đo, lựa trọn để đặt vào bài hát. Ai đó nói rằng là có khi anh mất đến cả một hay hai năm mới hoàn thành một bản nhạc thật vừa ý. Có nhiều bài hát, lời ca, ngôn từ, rất là mộc mạc, đơn giản, đọc là hiểu ngay. Tỷ dụ như Bản Tình Cuối:

Bản Tình Cuối

Mưa có rơi và nắng có phai?
Trên cuộc tình yêu em ngày nào
Ta đã yêu và ta đã mơ
Mơ trăng sao đưa đến bên người
Một lần gặp gỡ đã như quen thuở nào
Một lần gặp gỡ nhưng tình ngỡ xa xưa
Mây có bay và em có hay?
Ta ngại ngùng yêu em lần đầu
Ta đã say hồn ta ngất ngây
Men yêu thương đã thắm cuộc đời
Một lần nào đó bước bên em âm thầm
Một lần nào đó ta vẫn không nói yêu người
Yêu em ta yêu em như yêu tuổi ngây thơ
Bên em bên em ta hát khúc mong chờ
Ngày nào người cho ta biết tình yêu đắm say

Ngày nào đời cho ta biết tình là đắng cay
Mưa đã rơi và nắng đã phai
Trên cuộc tình yêu em ngày nào
Ta vẫn yêu hồn ta vẫn say
Qua bao nhiêu năm tháng ơ thờ
Một ngày nào đó tóc xanh xưa bạc mầu
Một ngày nào đó ta có thôi hết yêu người.

Bản Tình Cuối {https://hopamviet.vn/sheet/song/ban-tinh-cuoi/W8IU0FAU.html}

Nhưng cũng lại có rất nhiều những bài hát mang nghi vấn cho tôi, tỷ dụ như trong bài:

Áo Lụa Hà Đông	
Linh hồn anh vội vã vẽ chân dung *Bầy vội vã vào trong hồn mở cửa*	"Bầy vội vã vào trong hồn mở cửa" nghĩa là sao ạ?

Dấu Tình Sầu	
Ngàn năm cho giá băng hồn *Tuổi gầy nồng lên màu mắt ...* *Chiều lên đỉnh núi ngang đầu ...* *Lời ru đan ngón tay buồn ...* *Từ khi gió mang dấu địa đàng* *Đường lên đá che vết nồng nàn ...*	"tuổi gầy nồng lên màu mắt" nghĩa là sao ạ? "chiều lên đỉnh núi ngang đầu" nghĩa là sao ạ? Thường thì là chiều xuống chứ phải không ạ? … nghĩa là sao ạ? Có phải là lời ru buồn khi người đan hai tay cầu nguyện? "Đường lên đá che vết nồng nàn" nghĩa là sao ạ?

Giọt Nắng Hồng	
Một chiều có nắng sang đây ru em mơ mộng *Đếm nắng cho tay qua trời ...*	"Đếm nắng cho tay qua trời" nghĩa là sao ạ?

Nguyện tình yêu tươi màu mắt ...	"… tình yêu tươi màu mắt" nghĩa là sao ạ? Nguyện cho tình yêu được tươi như màu mắt của em? Brown eyes, blue eyes, green eyes, v.v...

Mắt Thu *Trời còn làm mưa vùi trên nỗi đau* *Lời ru ấy mãi cho u sầu* *Bờ chân nuối tiếc cơn lạc loài ...* *Tôi đi về buồn chưng kẽ tóc ...*	"bờ chân nuối tiếc cơn lạc loài" nghĩa là sao ạ? "buồn chưng" nghĩa là sao ạ? Kẽ tóc có thể hiểu là chân tóc?

Từ Giọng Hát Em *Người đem giá băng về trên tuổi đá buồn ...* *Rồi từng ngày tháng vui tìm bước qua bước qua một lần thật gần ...*	"tuổi đá buồn" nghĩa là sao ạ? "bước qua một lần thật gần" nghĩa là sao ạ?

Mùa Thu Cho Em *Nắng úa dệt mi em, và mây xanh thay tóc rối ...* *Tóc rất buồn như lá tơ ...* *Em có nghe nai vàng hát khúc yêu đương ...*	"nắng úa dệt mi em" có thể hiểu là dệt nắng úa thành mi em hay trên mi em. Thế còn "mây xanh thay tóc rối" nghĩa là sao ạ? nghĩa là sao ạ? Nai cũng biết hát à?

Tình Khúc Buồn *Em như vạc lụa đào, quyện ta lời thì thào ...*	nghĩa là sao ạ? Trước phải hiểu "vạc lụa" là như thế nào? Hay là vạt lụa mới đúng? Cái nào? Rồi mới hiểu "quyện" có nghĩa là quện vào hay dính vào

Paris Có Gì Lạ Không Em *Vẫn hỏi lòng mình là hương cốm* *Chả biết tay ai làm lá sen*	hai câu này có nghĩa là gì ạ?

Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên Dùng Chữ Rất Tài Tình, Chẳng Hạn:

Như "Giòng lá cuốn em mang, trôi dài mãi trôi ...", phải hiểu là lá bị gió cuốn trôi đi thành giòng và mang cả em đi luôn. Và "Mây lang thang cài tóc em mang", mang hoặc lấy mây đang đi lang thang cài lên tóc em? Thật là tình tứ và lãng mạng. {trong bài "Tình Khúc Mùa Xuân"}

Như "Em cuộn theo tháng ngày dài ...", phải hiểu là em theo tháng ngày dài trôi đi cuồn cuộn. {trong bài "Giọt Nước Mắt Ngà"}

Như "Vạt nắng", thay vì vệt nắng. Vạt giống như vạt áo dài của thiếu nữ, nó mang nhiều ý nghĩa hơn vì đã được hình thức hóa, thay vì chỉ là một vệt nắng đơn sơ. {"Bây giờ mùa thu tay chia tay vạt nắng hao gầy", trong bài "Sao Vẫn Còn Mùa Thu"}

Như "Lá khóc trên mi cho môi ươm sầu", lá cũng biết khóc. Và "Nhặt thương cho gót dâng sầu", đi góp nhặt yêu thương và cảm thấy sầu dâng lên khi lê gót bước chân cô đơn. {trong bài "Dấu Tình Sầu"}

Như "Có dáng nghiêng nghiêng nụ cười thật gần, có mắt nai vàng ngời sáng tình xanh", những vẻ đẹp ngây thơ, trong sáng và gần gũi. {trong bài "Em Còn Nhớ Mùa Xuân"}

Như "Một lần yêu em, anh dệt tâm tư nát tan, se sắt làn môi mềm, héo úa bờ vai gầy", anh đón nhận thương đau khi yêu em. {trong (2) bài "Một Lần Yêu Em" & "Em Về Mùa Thu"}

Như "Gọi màu nắng úa vời bước em qua", chữ vời này theo tôi là tiếng của người miền Bắc, là mời kéo. Và "Nắng tắm yêu đương cho em hôm nào", "Một chiều có nắng sang đây ru em mơ mộng", nhân cách hóa cái nắng một lần nữa.{trong bài "Giọt Nắng Hồng"}

Như "Hàng cây lá rớt trên mi thường", phải hiểu là lá trên hàng cây thường hay rớt trên mi em. {trong bài "Mắt Thu"}

Viết Đến Đây Tôi Nghiệm Ra Được Một Chút Ít Cách Thức Hành Văn Của Ngô Thụy Miên!

Anh ấy hay thường dùng danh từ ghép tĩnh từ hay động từ; hoặc động từ ghép danh từ hay tĩnh từ như: "vai gầy", "bờ vai gầy", "tuổi gầy", "giăng sầu", "giăng mắt mây trôi", "kỷ niệm giăng muôn nơi", "cho mưa giăng kín đường về", "mộng mơ giăng kín nét môi thiên thần", "vương ý thơ", "vương mắt ngọc", "vương khắp lối", "thôi lá vương bay", "vấn vương hạt mưa rơi", "võ vàng" có nghĩa là xanh xao, yếu đuối, èo uột, "cõi tình phai", "giọt nước mắt ngà", "chơi vơi", hay "chơi vơi nỗi nhớ", "bơ vơ", "mùa thu", "mưa rơi",

Trong thời kỳ ấy, có rất nhiều nhạc sĩ nổi tiếng với nhiều thể loại nhạc rất hay khác nhau. Nhạc Tiền Chiến, Nhạc Vàng. Nhạc hát cho tình yêu quê hương, hát cho tình thương mẫu tử, hát cho tình yêu nam nữ, hát cho sự nhớ nhung vì xa cách biệt ly, hát cho cuộc tình dang dở, hát cho sự đau khổ xót xa trong cuộc tình hoặc trong cuộc đời, hát cho cuộc chiến, hát cho những mất mát vì chiến tranh, hát cho sự hy sinh, nhạc phản chiến, nhạc trẻ, nhạc kích động, nhạc dịch từ tiếng ngoại quốc (Pháp, Anh, Trung Hoa, Nhật Bản), nhạc sến, v.v…

Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên cũng không thoát ra ngoài những cái ảnh hưởng, áp lực của gia đình, xã hội, thời cuộc, thời gian, và không gian trong lúc ấy. Có những động cơ thúc đẩy và những cơ hội tạo ra những cảm hứng để anh phổ nhạc. Như nói ở trên, thường thì phần lớn các nhạc sĩ khi họ rơi vào trong một tình huống cá nhân nào đó, họ bị xúc động, họ phổ nhạc để nói lên tâm trạng của mình.

Chúng ta nghe những bài hát của nhạc sĩ Ngô Thụy Miên hát về tình yêu nam nữ, hát về những nỗi buồn mông lung, những cuộc tình không được trọn vẹn theo như ý muốn, khi người yêu lỗi thề, nhưng vẫn cứ còn mãi yêu người và không bao giờ quên, ôm trọn niềm đau khôn nguôi nhưng

không bi lụy. Nhạc của anh theo người đời gọi là "nhạc sang trọng", được yêu thích bởi nhiều thế hệ khác nhau và khá là nổi tiếng.

Có một lần tôi đến thăm một người anh của tôi ở Olympia, tiểu bang Washington. Chị bạn gái của anh ấy có mời được vợ chồng anh Ngô Quang Bình đến dùng cơm chiều. Tôi có được gặp, tiếp xúc và hầu chuyện với hai anh chị một vài tiếng. Hai anh chị rất là bình dân, thân thiện và dễ thương. Chị Vân thì cởi mở hơn một chút, còn anh Ngô Quang Bình thì ít nói và kín đáo hơn. Tôi có hỏi anh ấy cái tên Ngô Thụy Miên từ đâu mà có? Anh ấy nói là do bạn bè anh ấy đặt cho. Vì trước đó anh có lấy bút hiệu là Đông Quân. Tôi đã biết về những tác phẩm của anh, tôi rất thích nghe và đôi khi cũng hát nhạc của anh ấy. Nhưng tôi chưa hề thật sự nghiên cứu để hiểu nhiều hơn về giòng nhạc của anh ấy như bây giờ.

Thành phố Olympia, tiểu bang Washington, USA {https://en.wikipedia.org/wiki/Olympia,_Washington#/media/File:Capitol_Lake,_Olympia,_Washington,_July_20,_2025_(cropped).jpg}

Tôi có hỏi anh một câu nữa và biết ngay là mình đã hớ. Tôi hỏi vậy là anh đã trải qua nhiều mối tình lắm rồi nên nhạc của anh nói lên giống y như tâm trạng của những người vừa bắt đầu yêu, đang yêu, đã yêu, hạnh phúc trong tình yêu, và bất hạnh trong tình yêu. Anh ấy nói hoàn toàn không có chuyện đó. Tôi thấy mình đã dở, đã vơ đũa cả nắm, cứ tưởng ai cũng như thế. Đâu nhất thiết phải như vậy. Thế mới biết cái suy nghĩ của tôi lúc đó còn rất là nông cạn. Một người nhạc sĩ đâu cần phải có cái kinh nghiệm thật sự đó mới phổ được nhạc có nhiều cảm xúc và rung động. Một nhà thơ đâu cần phải đã từng trải qua hay đã chiêm nghiệm một hoàn cảnh buồn nào đó thì mới làm được thơ buồn. Một diễn viên đâu cần phải thật sự là một tay anh chị mới đóng cho ra vai anh chị, tỷ dụ. Chỉ cần đặt hết tâm tư vào vai đó, đặt mình vào hoàn cảnh đó, như thể mình là người trong cuộc thì sẽ tự tạo ra được nỗi cảm xúc và sự rung động chân thật. Cái tài ba, cái hay, cái đầu óc phong phú, cái năng khiếu trời cho là ở chỗ đó.

Phân Tích Những Tác Phẩm Sau Năm 1975

Chiến tranh giữa hai miền Nam, Bắc càng ngày càng khốc liệt bắt đầu từ năm 1972. Rồi đưa đến ngày miền Nam thân yêu của chúng ta bị bức tử. Ngày 30 tháng 4, 1975 là ngày uất hận, là ngày bọn việt cộng cướp đi tất cả những gì của chúng ta, từ vật chất cho đến tinh thần. Ngày chúng lấy đi bao nhiêu sinh mạng trực tiếp và gián tiếp. Ngày sâu bọ lên làm người. Ngày xã hội bị đảo loạn. Ngày cuộc sống bị điên đảo. Ngày bao gia đình phải ly tan và khốn đốn. Ngày người dân vô tội

bắt đầu phải nếm cái mùi kềm kẹp, nghèo khổ, đói khát. Ngày chúng cướp đi cái đẹp, cái tươi mát, cái hồn nhiên, cái sự thịnh vượng và tự do của miền Nam. Chúng ta bị cướp đi những ngày yên ổn ấm áp xum vầy bên gia đình và người thương. Vợ mất chồng, con mất cha vì bị bắt đi cải tạo không biết ở đâu, không biết ngày về. Những người chiến binh, những anh hùng của thời Đệ Nhị Cộng Hòa. Họ bị giam cầm rồi bệnh tật, đói khát, chết bỏ thây trong rừng sâu núi thẳm. Hơn một triệu người vượt biên để rồi mất xác trên biển cả. Mất đi tất cả những ngày tuyệt vời của một thời.

Ất-Mẹo — 1975 — Tam-Tông Miếu, năm thứ 48

Tháng Ba (Thiếu)
Kiến : Canh-Thìn
Tiết : Cốc-vũ
19
Ngày Bính-Ngọ
Kỵ tuổi : Canh-Tý

Avril
—
MERCREDI
30
THỨ TƯ

Hành Thủy — Sao SÂM — Trực Mãn

Việc : THÁI-DƯƠNG TINH-QUÂN
CỬ : Xây lò — Sửa bếp — Lợp nhà — Cưới — Động đất — Các đông — Chôn cất. Tại-sát
NÊN : Cúng tế
Tử-tường, Thời-đức, Phước-đức, Minh-phệ

Giờ kiết : Tị. Ngọ. THÂN. Hợi.
— trung : Sửu. Dần. Mẹo. Mùi.

THÁI-DƯƠNG ánh gội từng từng,
Không nơi nào chẳng xăng trưng rỡ ràng.
Đi xa tài lợi muôn ngàn,
Đại nhơn thấy mặt hân-hoan vô ngần.

1975 Tháng Tư Đen {https://vinhdanhcovang.wordpress.com/2010/05/01/ngay-qu%E1%BB%91c-han-30-thang-4/}

1975 Tháng Tư Đen

Tôi để ý thấy, kể từ ngày ấy anh không còn phổ thêm những bài nhạc về tình yêu nhẹ nhàng và ngọt ngào như trước nữa. “Em” bây giờ không còn là “Em” của ngày xưa nữa, mà là của những gì đã mất. Cũng dễ hiểu thôi! Tâm trạng của anh ấy có thể đã thay đổi. Tuổi đời cũng đã ngày càng tích lũy thêm. Cái mùa thu của năm nào khi còn trẻ nó đẹp, nó thơ mộng, nó ướt át như thế nào; so với bây giờ thì cái “**mùa thu”** này nó nói đến cái ngày giặc về mang chết chóc, thương tang, tàn phá và chiến tranh (***mùa thu 1967 ở Khe Sanh và Tết Mậu Thân 1968***). Từ đó, chúng ta thấy anh ấy rất là nhớ thương về Sài Gòn, nuối tiếc tuổi thơ, những mộng mơ, những kỷ niệm đẹp năm xưa, những con đường, những con phố cũ, những cơn mưa bất chợt, những tiếng hát đêm. Một lần ra đi là một lần vĩnh biệt. Ta đã xa người, xa Sài Gòn, xa quê hương. Lấy cái gì để xóa đi được nỗi đau buồn khi nhìn thấy đất nước tơi bời. Phải gượng cười, phải cố gắng sống một cuộc sống tha hương nơi xứ người. Vẫn phải sống bao năm dài miệt mài với cuộc đời và công ăn việc làm. Phải

tự tìm một chút hạnh phúc nơi mình đang sống. Bao nhiêu năm mang kiếp rong chơi, làm áng mây trôi, một đời nằm yên ngủ vùi nào có vui. Giờ thì nghìn trùng xa cách, bên kia trời biển rộng ngăn cách. Nhưng vẫn hy vọng sẽ có một ngày trở lại để đi tìm những gì đã mất mát (trong viễn tưởng). Nhưng vẫn giữ những thương yêu. Không có những nơi nổi tiếng nào như Luân Đôn, Anh Quốc, như Paris, Pháp, hay Vienna, Áo so sánh được với Sài Gòn của anh ấy.

Khe Sanh (1967), Việt Nam Cộng Hòa {https://en.wikipedia.org/wiki/Siege_of_Khe_Sanh}

Tết Mậu Thân (1968), Việt Nam Cộng Hòa {https://www.rfi.fr/vi/viet-nam/20180221-vi-sao-viet-nam-it-de-cap-den-tet-mau-than-1968}

Luân Đôn, Anh Quốc {https://en.wikipedia.org/wiki/London#/media/File:Houses_of_Parliament_in_2022_(cropped).jpg}

Ba-Lê, Pháp {https://en.wikipedia.org/wiki/Paris}
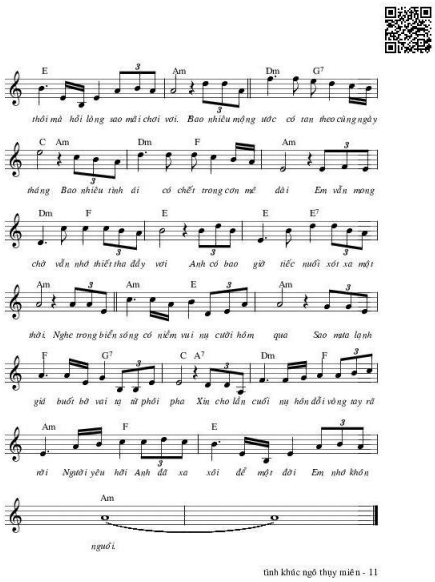

Vienna, Áo {https://en.wikipedia.org/wiki/Tourist_attractions_in_Vienna}

Chúng ta thấy nhắc đến rất nhiều lần trong những tác phẩm của anh ấy:
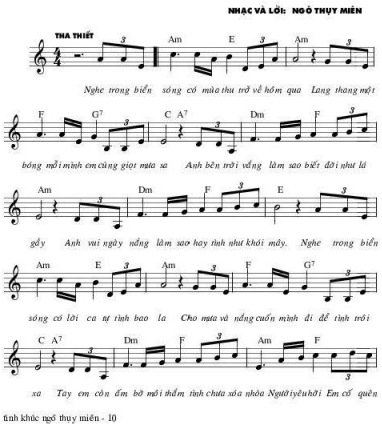
Biển Và Em

Người yêu hỡi em cố quên thôi
Mà hỏi lòng sao mãi chơi vơi
Bao nhiêu mộng ước có tan theo cùng ngày tháng
Bao nhiêu tình ái có chết trong cơn mê dài
Em vẫn mong chờ vẫn nhớ thiết tha đầy vơi
Anh có bao giờ tiếc nuối xót xa một thời

Nghe trong biển sóng có niềm vui nụ cười hôm qua
Sao mưa lạnh giá buốt bờ vai tạ từ phôi pha
Xin cho lần cuối nụ hôn dỗi vòng tay rã rời
Người yêu hỡi Anh đã xa xôi
Để một đời Em nhớ khôn nguôi

BIỂN VÀ EM
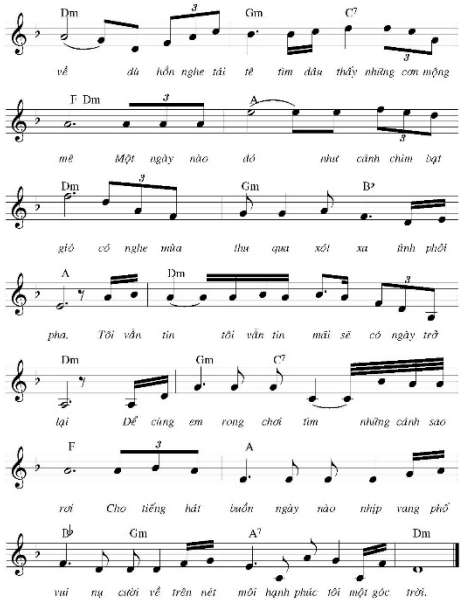

Sheet nhạc Biển và em của Ngô Thụy Miên | Nhacnheo.com đề xuất dàn điệu Ballade

Biển Và Em {https://pdf.thuvienvatly.com/download/439-bien-va-em--byauthor--ngo-thuy-mien.pdf}

Biết Bao Giờ Trở Lại
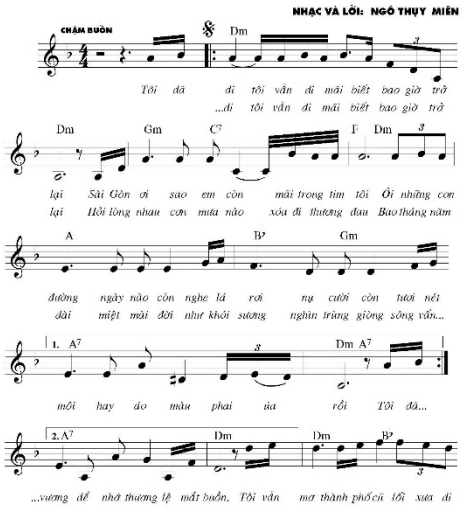
Tôi đã đi, tôi vẫn đi mãi biết bao giờ trở lại
Sài Gòn ơi, sao em còn mãi trong tim tôi
Ôi những con đường ngày nào còn nghe lá rơi
Nụ cười còn tươi nét môi
Hay áo mầu phai úa rồi
Tôi đã đi, tôi vẫn đi mãi biết bao giờ trở lại
Hỏi lòng nhau cơn mưa nào xóa đi thương đau
Bao tháng năm dài miệt mài đời như khói sương
Nghìn trùng giòng sông vấn vương
Để nhớ thương lệ mắt buồn
Tôi vẫn mơ thành phố cũ lối xưa đi về

Dù hồn nghe tái tê, tìm đâu thấy những cơn mộng mê
Một ngày nào đó như cánh chim bạt gió
Có nghe mùa thu qua xót xa tình phôi pha
Tôi vẫn tin, tôi vẫn tin mãi sẽ có ngày trở lại
Để cùng em rong chơi tìm những cánh sao rơi
Cho tiếng hát buồn ngày nào nhịp vang phố vui
Nụ cười về trên nét môi
Hạnh phúc tôi, một góc trời

tình khúc ngô thụy miên - 13

BIẾT BAO GIỜ TRỞ LẠI
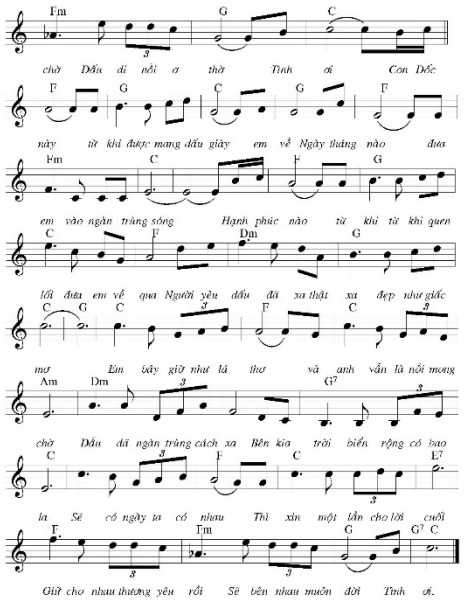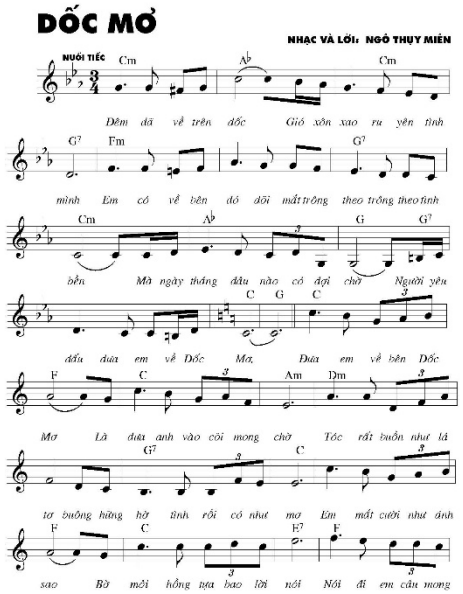

tình khúc ngô thụy miên - 12

Biết Bao Giờ Trở Lại {https://hopamviet.vn/sheet/song/biet-bao-gio-tro-lai/W8IUIWI6.html}

Dốc Mơ

Người yêu dấu đã xa thật xa, đẹp như giấc mơ
Em bây giờ như lá thơ
Và anh vẫn là nỗi mong chờ
Dẫu đã ngàn trùng cách xa, bên kia trời biển rộng có bao la
Sẽ có ngày ta có nhau
Thì xin một lần cho lời cuối
Giữ cho nhau thương yêu rồi
Sẽ bên nhau muôn đời, tình ơi

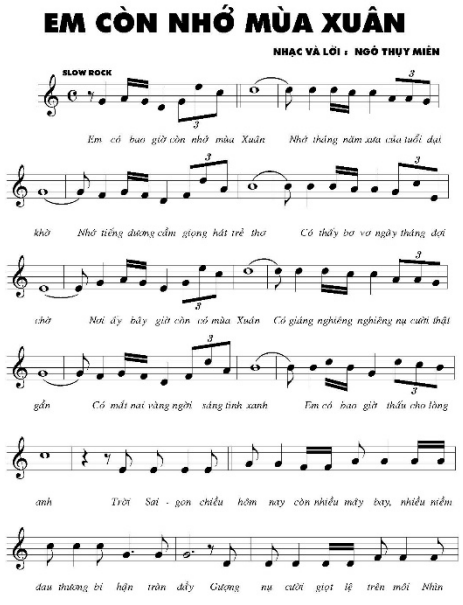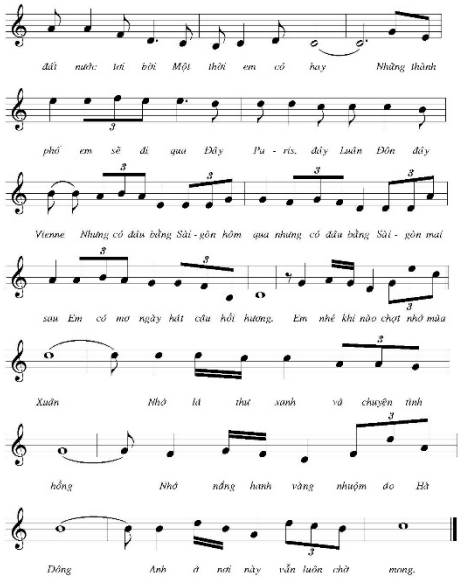

Dốc Mơ {https://hopamviet.vn/sheet/song/doc-mo/W8IUIWU0.html}

Em Còn Nhớ Mùa Xuân

Em có bao giờ thấu cho lòng anh
Trời Sài Gòn chiều hôm nay còn nhiều mây bay
Nhiều niềm đau thương bi hận tràn đầy
Gượng nụ cười giọt lệ trên môi
Nhìn đất nước tơi bời một thời em có hay
Những thành phố em sẽ đi qua
Đây Ba-Lê, đây Luân Đôn, đây Vienne
Nhưng có đâu bằng Sài Gòn hôm qua
Nhưng có đâu bằng Sài Gòn mai sau
Em có mơ ngày hát câu hồi hương
Em nhé khi nào chợt nhớ mùa xuân
Nhớ lá thư xanh và chuyện tình hồng
Nhớ nắng hanh vàng nhuộm áo Hà Đông
Anh ở nơi này vẫn luôn chờ mong
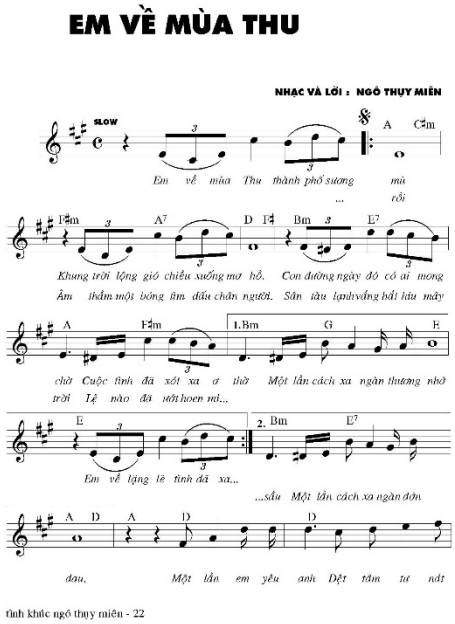

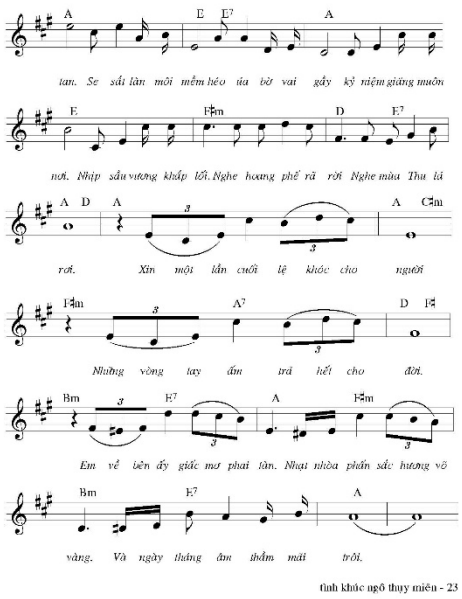
Em Còn Nhớ Mùa Xuân {https://hopamviet.vn/sheet/song/em-con-nho-mua-xuan/W8IUIWDE.html}

Em Về Mùa Thu

Em về mùa Thu thành phố sương mù
Khung trời lộng gió chiều xuống mơ hồ
Con đường ngày đó có ai mong chờ
Cuộc tình đã xót xa ơ thờ
Một lần cách xa ngàn thương nhớ
Em về lặng lẽ tình đã xa rồi
Âm thầm một bóng tìm dấu chân người
Sân tàu lạnh vắng hắt hiu mây trời
Lệ nào đã ướt hoen mi sầu
Một lần cách xa ngàn đớn đau

Em Về Mùa Thu {https://hopamviet.vn/sheet/song/em-ve-mua-thu/W8IUIWUI.html}

Giã Từ Em Cali

Rồi mai tôi sẽ ra đi
Và sẽ mang theo một mối tình buồn
Vì em cũng chẳng còn yêu thương gì
Bao năm trời xa cách
Nay một đời cách xa
Tình đã hết, lòng đã chết khi em về quên câu thề
Chiều nay tôi nghe hồn mình tái tê
Ngày tháng cũ chỉ là giấc mơ trong đời
Phôi phai rồi, mất em đời nghe đắng cay thêm
Rồi mai thôi nhé tôi đi
Và sẽ mang theo bao nỗi muộn phiền
Vì đấy cũng chẳng là quê hương mình
Quê hương giờ xa cách
Muôn nghìn trùng nhớ thương

1. **[D]** Rồi mai tôi **[Em]** sẽ ra đi
[Gm] Dù **[F#7]** nắng Cali cho có **[Bm]** ngọt ngào
[G] Dù **[D]** đấy có biển **[F#]** rộng sông **[A]** sâu
Có **[Gm]** bao nhiêu nỗi **[D]** nhớ, có **[Bm]** thật nhiều **[A]** giấc mơ

2. **[D]** Rồi mai tôi **[Em]** sẽ ra đi
[Gm] Và sẽ **[F#7]** mang theo một mối **[Bm]** tình buồn
[G] Vì **[D]** em cũng **[F#]** chẳng còn yêu **[Bm]** thương gì
[Gm] Bao năm trời xa **[D]** cách **[A]** nay một đời **[D]** cách xa

ĐK: Tình **[G]** đã hết, lòng **[Bm]** đã chết khi **[D]** em về quên **[Bm]** câu thề
Chiều **[Em]** nay tôi **[A]** nghe hồn mình **[A]** tái tê **[D7]**
[G] Ngày tháng cũ **[A]** chỉ là giấc mơ **[F#m]** trong đời
Phôi phai **[B7]** rồi, **[Em]** mất em đời nghe **[E7]** đắng cay **[A]** thêm

3. **[D]** Rồi mai thôi **[Em]** nhé tôi đi
[Gm] Và sẽ **[F#7]** mang theo bao nỗi **[Bm]** muộn phiền
[G] Vì **[D]** đấy cũng **[F#]** chẳng là quê **[Bm]** hương mình
[Gm] Quê hương giờ xa **[D]** cách **[A]** muôn nghìn trùng **[D]** nhớ thương

Giã Từ Em Cali {https://hopamviet.vn/chord/song/gia-tu-em-cali/W8IUBDC9.html}

Hát Cho Người Ra Đi

Em còn nhớ không em
Nhớ Sài Gòn mưa rơi thật nhiều
Nhớ Sài Gòn bao nhiêu là chiều
Nhớ Sài Gòn từng tiếng hát đêm
Em còn nhớ không em
Nhớ vòm trời đưa em vào đời
Nhớ chuyện mình yêu nhau một thời
Nhớ hai mùa chợt nắng hay mưa
Khi em ra đi mặt trời đã chết
Nắng đã tàn rồi trên ngọn chiều rơi
Khi em ra đi Sài Gòn đã hết
Đã hết nụ cười giọng hát đêm khuya
Khi em ra đi vào miền giông tố
Bao nhiêu xôn xao để riêng chốn này
Bao nhiêu cô đơn và nghìn nỗi nhớ
Con đường ngày nào vẫn nằm mơ em
Khi người đã ra đi
Quán hẹn hò đêm khuya đợi chờ
Lá ngậm ngùi rơi rơi từng giờ
Thoáng đâu về giọng hát như mơ

1. **[Em]** Em còn nhớ không em

Nhớ Sài **[C]** Gòn mưa rơi thật **[Em]** nhiều

Nhớ Sài **[Am]** Gòn bao nhiêu là **[Em]** chiều

Nhớ Sài **[Am]** Gòn từng tiếng hát **[B7]** đêm

2. **[Em]** Em còn nhớ không em

Nhớ **[C]** vòm trời đưa em vào **[Em]** đời

Nhớ chuyện **[Am]** mình yêu nhau một **[Em]** thời

Nhớ hai **[B7]** mùa chợt nắng hay **[Em]** mưa.

ĐK: Khi em ra **[Em]** đi mặt trời đã chết

Nắng đã tàn rồi trên ngọn chiều **[C]** rơi

[D] Khi em ra đi Sài Gòn đã **[Am]** hết

[D] Đã hết nụ cười giọng hát đêm **[G]** khuya

Khi em ra **[B7]** đi vào miền giông tố

Bao nhiêu xôn xao để riêng chốn **[Em]** này

[Am] Bao nhiêu cô đơn và nghìn nỗi **[F]** nhớ

[Am] Con đường ngày nào vẫn nằm mơ **[B7]** em

3. Khi người đã ra **[Em]** đi

Quán hẹn **[C]** hò đêm khuya đợi **[Em]** chờ

Lá ngậm **[Am]** ngùi rơi rơi từng **[Em]** giờ

Thoáng đâu **[B7]** về giọng hát như **[Em]** mơ.

Hát Cho Người Ra Đi {https://hopamviet.vn/chord/song/hat-cho-nguoi-ra-di/W8IUZUO7.html}

Lời Tình Cuối

Lời tình cuối cho Sài Gòn
Lời tình cuối cho một người
Lời tình cuối cho một đời, một đời xót xa
Bao nhiêu năm một kiếp rong chơi
Bao nhiêu năm làm áng mây trôi
Bao nhiêu năm nằm yên ngủ vùi đời nào có vui

Một lời cuối cho Sài Gòn
Một lời cuối cho người tình
Một lời cuối cho đời mình, một đời lẻ loi
Xin qua đi là kiếp rong chơi
Xin qua đi là áng mây trôi
Xin qua đi là cơn ngủ vùi vì đời có ta
Đời còn có ta hay ta còn có một đời
Đời còn thiết tha sao ta lại vắng nụ cười
Sài Gòn đã xa, quê hương giờ nghìn trùng cách lối
Kỷ niệm hôm qua nay chỉ còn là bóng tối
Một thời đã qua…
Một lần cuối cho Sài Gòn
Một lần cuối cho người tình
Một lần cuối cho đời mình một đời đã xa
Như cơn đau rồi sẽ đi qua
Như cơn mơ gội xóa trong ta
Như cơn mưa và chút mặt trời, đời rồi sẽ vui

1. Lời tình **[Am]** cuối cho Sài Gòn
Lời tình **[Dm]** cuối cho một người
Lời tình **[B7]** cuối cho một **[E7]** đời, một đời xót **[Am]** xa
Bao nhiêu **[Dm]** năm một kiếp rong **[G]** chơi
Bao nhiêu **[F]** năm làm áng mây trôi
Bao nhiêu **[A7]** năm nằm yên ngủ **[Dm]** vùi đời nào có **[E7]** vui

2. Một lời **[Am]** cuối cho Sài Gòn
Một lời **[Dm]** cuối cho người tình
Một lời **[B7]** cuối cho đời **[E7]** mình, một đời lẻ **[Am]** loi
Xin qua **[Dm]** đi là kiếp rong **[G]** chơi
Xin qua **[F]** đi là áng mây trôi
Xin qua **[A7]** đi là cơn ngủ **[Dm]** vùi vì đời có **[Am]** ta

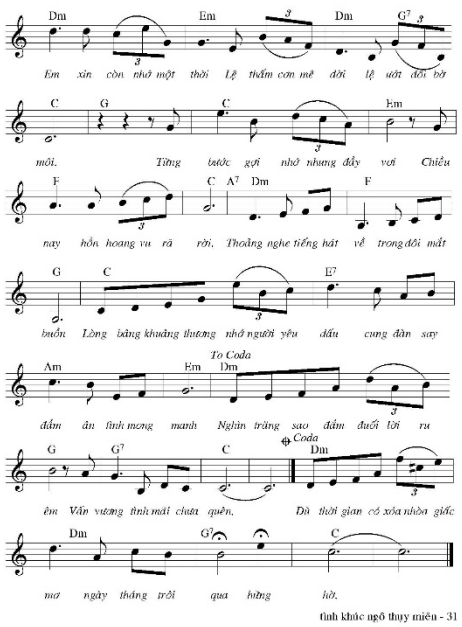
ĐK: Đời còn có **[Am]** ta hay **[A7]** ta còn có một **[Dm]** đời
Đời còn thiết **[E7]** tha sao ta lại vắng nụ **[Am]** cười
Sài Gòn đã **[Dm]** xa, quê **[G]** hương giờ nghìn trùng cách **[C]** lối
Kỷ niệm hôm **[E7]** qua nay chỉ còn là bóng tối
Một thời đã **[Am]** qua **[G]**[F]
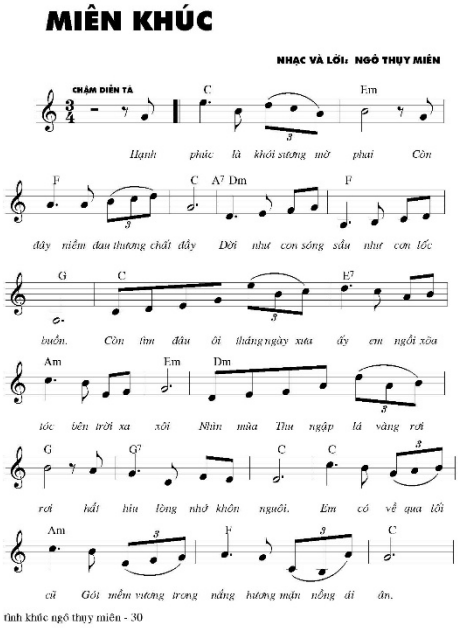
3. Một lần **[Am]** cuối cho Sài Gòn
Một lần **[Dm]** cuối cho người tình
Một lần **[B7]** cuối cho đời **[E7]** mình một đời đã **[Am]** xa
Như cơn **[Dm]** đau rồi sẽ đi **[G]** qua
Như cơn **[F]** mơ gội xóa trong ta
Như cơn **[A7]** mưa và chút mặt **[Dm]** trời, đời rồi sẽ **[Am]** vui

Lời Tình Cuối {https://hopamviet.vn/chord/song/loi-tinh-cuoi/W8IUZDAB.html}

Miên Khúc (1997)

Đời như con sóng sầu, như cơn lốc buồn
Còn tìm đâu ôi tháng ngày xưa ấy
Em ngồi xõa tóc khung trời xa xôi
Nhìn mùa thu ngập lá vàng rơi rơi
Hắt hiu lòng nhớ khôn nguôi
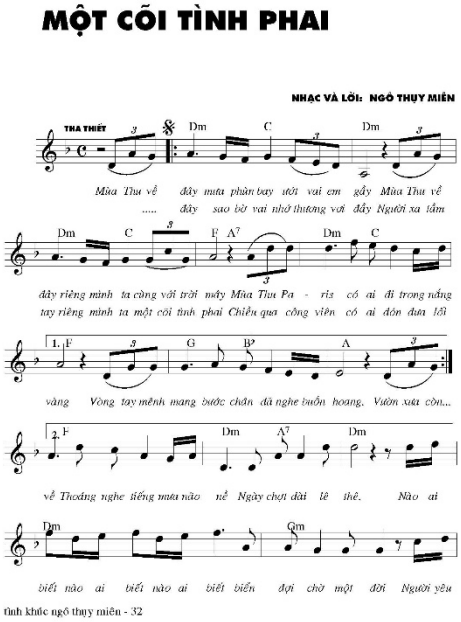

Miên Khúc {https://hopamviet.vn/sheet/song/mien-khuc/W8IUIWUW.html}
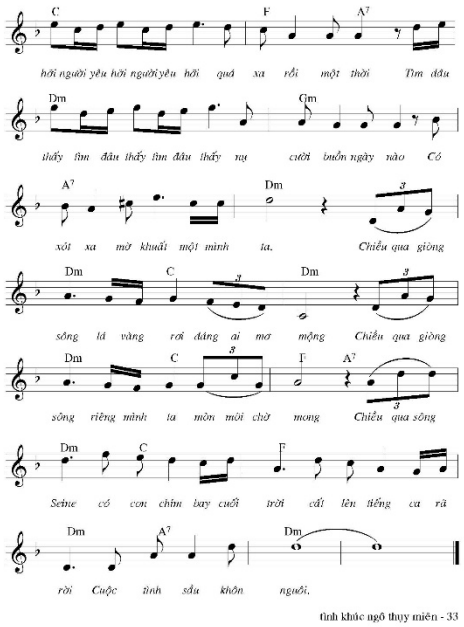
Một Cõi Tình Phai

Mùa thu về đây mưa phùn bay ướt vai em gầy
Mùa thu về đây riêng mình ta cùng với trời mây
Mùa thu Paris có ai đi trong nắng vàng
Vòng tay mênh mang bước chân đã nghe buồn hoang
Vườn xưa còn đây sao bờ vai nhớ thương vơi đầy
Người xa tầm tay riêng mình ta một cõi tình phai
Chiều qua công viên có ai đón đưa lối về
Thoáng nghe tiếng mưa não nề
Ngày chợt dài lê thê
Nào ai biết... nào ai biết... nào ai biết...
Biển đợi chờ một đời
Người yêu hỡi... người yêu hỡi... người yêu hỡi...
Quá xa rồi một thời
Tìm đâu thấy... tìm đâu thấy... tìm đâu thấy...

Nụ cười buồn ngày nào
Có xót xa mờ khuất một mình ta

Một Cõi Tình Phai {https://hopamviet.vn/sheet/song/mot-coi-tinh-phai/W8IUIWUO.html}

Một Lần Là Mãi Mãi

Tình lỡ trao em ngày nào nắng đã xôn xao hát trên tà áo
Tình ngỡ cho em dài sau ái ân nồng dấu mắt cười đêm thâu
Ngày tháng trôi qua miệt mài nắng có phôi phai vết thương tình ái
Đời mãi xuôi theo dòng sông cuốn theo biển sóng trôi cuộc tình hồng
Một lần là héo úa một trời là tiếc nuối khôn nguôi là chơi vơi nỗi nhớ
Mây ơi có thương cho lời cuối xót xa chi hờn dỗi vấn vương hạt mưa rơi
Một lần là nước mắt một thời
Một lần là rã nát người ơi
Xa em mãi mãi
Mắt đã xanh xao xót thương tình đau thoáng bước thu qua nắng ru nghìn lá

Bài hát năm xưa còn đây ái ân còn đấy bóng người chân mây
Biển nhớ mưa sa nhạt nhòa dĩ vãng phôi pha cánh chim mờ xóa
Người cố quên đi từ lâu trái tim nhỏ máu theo cuộc tình sầu

Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên dùng chữ rất tài tình, chẳng hạn như câu: "Tình lỡ trao em ngày nào, nắng đã xôn xao hát trên tà áo".

Nhạc Sĩ Ngô Thụy Miên nhân cách hóa cái nắng để nó biết xôn xao và biết hát trên tà áo của em cái ngày mà ta đã lỡ trao tình cho em. Cho nắng nó có cái sự sống động và nó biết cảm xúc.

Tình lỡ trao em ngày **[Am]** nào
Nắng đã xôn **[Dm]** xao hát trên tà **[Am]** áo
[C] Tình ngỡ cho em dài **[G]** sau
Ái ân nồng **[F]** đau mắt cười đêm **[E7]** thâu.

Ngày tháng trôi qua miệt **[Am]** mài
Nắng có phôi **[Dm]** phai vết thương tình **[Am]** ái
[C] Đời mãi trôi theo dòng **[G]** sông
Cuốn theo biển **[F]** sóng **[E7]** trôi cuộc tình **[Am]** nồng.

Một **[Dm]** lần là héo úa một **[C]** trời
Là tiếc nhớ khôn **[G]** nguôi là chơi vơi nỗi **[C]** nhớ
Mây **[G]** ơi có **[E7]** thương cho lời **[Am]** cuối
Xót xa chi hờn **[F]** dỗi vấn vương hạt mưa **[E7]** rơi

Một **[Dm]** lần là nước mắt cuộc **[C]** đời
Là rã nát người **[G]** ơi là xa nhau mãi **[E7]** mãi
Có cơn mưa về cuốn trôi câu **[Am]** thề
Đến bên **[E7]** ai xót thương tình phôi **[Am]** phai.

Vắng bước thương **[Dm]** qua đắm ru nghìn **[Am]** lá
[C] Bài hát năm xưa còn **[G]** đây
Ái ân còn **[F]** đấy bóng người chân **[E7]** mây.

Còn nhớ mưa sa nhạt **[Am]** nhòa
Dĩ vãng phôi **[Dm]** pha cánh chim mờ **[Am]** xóa
[C] Người cố quên đi từ **[G]** lâu

Một Lần Là Mãi Mãi {https://hopamviet.vn/chord/song/mot-lan-la-mai-mai/W8IUOADO.html}

Mưa Trên Cuộc Tình Tôi

Có những ngày mưa trên cuộc tình tôi
Như những giọt nước mắt em rơi
Che dấu nụ cười úa trên môi
Như mặt trời ôi lẻ loi
Cuộc tình mờ theo năm tháng tàn phai
Em đã mù khơi, tôi còn xa xôi

Mưa buồn về lạnh buốt tim côi
Mưa buồn về như lời thề ngày nào đam mê
Có những mùa thu qua cuộc đời tôi
Em có còn tiếc nhớ khôn nguôi
Đôi mắt còn thoảng dấu đơn côi
Hay một mình nghe đời trôi
Từng giọt sầu rơi theo tiếng lòng tôi
Ôi những giòng sông chia đời mênh mông
Đưa người về một cõi xa xăm
Đưa người về mưa rơi não nề, ngày dài lê thê
Môi em ngọt nụ hồng, vòng tay giờ ngàn trùng
Men say giọt rượu nồng dìu nỗi nhớ bâng khuâng
Em như một cành hoa, Em như ngàn trùng song
Xoá dấu chân mưa về, người đã quên câu thề
Mưa vẫn còn mưa trên cuộc tình tôi
Hoang phế rồi quá khứ xa xôi
Tôi vẫn ngồi lặng ngắm mây trôi
Mưa ngoài trời như bụi rơi
Chỉ là phù du những tháng ngày vui
Bên phím đàn tôi nghe hồn buông lơi
Xin một lần gọi mãi tên thôi
Xa người rồi chơi vơi một thời, tình sầu riêng tôi

1. Có những ngày mưa trên cuộc tình **[Am]** tôi
Như những giọt nước mắt em **[G]** rơi
Che dấu nụ **[C]** cười uá trên **[E7]** môi
Như mặt trời ôi lẻ **[Am]** loi
Cuộc tình mờ **[C]** theo năm tháng tàn **[Dm]** phai
Em đã mù **[G]** khơi, tôi còn xa **[Dm]** xôi
Mưa buồn **[F]** về lạnh buốt tim **[E7]** côi
Mưa buồn **[Dm]** về như lời **[G]** thề ngày nào đam **[E7]** mê

2. Có những mùa thu qua cuộc đời **[Am]** tôi
Em có còn tiếc nhớ khôn **[G]** nguôi
Đôi mắt **[C]** còn thoảng dấu đơn **[E7]** côi
Hay một mình nghe đời **[Am]** trôi
Từng giọt sầu **[C]** rơi theo tiếng lòng **[Dm]** tôi
Ôi những dòng **[G]** sông chia đời mênh **[Dm]** mông
Đưa người **[F]** về một cõi xa **[E7]** xăm
Đưa người **[Dm]** về mưa rơi não **[G]** nề, **[E7]** ngày dài lê **[Am]** thê.

ĐK: Môi **[A7]** em ngọt nụ **[Dm]** hồng, vòng **[F]** tay giờ ngàn **[Am]** trùng
Men **[Dm]** say giọt rượu **[E7]** nồng dìu nỗi nhớ bâng **[Am]** khuâng
Em **[C]** như một cành **[Dm]** hoa, Em **[G]** như ngàn trùng **[E7]** sóng
Xóa **[C]** dấu chân mưa **[E7]** về, người đã quên câu **[Am]** thề

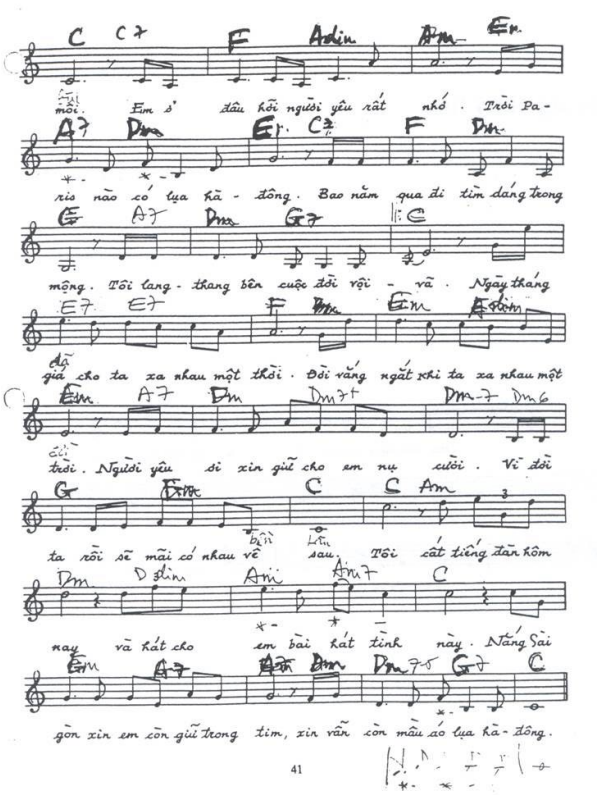
3. Mưa vẫn còn mưa trên cuộc tình **[Am]** tôi
Hoang phế rồi quá khứ xa **[G]** xôi
Tôi vẫn **[C]** ngồi lặng ngắm mây **[E7]** trôi
Mưa ngoài trời như bụi **[Am]** rơi
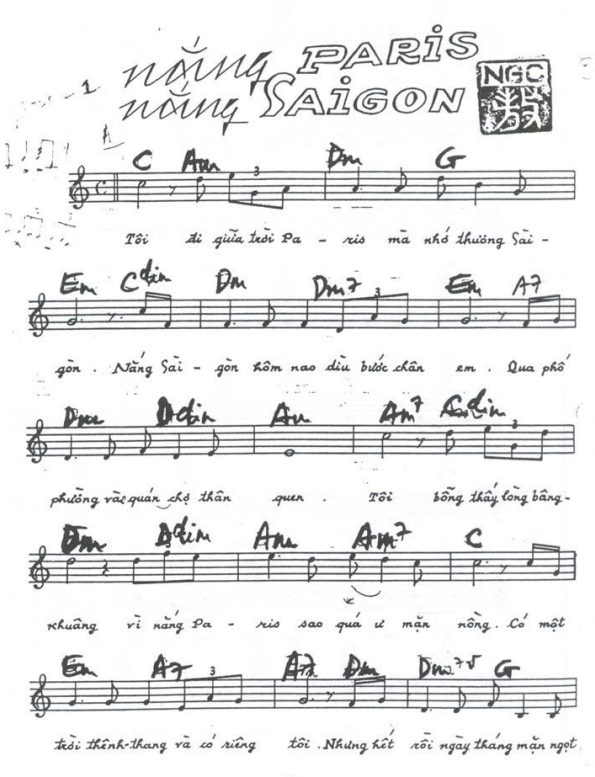
Mưa Trên Cuộc Tình Tôi {https://hopamviet.vn/chord/song/mua-tren-cuoc-tinh-toi/W8IUOAD7.html}

Nắng Paris Nắng Sài Gòn

Tôi đi giữa trời Paris mà nhớ thương Sài Gòn
Nắng Sài Gòn hôm nao dìu bước chân em
Qua phố phường vào quán chợ thân quen
Tôi bỗng thấy lòng bâng khuâng
Vì nắng Paris sao quá mặn nồng
Có một trời thênh thang và có riêng tôi
Nhưng hết rồi ngày tháng mật ngọt vui
Em ở đâu hỡi người em rất nhớ
Trời Paris nào có lụa Hà Đông
Bao năm qua đi tìm dáng trong mộng
Tôi lang thang bên cuộc đời vội vã
Ngày tháng giá cho ta xa nhau một thời
Đời vắng ngắt khi ta xa nhau một trời
Người yêu ơi xin giữ cho em nụ cười

Vì đời ta rồi sẽ mãi có nhau về sau
Tôi cất tiếng đàn hôm nay
Và hát cho em bài hát tình này
Nắng Sài Gòn xin em còn giữ trong tim
Xin vẫn còn màu áo lụa Hà Đông
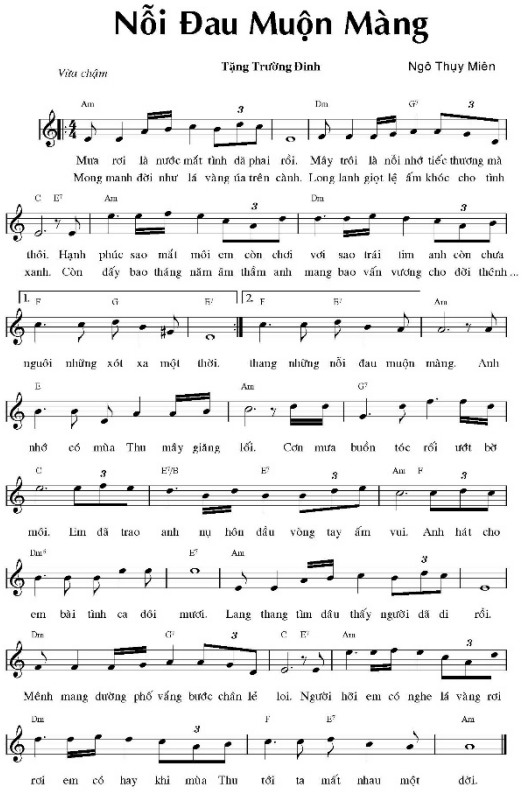

Nắng Paris Nắng Sài Gòn {https://hopamviet.vn/sheet/song/nang-paris-nang-sai-gon/W8IUI677.html}

Nỗi Đau Muộn Màng

Mưa rơi là nước mắt tình đã phai rồi
Mây trôi là nỗi nhớ tiếc thương mà thôi
Hạnh phúc, sao mắt môi em còn chơi vơi
Sao trái tim anh còn chưa nguôi
Những xót xa một thời
Mong manh đời như lá vàng úa trên cành
Long lanh giọt lệ ấm khóc cho tình xanh
Còn đấy bao tháng năm âm thầm anh mang
Bao vấn vương cho đời thênh thang
Những nỗi đau muộn màng
Anh nhớ có mùa thu mây giăng lối
Cơn mưa buồn tóc rối ướt bờ môi
Em đã trao anh nụ hôn đầu vòng tay ấm vui
Anh hát cho em bài tình ca đôi mươi

Lang thang tìm đâu thấy người đã đi rồi
Mênh mang đường phố vắng bước chân lẻ loi
Người hỡi, em có nghe lá vàng rơi... rơi...
Em có hay khi mùa thu tới
Ta mất nhau một đời
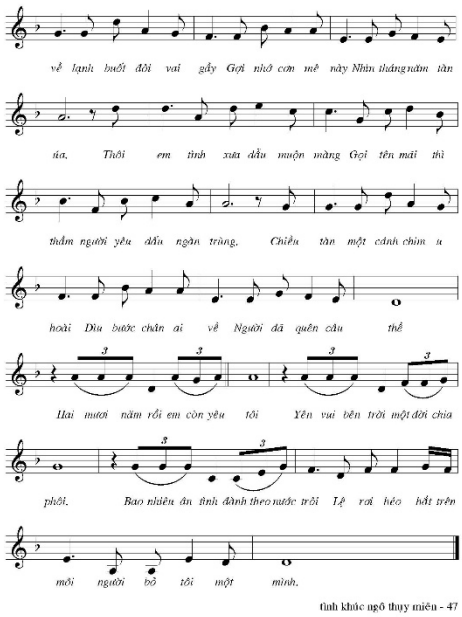

Nỗi Đau Muộn Màng {https://hopamviet.vn/sheet/song/noi-dau-muon-mang/W8IUIOU9.html}
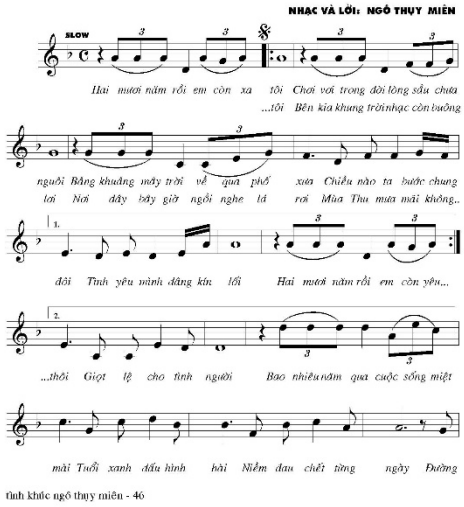
Nỗi Đau Từ Đấy

Hai mươi năm rồi em còn xa tôi
Chơi vơi trong đời lòng sầu chưa nguôi
Bâng khuâng mây trời về qua phố xưa
Chiều nao ta bước chung đôi
Tình yêu mình dâng kín lối
Hai mươi năm rồi em còn yêu tôi
Bên kia khung trời nhạc còn buông lơi
Nơi đây bây giờ ngồi nghe lá rơi
Mùa thu mưa mãi không thôi
Giọt lệ cho tình người
Bao nhiêu năm qua cuộc sống miệt mài
Tuổi xanh dấu hình hài, niềm đau chết từng ngày
Đường về lạnh buốt đôi vai gầy
Gợi nhớ cơn mê này, nhìn tháng năm tàn úa
Thôi em tình xưa dẫu muộn màng
Gọi tên mãi thì thầm người yêu dấu ngàn trùng

Chiều tàn một cánh chim u hoài
Dìu bước chân ai về, người đã quên câu thề
Hai mươi năm rồi em còn yêu tôi
Yên vui bên trời một đời chia phôi
Bao nhiêu ân tình đành theo nước trôi
Lệ rơi héo hắt trên môi
Người bỏ tôi một mình...

NỖI ĐAU TỪ ĐẤY
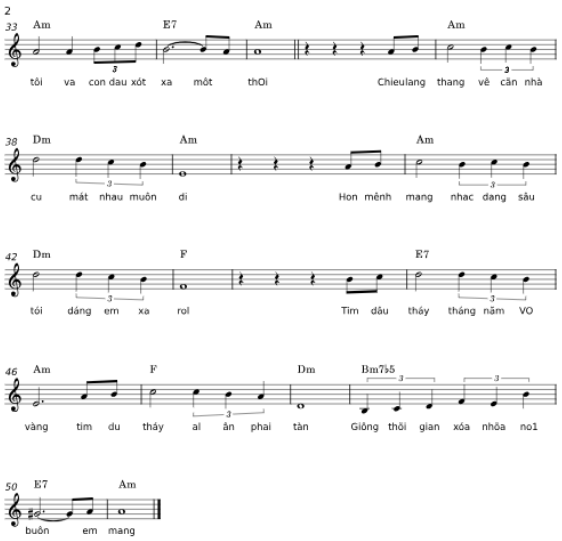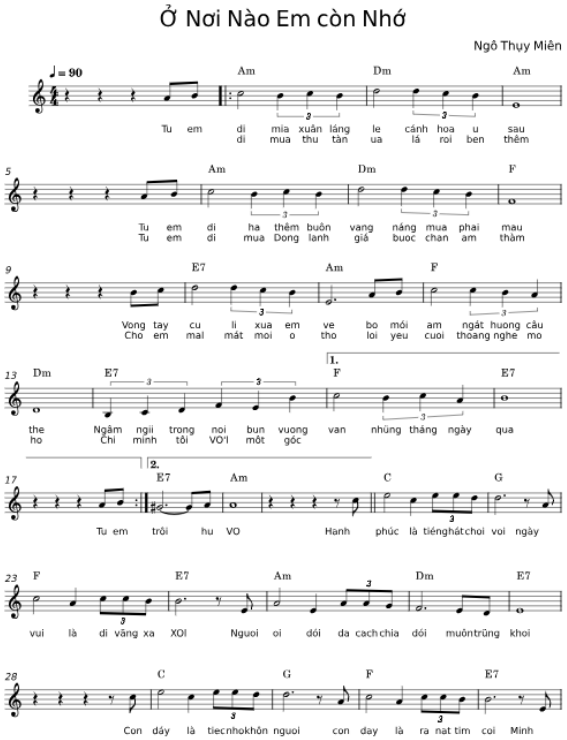

Nỗi Đau Từ Đấy {https://hopamviet.vn/sheet/song/noi-dau-tu-day/W8IUI977.html}

Ở Nơi Nào Em Còn Nhớ

Từ em đi mùa xuân lặng lẽ cánh hoa u sầu
Từ em đi hạ thêm buồn vắng nắng mưa phai mầu
Vòng tay cũ lối xưa em về
Bờ môi ấm ngát hương câu thề
Ngậm ngùi trong nỗi buồn vương vấn những tháng ngày qua
Từ em đi mùa thu tàn úa lá rơi bên thềm
Từ em đi mùa đông lạnh giá bước chân âm thầm
Chờ em mãi mắt môi ơ thờ
Lời yêu cuối thoáng nghe mơ hồ
Chỉ mình tôi với một góc trời hư vô

Hạnh phúc là tiếng hát chơi vơi
Ngày vui là dĩ vãng xa xôi
Người ơi đời đã cách chia đôi muôn trùng khơi
Còn đấy là tiếc nhớ khôn nguôi
Còn đây là rã nát tim côi
Mình tôi và cơn đau xót xa một thời
Chiều lang thang về căn nhà cũ mất nhau muôn đời
Hồn mênh mang nhạc dâng sầu tới, dáng em xa rồi
Tìm đâu thấy tháng năm võ vàng
Tìm đâu thấy ái ân phai tàn
Giòng thời gian xóa nhòa nỗi buồn em mang...
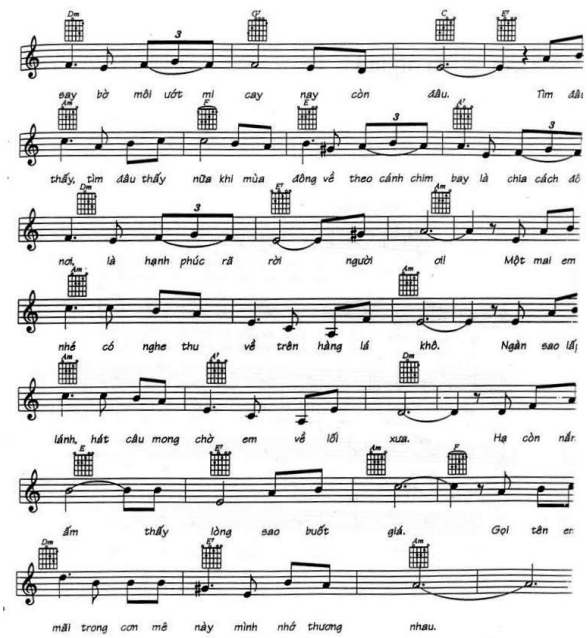

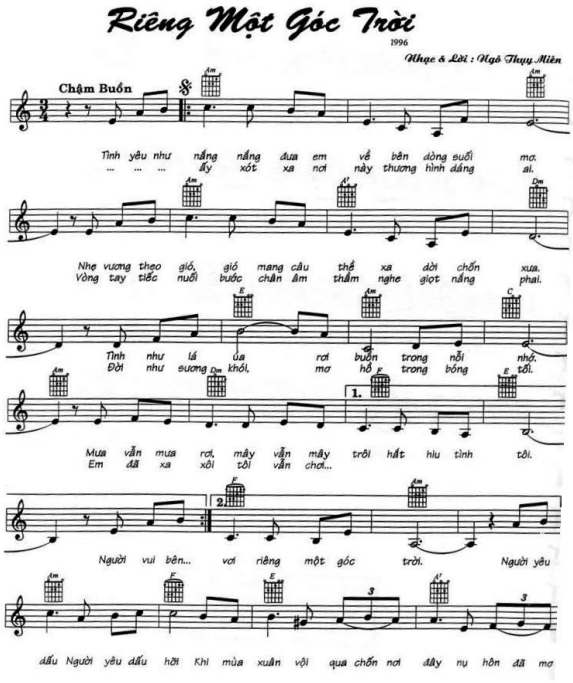

Ở Nơi Nào Em Còn Nhớ {https://hopamviet.vn/sheet/song/o-noi-nao-em-con-nho/W8IUI76B.html}

Riêng Một Góc Trời

Người vui bên ấy, xót xa nơi này, thương hình dáng ai
Vòng tay tiếc nuối, bước chân âm thầm, nghe giọt nắng phai
Đời như sương khói, mơ hồ, trong bóng tối
Em đã xa xôi, tôi vẫn chơi vơi, riêng một góc trời

Riêng Góc Một Trời {https://hopamviet.vn/sheet/song/rieng-mot-goc-troi/W8IUI0IC.html}

Sài Gòn Còn Đó Nỗi Buồn

Đừng khóc nữa Sài Gòn
Đừng khóc nữa này em yêu ơi
Khi ta ra đi bỏ em một mình
Bỏ quên cuộc tình, bỏ luôn đời mình
Vào cơn sóng gió mênh mông
Đừng tiếc nuối này người
Đừng tiếc nuối tình ta chưa nguôi
Khi ta ra đi tưởng như tuyệt vời
Tưởng như cuộc đời là muôn nụ cười
Là như gấm như hoa
Đi một lần là xa em một đời
Thương em bé bỏng từng cơn mưa nhỏ
Thương nắng hẹn hò nồng mắt môi em
Và con phố đêm, ngày nào bước êm
Còn đâu nữa Sài Gòn
Còn chăng nữa niềm đau không tên
Bao nhiêu năm qua, đời như đợi chờ

Đời như tình cờ, đời như mịt mờ
Đời như nắng mưa qua...

1. Đừng khóc **[Am]** nữa Sài **[C]** Gòn
Đừng khóc **[F]** nữa này em yêu **[E7]** ơi
Khi ta ra **[Dm]** đi bỏ em một **[F]** mình
Bỏ quên cuộc **[G]** tình, bỏ luôn đời **[C]** mình
Vào cơn sóng **[Dm]** gió mênh **[E7]** mông.

2. Đừng tiếc **[Am]** nuối này **[C]** người
Đừng tiếc **[F]** nuối tình ta chưa **[E7]** nguôi
Khi ta ra **[Dm]** đi tưởng như tuyệt **[F]** vời
Tưởng như cuộc **[G]** đời là muôn nụ **[C]** cười
Là như **[E7]** gấm như **[Am]** hoa.

ĐK:
[Am] Đi một **[C]** lần là xa **[Dm]** em một **[F]** đời **[Am]**
Thương em bé **[A7]** bỏng từng cơn mưa **[Dm]** nhỏ
Thương nắng hẹn **[F]** hò nồng mắt môi **[Am]** em **[Dm]**
Và con phố **[G]** đêm, **[E7]** ngày nào bước **[F]** êm.

3. Còn đâu **[Am]** nữa Sài **[C]** Gòn
Còn chăng **[F]** nữa niềm đau không **[E7]** tên
Bao nhiêu năm **[Dm]** qua, đời như đợi **[F]** chờ
Đời như tình **[G]** cờ, đời như mịt **[C]** mờ
Đời **[E7]** như nắng mưa **[Am]** qua.

Sài Gòn Còn Đó Nỗi Buồn {https://hopamviet.vn/chord/song/sai-gon-con-do-noi-buon/W8IUZUAU.html}

Thu Sài Gòn

Em hỏi anh mùa thu Sài Gòn
Nắng còn vương vương trên hàng phố vắng
Em hỏi anh mùa thu Sài Gòn
Nước mắt bây giờ có như mưa tuôn
Sài Gòn đó em ơi
Nước mắt đau thương che bao nụ cười héo hắt trên môi
Cuộc đời đó em ơi
Đã quá gian nan cho bao phận người chơi vơi một thời
Tìm đâu tháng năm xưa

Đâu nắng như thơ, đâu mưa tình cờ, lá hát như mơ
Và đường phố quanh đây
Nghe vẫn chưa quen bao nhiêu nhọc nhằn kiếp sống hôm nay
Như mùa thu về qua một trời
Áo lụa năm xưa đâu còn phố cũ
Anh giờ như mộng du một đời
Em có bao giờ thấu cho lòng anh...

1. Em hỏi anh mùa thu **[C]** Sài Gòn
[F] Nắng còn vương vương trên **[C]** hè phố vắng
[Dm] Em hỏi anh mùa thu **[G]** Sài Gòn
Nước mắt bây giờ có như **[C]** mưa tuôn

ĐK: Sài Gòn **[F]** đó em **[C]** ơi, nước mắt đau **[Em]** thương,
che bao nụ **[Am]** cười héo hắt trên **[Dm]** môi
Cuộc đời **[G]** đó em ơi, đã quá gian **[F]** nan,
cho bao phận **[G]** người chơi vơi một **[C]** thời

Tìm đâu **[F]** tháng năm **[C]** xưa, đâu nắng như **[Em]** thơ,
đâu mưa tình **[Am]** cờ lá hát như **[Dm]** mơ
Và đường **[G]** phố quanh đây, nghe vẫn chưa **[F]** quen,
bao nhiêu nhọc **[G]** nhằn kiếp sống **[C]** hôm nay

2. Như mùa thu về qua **[C]** một trời
[F] Áo lụa năm xưa đâu **[C]** còn phố cũ
[Dm] Anh giờ như mộng du **[G]** một đời
Em có bao giờ thấu cho **[C]** lòng anh

Thu Sài Gòn {https://hopamviet.vn/chord/song/thu-sai-gon/W8IUOO9F.html}

Gần đây, ở bên Việt Nam, giới nam nữ ca sĩ đáng tuổi con cháu của chúng ta thi đua nhau hát nhạc Vàng, nhạc của "ngụy" để kiếm sống vì nó không còn bị cấm hát nữa, vì nó hay quá, vì nó tình tứ lãng mạng quá, vì nó có ý nghĩa quá, và vì nó đi sâu vào lòng người nghe. Người nghe xong cảm nhận được, hiểu được ý nghĩa của bài hát, và có thể nhớ được gần hoặc hết cả bài hát. Nào là có những phong trào hát nhạc Bolero, hát nhạc ngoại quốc tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Hoa, tiếng Nhật – dân cách mạng đâu cả rồi? Nhạc mang chủ đề Hát Cho Tình Yêu. Nhạc Tình Ca Ngô Thụy Miên, vv. Và chúng hát nhạc của rất nhiều nhạc sĩ tên tuổi thời trước 1975.

Nhạc (đỏ) của chúng nó thì chẳng có cái quái gì cả, lẩn quẩn chỉ có bác mày bác tao thôi. Còn nhạc của tụi trẻ của chúng nó bây giờ chỉ là nhạc ăn cắp, nhạc bắt trước của người Mỹ đen như Hip-hop, Rap, riếc. Không nghe ra được một chữ chúng nó hát, mà nếu có nghe ra chúng nó hát (hét thì đúng hơn) cái quái gì thì cũng chẳng nhớ nổi được một câu. Lên sân khấu thì ăn mặc lùng thà lùng thùng, trong khi người ngợm thì bé tí bé teo, như bơi trong đống quần áo. Tóc tai thì nhuộm xanh nhuộm đỏ. Giầy dép thì độn gót lên cho thật là cao vì chiều cao bị hiếm hoi. Con gái thì ăn mặc hở hang khoe đít khoe đoi. Con trai thì vừa hát vừa nhảy bắt chước điệu bộ của Mỹ đen, một tay thì chỉ chỉ chỏ chỏ ra vẻ mình rất là "cool", một tay thì bụm lấy con chim se sẻ sợ nó bay đi mất. Hợm ơi là hợm! Không biết hay ho ở chỗ nào. Cộng thêm cái đám nam không ra nam, nữ không ra nữ. Điên loạn hết cả rồi!

Nực cười hơn nữa là chúng nó hát những bài hát trong đó nhắc đến cái tên Sài Gòn. Chúng nó biết cái đếch gì về Sài Gòn. Sài Gòn là cái gì? Sài Gòn là ai? Sài Gòn là ở đâu? Trong khi Sài Gòn của tôi đã bị thay mặt đổi tên. Thay mặt? Đúng. Tôi không còn nhận ra Sài Gòn nữa vì nhà cửa, phố xá đã bị đập phá, xây dựng lại, thay đổi quá nhiều. Đổi tên? Đúng. Cái tên Sài Gòn không còn trên bản đồ nữa mà lại mang cái tên của một thằng khỉ gió tội đồ thiên cổ nào đó. Những con đường thơ mộng tình tứ ngày xưa, giờ mang những cái tên quái đản, lố bịch, điên rồ, và hịch hợm.

Chúng có bao giờ bị mất hết tất cả chưa? Chúng đã có vượt biên lần nào chưa? Chúng có bị đi cải tạo lần nào chưa? Thế thì biết cái đếch gì mà có cảm xúc để hát những bản nhạc như Biết Bao Giờ Trở Lại, Em Về Mùa Thu, Một Cõi Tình Phai, Mưa Trên Cuộc Tình Tôi, Một Lần Là Mãi Mãi, Nỗi Đau Muộn Màng, Nỗi Đau Từ Đây, Ở Nơi Nào Em Còn Nhớ, Riêng Một Góc Trời? Sài Gòn Còn Đó Nỗi Buồn, Thu Sài Gòn, v.v...

Nói tóm lại, anh Ngô Quang Bình, aka (Also Known As) Ngô Thụy Miên, đã cả một đời cống hiến cho văn học nghệ thuật nói riêng và cho người nghe như chúng ta nói chung. Anh đã thay chúng ta thốt lên những nỗi niềm vui buồn qua những giòng nhạc nhẹ nhàng yên vui yêu đương bay bổng hoặc xót xa nhớ nhung thiết tha nuối tiếc một thời đã qua. Ước gì ...

Si je pouvais remonter le temps
Je te dirais que tu es mon printemps

Que sans toi, le monde est en hiver

Et que mon coeur ne bat que pour toi
Alors je ferme les yeux
Et j'imagine un monde òu tu es là
Òu le temps n'existe plus
Òu l'amour est plus fort que tout

Nếu anh quay ngược được giòng thời gian
Anh sẽ nói với em rằng em là mùa xuân của anh
Rằng nếu vắng em, trái đất này sẽ lạnh như vào đông
Và trái của anh chỉ đập cho riêng em
Rồi anh nhắm mắt lại để hồi tưởng đến em
Và mơ tưởng đến một thế giới trong đó có em
Nơi thời gian không còn tồn tại
Nơi chỉ có nồng nàn tình yêu của đôi ta hơn tất cả.

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

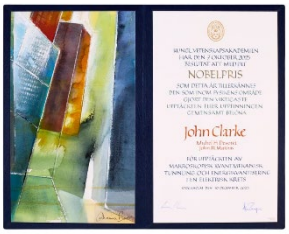
Giải Nobel về Sinh Lý Học/Y Học năm 2026
https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/

Alfred Nobel (1833-1896) {https://www.nobelprize.org/alfred-nobel}

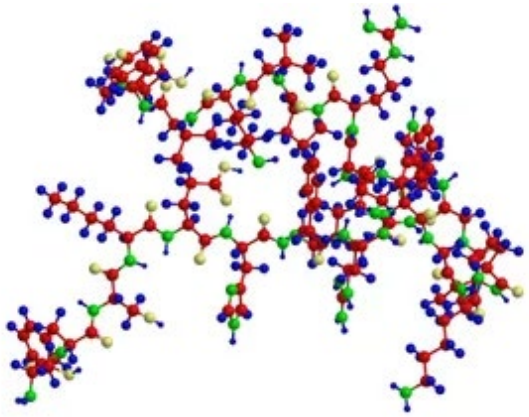

Nobel Medal {https://www.nobelprize.org/alfred-nobel}

Nobel Diploma {https://www.nobelprize.org/prizes/about/the-nobel-diplomas/}

Một Loại "Protein" Tảo Nhạy Ánh Sáng Trợ Giúp Ngành Khoa Thần Kinh Học (Neuroscience)

Protein {https://www.britannica.com/science/protein/General-structure-and-properties-of-proteins}

Hình 1: Các nhà khoa học mơ ước tạo ra một "công tắc" để điều khiển các tế bào thần kinh {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/}

Việc hiểu được cách bộ não hình thành ký ức, cảm xúc và hành vi từ lâu đã là ước mơ của các nhà nghiên cứu. Karl Deisseroth, Peter Hegemann và Georg Nagel được trao Giải Nobel Sinh Lý Học/Y Học năm 2026 nhờ những khám phá dẫn đến sự ra đời của quang di truyền học (optogenetics), một phương pháp cho phép bật hoặc tắt hoạt động của từng tế bào thần kinh riêng lẻ trong bộ não (Hình 1). Ngày nay, phương pháp này đang được sử dụng trong các phòng thí nghiệm trên khắp thế giới để khám phá những bí ẩn của bộ não.

Karl Deisseroth (1971-) {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/deisseroth/photo-gallery/}

Sinh năm 1971. Ph.D. 1998 và M.D. 2000, Stanford University, Stanford, California, USA

Peter Hegemann (1954-) { https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/hegemann/photo-gallery/}

Sinh năm 1954. Ph.D 1984, Max Planck Institute for Biochemistry, Martinsried, Germany.

Max Planck Institute for Biochemistry, Martinsried, Germany {https://campusmartinsried.de/en/max-planck-institute-of-biochemistry/}

Georg Nagel (1953-) {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/nagel/photo-gallery/}

Sinh năm 1953. Ph.D. 1988 at the University of Frankfurt, Germany.

University of Frankfurt, Germany {https://en.wikipedia.org/wiki/Goethe_University_Frankfurt}

D.H. Chen Professor of Bioengineering and of Psychiatry and Behavioral Sciences

Hertie Senior Professor of Neuroscience, Humboldt University of Berlin, Germany

Professor of Molecular Plant Physiology, Department for Molecular Plant Physiology and Biophysics - Botany I, University of Würzburg, Germany.

Howard Hughes Medical Institute, Chevy Chase, Maryland, USA {https://www.hhmi.org/careers/hq}

Humboldt University of Berlin, Germany {https://www.hu-berlin.de/en}

University of Würzburg, Germany {https://www.uni-wuerzburg.de/en/university/}

Và

Stanford University, Stanford, California, USA https://www.stanford.edu/about}

Max Planck Institute for Biophysics, Frankfurt, Germany {https://en.wikipedia.org/wiki/Max_Planck_Institute_of_Biophysics}

“Với tôi, chính bộ não của mình là một cái máy khó lý giải nhất: luôn vo ve, rung động, bay bổng, gầm vang, lao xuống rồi lại chìm trong bùn lầy. Và tại sao lại như vậy? Niềm đam mê này từ đâu mà có?”

Virginia Woolf (1882-1941) {https://en.wikipedia.org/wiki/Virginia_Woolf}

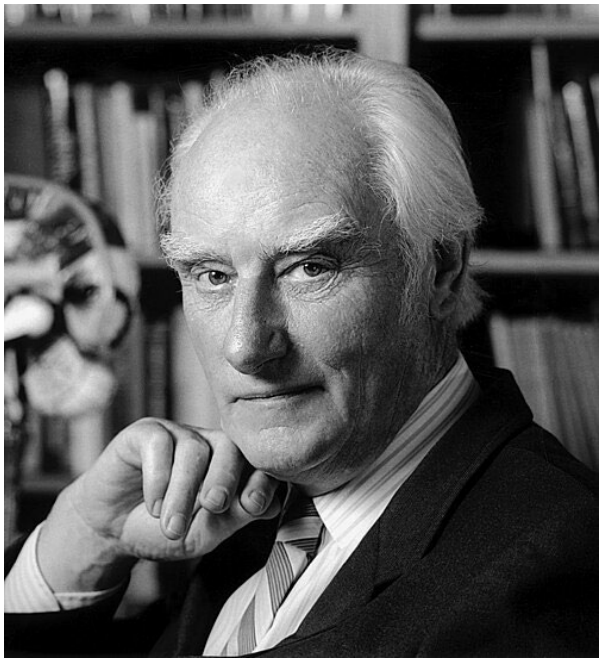

Các nhà khoa học mơ ước tạo ra một "công tắc" để điều khiển các tế bào thần kinh {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/}

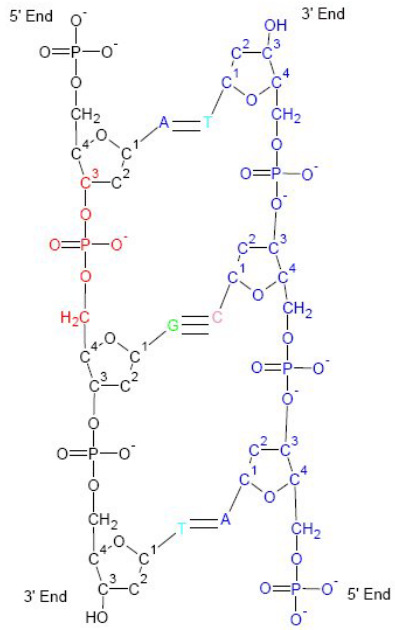
Đó là những lời của Virginia Woolf trong một bức thư gửi bạn vào năm 1932. Nhiều người cũng chia sẻ sự say mê của bà đối với não bộ. Làm thế nào mà cơ quan chỉ nặng khoảng 1,3 kilôgam này lại có thể lưu giữ những ký ức tuổi thơ, những giấc mơ ban ngày và óc sáng tạo? Làm thế nào nó có thể là nguồn gốc của niềm vui, tình yêu và sự ghen tị? Bằng cách nào nó điều khiển nhịp đập của tim, nhịp hô hấp và chu kỳ giấc ngủ?

Kể từ thời cổ đại, các nhà nghiên cứu đã cố gắng giải mã bí ẩn sinh học này. Trong thế kỷ XX, họ đã thành công trong việc xác định những vùng nào của não kiểm soát các chức năng sinh lý khác nhau. Điều đó mang lại những hiểu biết vô cùng quý giá. Tuy nhiên, các phương pháp khi ấy còn tương đối thô sơ và không thể chứng minh rằng một loại tế bào thần kinh cụ thể nào đó trực tiếp gây ra một cảm xúc hay hành vi nhất định. Vì thế, bức tranh về não bộ được hình thành khi đó giống như một bức ảnh mờ nhòe, còn thiếu rất nhiều chi tiết.

Một trong những người mơ ước có được những công cụ chính xác hơn để khám phá mạng lưới tế bào thần kinh vô cùng phức tạp của não bộ là Francis Crick (giải Nobel Sinh Lý Học/Y Học năm 1962). Một thập kỷ sau khi khám phá cấu trúc xoắn kép của DNA (DeoxyriboNucleic Acid) vào năm 1953, ông bắt đầu nghiên cứu những cơ chế làm nền tảng cho ý thức của con người. Ông hình dung ra những phương pháp có thể kích hoạt từng tế bào thần kinh riêng lẻ trong một bộ não đang sống. Các tín hiệu trong tế bào thần kinh diễn ra với tốc độ cực kỳ nhanh. Để theo kịp tốc độ này, ông kết luận rằng ánh sáng có lẽ là dụng cụ lý tưởng nhất. Nếu các nhà sinh học phân tử có thể bằng cách nào đó biến đổi các tế bào thần kinh để chúng phản ứng với ánh sáng, họ có thể điều khiển hoạt động thần kinh. Crick thừa nhận rằng ý tưởng của mình nghe có vẻ khá viễn vông, nhưng biết đâu đó lại không phải là điều bất khả thi để thực hiện.

Francis Harry Compton Crick (1916 – 2004), Giải Nobel Sinh Lý Học/Y Học Năm 1962 {https://en.wikipedia.org/wiki/Francis_Crick}

Cấu trúc xoắn kép của DNA (DeoxyriboNucleic Acid) {https://en.wikipedia.org/wiki/Francis_Crick}

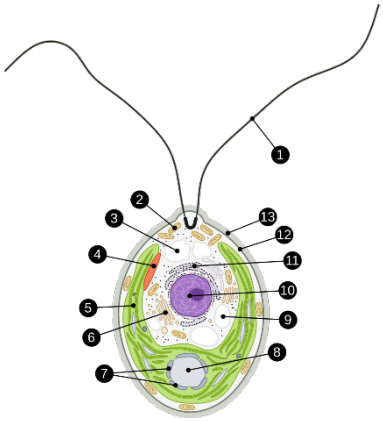
Tầm nhìn về tương lai của ông nay đã trở thành sự thật. Karl Deisseroth, Peter Hegemann và Georg Nagel được trao Giải Nobel năm 2026 nhờ khám phá về một công tắc phân tử dành cho các tế bào thần kinh. Bằng cách sử dụng ánh sáng, các nhà nghiên cứu ngày nay có thể bật hoặc tắt những mạch thần kinh riêng lẻ trong não bộ. Họ có thể khơi dậy những ký ức đã được lưu giữ, tạo ra các cảm xúc, thúc đẩy những hành vi nhất định và nghiên cứu các loại tế bào thần kinh liên quan đến nhiều rối loạn tâm thần và thần kinh khác nhau. Quang di truyền học (optogenetics) đang làm thay đổi một cách căn bản sự hiểu biết của chúng ta về não bộ. Phương pháp này cũng đã mang lại những hiểu biết quan trọng về cách hệ thần kinh tương tác với nhiều loại tế bào ở các bộ phận khác của cơ thể, chẳng hạn như tim và ruột.

Tất cả bắt đầu từ sự tò mò của một nhà nghiên cứu. Đầu những năm 1990, Peter Hegemann tại Viện Hóa Sinh Max Planck (Max Planck Institute for Biochemistry) ở Martinsried, Đức đã đặt ra một câu hỏi đơn giản: Làm thế nào mà loài tảo đơn bào "Chlamydomonas" có thể phản ứng với ánh sáng nhanh đến như vậy?

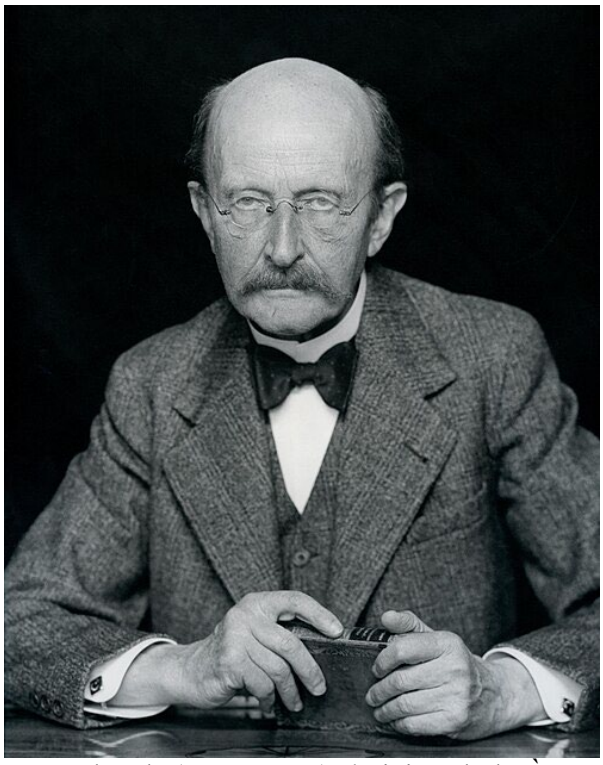

Peter Hegemann (1954-)

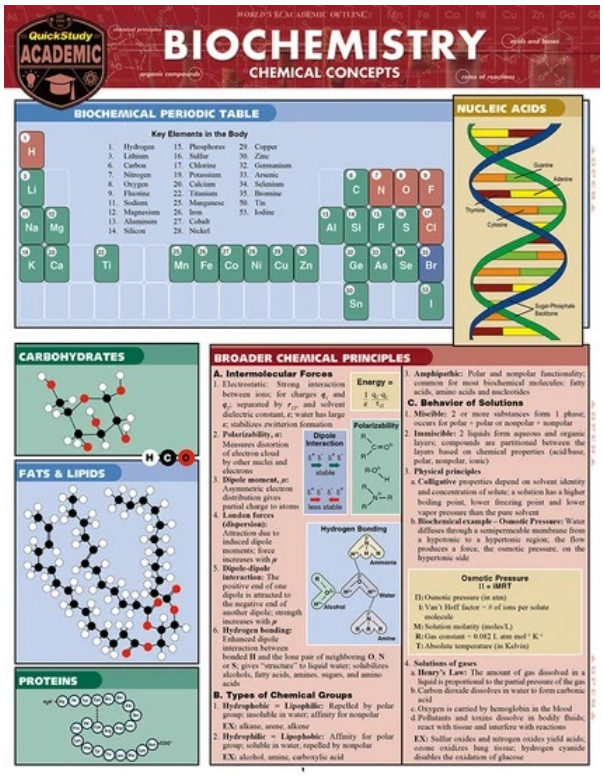

Max Planck Institute for Biochemistry, Martinsried, Germany {https://campusmartinsried.de/en/max-planck-institute-of-biochemistry/}

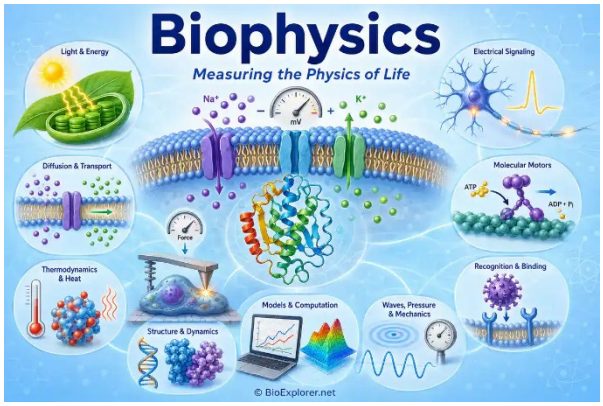
Chlamydomonas {https://en.wikipedia.org/wiki/Chlamydomonas}

Max Planck (1858-1947) {Giải Nobel về Vật Lý Học năm 1918} {https://en.wikipedia.org/wiki/Max_Planck}

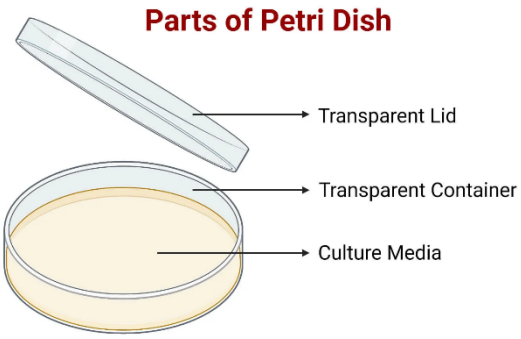
Biochemistry (Hóa Sinh) {https://www.barcharts.com/biochemistry/}

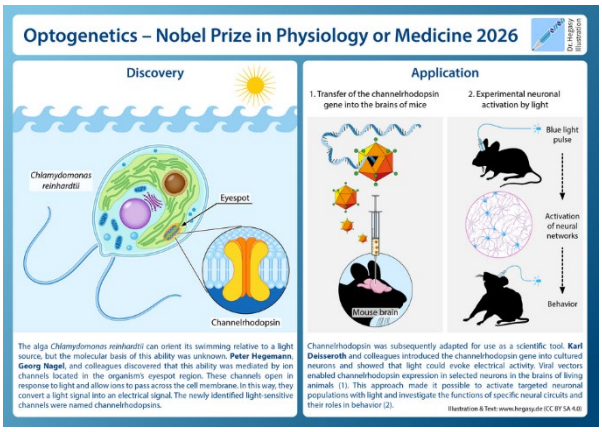
Biophysics (Vật Lý Sinh Học) {https://www.bioexplorer.net/divisions_of_biology/biophysics/}

Hegemann Nghiên Cứu Loài Tảo "*Chlamydomonas*" Cảm Nhận Ánh Sáng

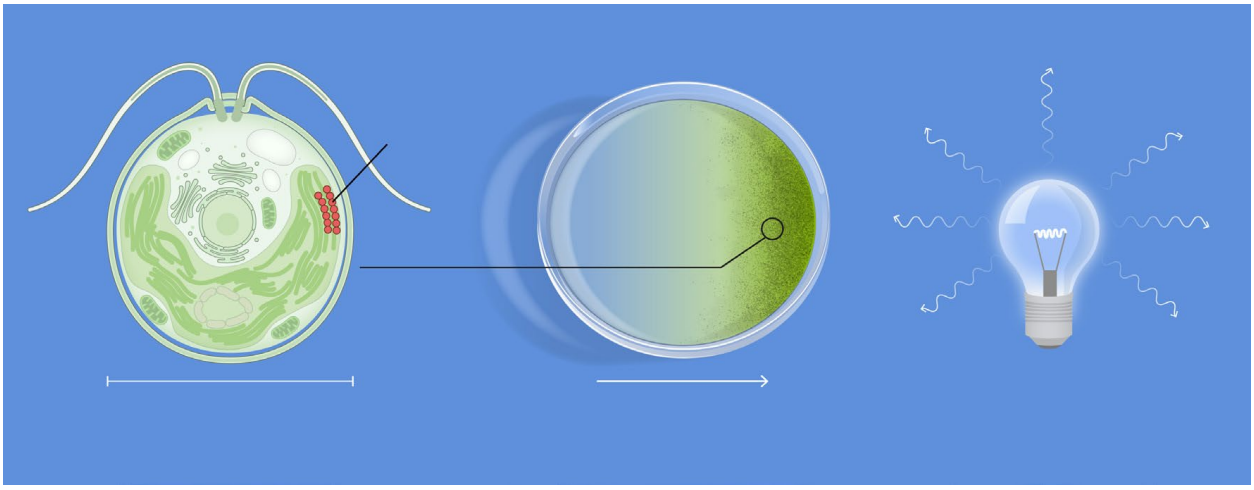
"Chlamydomonas" nổi tiếng với khả năng bơi về phía ánh sáng. Khi các nhà nghiên cứu khuấy loài tảo lục này trong một đĩa "Petri", chất lỏng sẽ chuyển sang màu xanh lục nhạt. Sau đó, nếu họ chiếu sáng từ một phía của đĩa, màu xanh lục sẽ dịch chuyển về phía nguồn sáng khi những vi tảo này bơi về phía đó (Hình 2). Các tế bào tảo cảm nhận ánh sáng bằng một điểm mắt (eyespot), một chấm nhỏ màu cam trên bề mặt tế bào, chứa một phân tử hấp thụ ánh sáng gọi là "retinal".

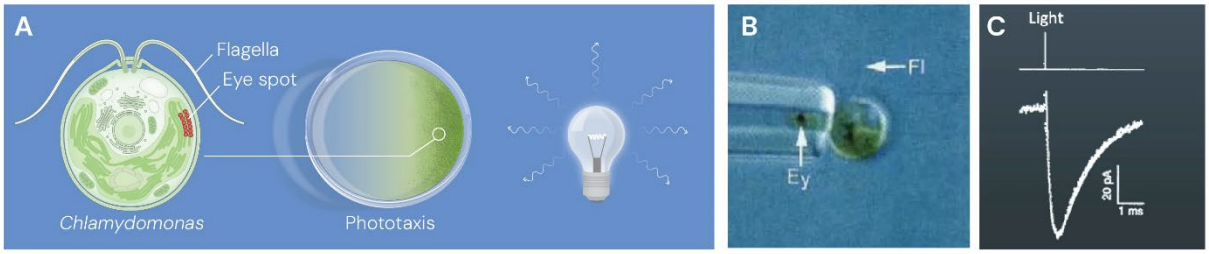

Dĩa Petri {https://www.sinymedical.com/what-is-a-petri-dish/}

Optogenetics {https://en.wikipedia.org/wiki/Optogenetics}

Hình 2: Tảo "Chlamydomonas" cảm nhận ánh sáng bằng điểm mắt (eyespot) của nó. Khi ánh sáng đủ mạnh, nó sẽ bơi về phía nguồn sáng. {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/}

Hegemann đã nghiên cứu điểm mắt của loài tảo này. Bằng cách sử dụng những điện cực cực nhỏ, ông đo các tín hiệu điện phát sinh trong "Chlamydomonas" khi điểm mắt được chiếu sáng. Loài tảo này phản ứng với tốc độ đáng kinh ngạc. Chỉ nửa phần nghìn giây (0,5 mili giây) sau khi ánh sáng chạm tới điểm mắt, một dòng điện đã xuất hiện.

So với các hệ thống sinh học khác mà các nhà nghiên cứu biết đến vào thời điểm đó, tốc độ này thật đáng kinh ngạc. Chẳng hạn, khi ánh sáng đi vào mắt con người, nó sẽ khởi phát một chuỗi phản ứng hóa học phức tạp gồm nhiều giai đoạn khác nhau. "Protein" cuối cùng trong chuỗi phản ứng này, gọi là "kênh ion", tạo nên một lỗ mở trên bề mặt tế bào, cho phép các "ion" mang điện tích đi qua và tạo ra tín hiệu điện. Toàn bộ quá trình ấy mất ít nhất 10 mili giây. Vậy tại sao phản ứng với ánh sáng ở "Chlamydomonas" lại có thể diễn ra nhanh hơn hai mươi lần so với ở mắt con người?

Phản Ứng Cực Nhanh Với Ánh Sáng Ở Tảo "*Chlamydomonas*" Khơi Dậy Sự Tò Mò Của Hegemann

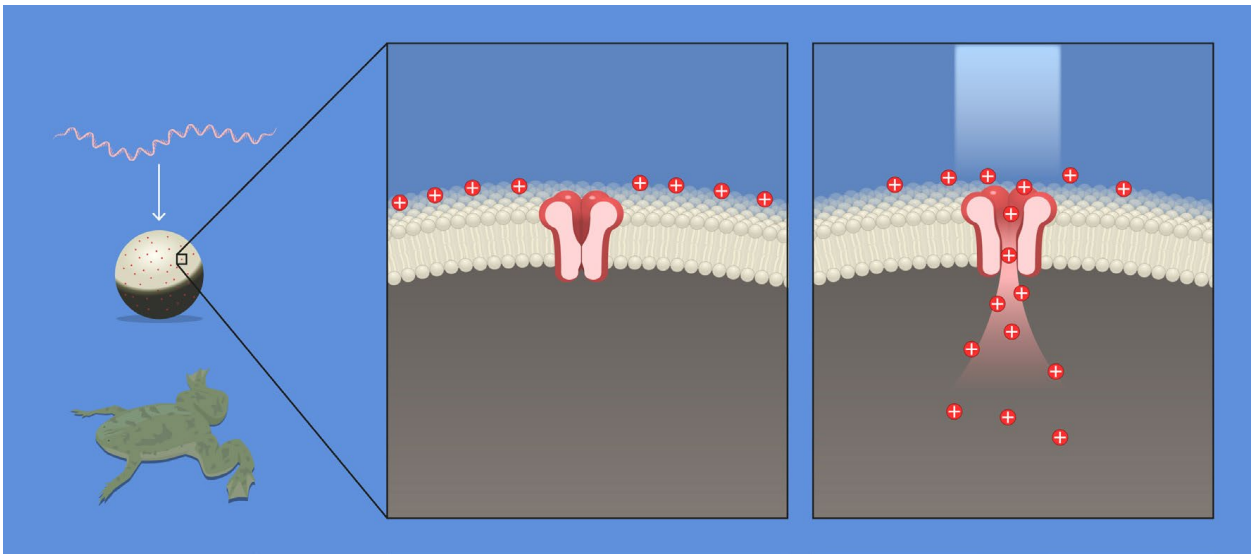
Hegemann chỉ có thể nghĩ ra một lời giải thích cho phản ứng siêu nhanh này: quá trình cảm nhận ánh sáng ở "Chlamydomonas" hẳn phải đơn giản hơn nhiều so với ở mắt con người. Vào đầu những năm 1990, ông đưa ra giả thuyết rằng một "protein" duy nhất vừa có khả năng hấp thụ ánh sáng và vừa hoạt động như một "kênh ion". Tuy nhiên, ý tưởng này đã vấp phải sự hoài nghi. Vào thời điểm đó, các nhà nghiên cứu đã biết tới nhiều loại "kênh ion" khác nhau, nhưng không có loại nào có thể tự phản ứng với ánh sáng.

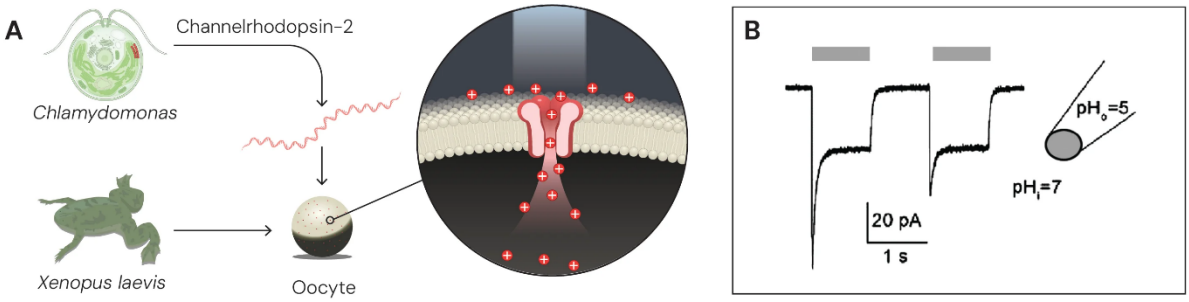
Để kiểm chứng giả thuyết của mình, Hegemann đã cố gắng phân lập "protein" nhạy sáng của "Chlamydomonas". Tuy nhiên, điều này nói thì dễ, nhưng làm thì khó. Khi các "protein" trong điểm mắt của tảo "*Chlamydomonas*" bị tách khỏi môi trường thiên nhiên của chúng, chúng trở nên không ổn định và rất dễ bị hư hại, khiến việc nghiên cứu gặp nhiều khó khăn. Tuy nhiên, vào khoảng thời điểm chuyển giao thiên niên kỷ (từ thế kỷ 20 đến thế kỷ 21), sau nhiều năm liên tiếp đối mặt với những trở ngại, các nhà nghiên cứu đã có một phát hiện đầy hứa hẹn. Các nhà nghiên cứu Nhật Bản đã giải mã DNA (DeoxyriboNucleic Acid) của "Chlamydomonas" và công bố mã di truyền của hàng nghìn "gene". Trong số đó, nhóm của Hegemann tìm thấy hai "gene" có mức độ tương đồng đáng kể với các "gene" đã biết mã hóa cho những "protein" hấp thụ ánh sáng. Liệu một trong hai "gene" này có chứa mã di truyền của loại "protein" mà họ đang tìm kiếm hay không?

Để trả lời câu hỏi đó, Hegemann đã liên lạc với một đồng nghiệp của mình: Georg Nagel tại Viện Vật Lý Sinh Học Max Planck (Max Planck Institute for Biophysics) ở Frankfurt, Đức. Nagel có kiến thức chuyên môn cần thiết để thực hiện bước đi tiếp theo trên con đường dẫn đến một cuộc cách mạng trong khoa thần kinh học (neuroscience).

Hegemann Và Nagel Khám Phá Một Loại "Protein" Khác Thường

Nagel sử dụng tế bào trứng của con ếch để nghiên cứu "protein". Khi nhận được hai "gene" của "Chlamydomonas", ông đã tiêm riêng bản sao của từng "gene" vào các nhóm trứng ếch khác nhau. Các tế bào trứng sau đó bắt đầu sản xuất hàng loạt hai loại "protein" chưa được biết đến này (Hình 3). Các "protein" được tạo ra cuối cùng nằm trên bề mặt tế bào trứng, trong lớp màng bao quanh chúng. Nhờ đó, Nagel có thể nghiên cứu cách chúng hoạt động. Ông nhanh chóng phát hiện rằng giả thuyết mà Hegemann đã đưa ra từ một thập kỷ trước là hoàn toàn chính xác: những "protein" mới được phát hiện này chính là các "kênh ion" mở ra khi được chiếu sáng (Hình 3).

Hình 3. Khi Nagel và Hegemann đưa các "gene" của "Chlamydomonas" vào trứng ếch, các tế bào này bắt đầu sản xuất những "protein kênh ion" và đưa chúng lên bề mặt của trứng. Khi các nhà nghiên cứu chiếu ánh sáng vào các "kênh ion" này, chúng sẽ mở ra. Các "ion" sau đó đi qua các "kênh", tạo nên một tín hiệu điện. {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/}

Những "protein" này được đặt tên là "channelrhodopsin-1" và "channelrhodopsin-2". Chúng ta sẽ tạm gác loại thứ nhất sang một bên và tập trung vào loại thứ hai, vì chính nó đã mở đường cho sự ra đời của quang di truyền học (optogenetics).

"Protein" Của Tảo Kích Hoạt Các Tế Bào Con Người

Cũng như trong thí nghiệm của Hegemann, việc Nagel mô tả đặc tính của "channelrhodopsin-2" cho thấy "protein" này phản ứng với một chớp ánh sáng một cách đặc biệt mạnh mẽ và nhanh chóng. Một "kênh" xuyên qua bề mặt tế bào trứng ếch mở ra chỉ trong vòng 0,2 mili giây. Các "ion" mang điện tích dương sau đó chạy qua "kênh" này, tạo nên một tín hiệu điện (Hình 3).

Hegemann và Nagel nhận ra rằng họ đã đạt được một khám phá mang tính cách mạng. Họ tiếp tục thử đưa "gene" mã hóa "channelrhodopsin-2" vào các tế bào thận người ở giai đoạn phôi thai và các tế bào thận của "chuột hamster". Những tế bào này trở nên nhạy cảm với ánh sáng: khi được chiếu sáng, chúng tạo ra tín hiệu điện.

Năm 2003, Hegemann và Nagel công bố kết quả thí nghiệm của mình. Họ đề xuất rằng "channelrhodopsin-2" có thể được sử dụng như một công cụ mạnh mẽ để tạo ra các xung điện trong tế bào bằng ánh sáng. Sau đó, một nhà khoa học trẻ tại Đại Học Stanford, ở Stanford, California, USA, đã tiếp nhận kết quả nghiên cứu này và đưa lĩnh vực ấy tiến thêm một bước quan trọng.

Việc Gặp Gỡ Các Bệnh Nhân Tâm Thần Trở Thành Một Bước Tiến Đối Với Deisseroth

Vào những năm 1990, khi Karl Deisseroth bắt đầu theo học ngành Y Khoa ở Đại Học Stanford, ông từng cân nhắc trở thành một bác sĩ phẫu thuật thần kinh. Tuy nhiên, một phần quá trình học Y Khoa của ông diễn ra tại một phòng khám tâm thần. Tại đó, ông đã bị ám ảnh bởi nỗi đau khổ của các bệnh nhân và nhu cầu cấp thiết phải giúp đỡ họ. Đồng thời, ông bắt đầu tự hỏi làm thế nào mà bộ não lại có thể hoạt động khác nhau đến vậy ở những con người khác nhau? Tại sao những người mắc chứng trầm cảm lại thấy khó cảm nhận niềm vui đến thế? Điều gì gây ra chứng tự kỷ "autism" hoặc những hoang tưởng trong bệnh tâm thần phân liệt "schizophrenic delusions"?

Song song với việc học Y Khoa, ông hoàn thành chương trình tiến sĩ (Doctor of Philosophy - Ph.D.) về khoa thần kinh học (neuroscience), cũng tại Đại Học Stanford. Trong phòng thí nghiệm, ông sử dụng những lát cắt não mỏng và nghiên cứu chúng trong các đĩa Petri. Các nghiên cứu của ông mang lại những hiểu biết quan trọng, nhưng ông nhận ra rằng để hiểu được những căn bệnh mà ông gặp trong phòng khám tâm thần, ông cần phải nghiên cứu cách các tế bào thần kinh hoạt động trong một bộ não còn sống.

Vào thời điểm đó, nhiều nhà nghiên cứu khác cũng đang cố gắng phát triển các phương pháp cho phép điều khiển hoạt động của những tế bào thần kinh chuyên biệt theo cách mà Francis Crick đã đề xuất. Tuy nhiên, nhiều người lo ngại rằng họ sẽ lãng phí thời gian và tiền bạc vào một giấc mơ có vẻ không thực tế.

Deisseroth nhận ra rằng ông phải chấp nhận nguy cơ thất bại. Những phương pháp điều trị mà ông có thể mang lại cho bệnh nhân hiếm khi đạt hiệu quả như mong muốn và thường gây ra các tác dụng phụ nghiêm trọng, làm suy giảm chất lượng cuộc sống. Nếu muốn tìm ra cách tốt hơn để giúp đỡ họ, ông cần có một sự hiểu biết sâu sắc hơn nhiều về cách bộ não hoạt động.

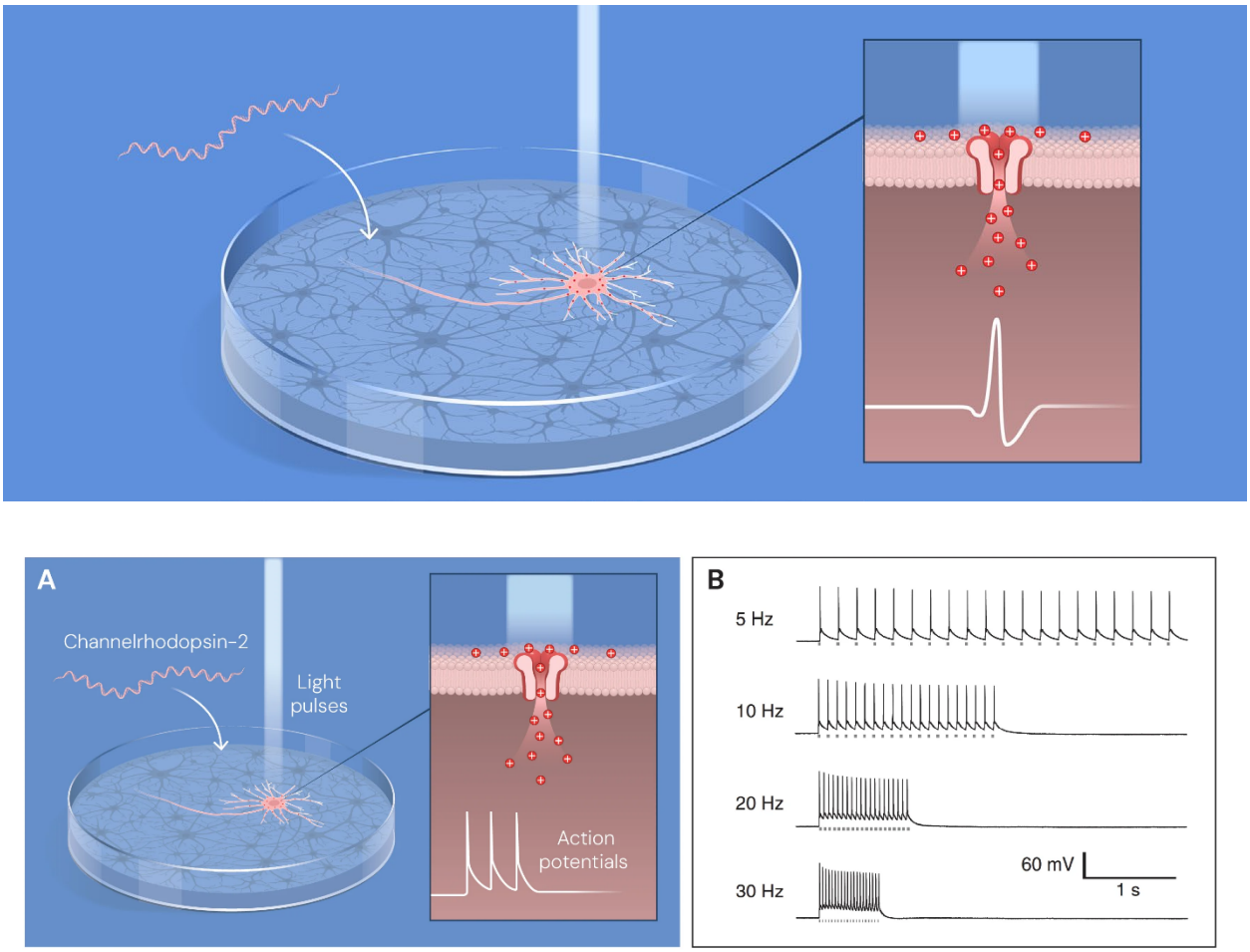
Thành Công! Chuyển "Protein" Của Tảo Vào Các Tế Bào Thần Kinh

Khi Karl Deisseroth thành lập nhóm nghiên cứu của riêng mình, họ bắt đầu tìm kiếm một loại "protein" có thể được dùng để kích hoạt các xung điện trong các tế bào thần kinh. Họ đã thử nghiệm nhiều loại "protein" khác nhau, và khi Deisseroth nghe nói về khám phá "channelrhodopsin-2", ông đã viết thư cho Georg Nagel để xin được tiếp nhận DNA (DeoxyriboNucleic Acid) mã hóa "protein" này.

Khi DNA (DeoxyriboNucleic Acid) được gửi đến phòng thí nghiệm của Deisseroth, ông đã đưa nó vào các tế bào thần kinh của chuột được nuôi cấy trong các đĩa Petri. Ông lo ngại rằng những tế bào thần kinh vốn rất nhạy cảm này có thể bị ảnh hưởng bất lợi bởi "gene" ngoại lai. Tuy nhiên, chúng bắt đầu sản xuất "channelrhodopsin-2" mà không gặp bất kỳ vấn đề rõ rệt nào. Khi nhóm

nghiên cứu chiếu ánh sáng xanh lên các tế bào thần kinh, các tế bào lập tức phản ứng. Ánh sáng đã kích phát một tín hiệu thần kinh có thể được truyền sang các tế bào thần kinh khác (Hình 4).

Năm 2005, nhóm nghiên cứu của Deisseroth công bố phát hiện này. Họ đã đạt được cột mốc. Tuy nhiên, Deisseroth hiểu rằng ông vẫn còn cả một chặng đường dài phía trước để đạt được mục tiêu cuối cùng của mình: khả năng điều khiển hoạt động của các tế bào thần kinh trong những động vật còn sống.

Hình 4. Deisseroth đã đưa "gene" mã hóa "channelrhodopsin-2" vào các tế bào thần kinh mà ông nuôi cấy trong đĩa Petri, khiến các tế bào thần kinh này trở nên nhạy cảm với ánh sáng. Bằng cách sử dụng ánh sáng xanh, các nhà nghiên cứu đã có thể kích hoạt một tín hiệu thần kinh nhanh chóng. {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/}

Điều Khiển Quang Di Truyền Học (Optogenetics) Các Tế Bào Thần Kinh Trong Một Bộ Não Còn Sống

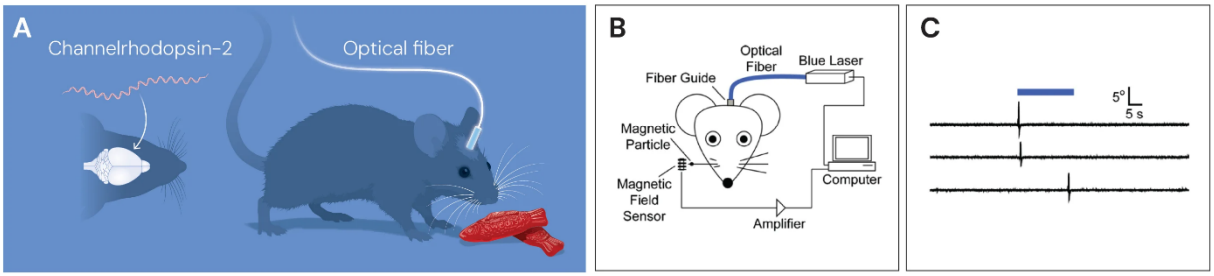
Karl Deisseroth sau đó bắt đầu nhiều mối hợp tác nghiên cứu, trong đó có các hợp tác với Peter Hegemann và Georg Nagel. Ông cũng chia sẻ phát hiện của mình với các nhà nghiên cứu khác, những người nhanh chóng nhận ra tiềm năng to lớn của công nghệ này. Với phòng thí nghiệm của Deisseroth đi đầu trong lĩnh vực, các nhà khoa học sớm tìm ra thêm nhiều "protein" khác có khả

năng bật hoặc tắt hoạt động của tế bào thần kinh, đồng thời được kích hoạt bởi những làn sóng ánh sáng khác nhau.

Những tiến bộ này đã mở rộng đáng kể khả năng của quang di truyền học (optogenetics), cho phép các nhà nghiên cứu điều khiển hoạt động thần kinh với độ chính xác ngày càng cao và nghiên cứu các mạch thần kinh phức tạp trong não bộ theo những cách mà trước đây không thể thực hiện được.

Năm 2006, phương pháp mới này được đặt tên là quang di truyền học (optogenetics). Một năm sau đó, Deisseroth đã thành công trong việc kích hoạt các tế bào thần kinh trong não của những con chuột còn sống (Hình 5). Nhóm nghiên cứu của ông đưa "gene" mã hóa "channelrhodopsin-2" vào một loại tế bào thần kinh cụ thể trong vỏ não vận động (motor cortex), vùng não chịu trách nhiệm điều khiển các cử động. Sau đó, họ chiếu sáng các tế bào thần kinh này bằng một sợi cáp quang rất mảnh được đưa vào não thông qua một lỗ nhỏ trên sọ. Nhờ vậy, họ có thể điều khiển các chuyển động của ria mép chuột.

Hình 5. Nhóm nghiên cứu của Deisseroth đã đưa gen mã hóa "channelrhodopsin-2" vào não của những con chuột còn sống. Sau đó, họ cấy một sợi cáp quang mỏng vào não. Khi chiếu ánh sáng vào các tế bào thần kinh thông qua sợi cáp quang này, một tín hiệu thần kinh được kích thích, từ đó gây ra sự chuyển động của các sợi ria mép. {https://www.nobelprize.org/prizes/medicine/2026/press-release/}

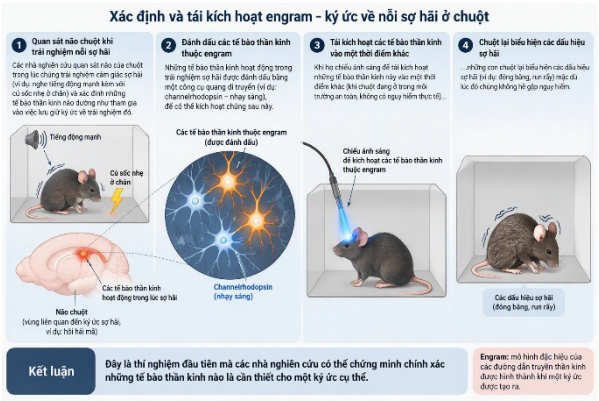
Cũng trong năm đó, khi hợp tác với các nhà nghiên cứu khác, Deisseroth đã sử dụng quang di truyền học (optogenetics) để đánh thức những con chuột đang ngủ một cách có kiểm soát. Nhóm

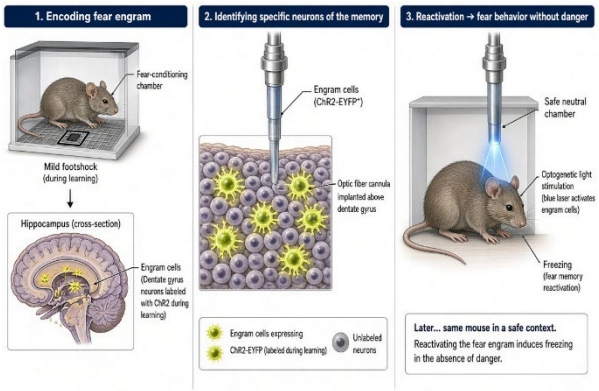
nghiên cứu đưa "channelrhodopsin-2" vào một loại tế bào thần kinh mới được phát hiện mà họ nghi ngờ là có vai trò kiểm soát trạng thái thức tỉnh. Khi họ chiếu ánh sáng vào các tế bào thần kinh này, những con chuột thức dậy, qua đó xác nhận giả thuyết của họ.

Một trong những công trình nổi tiếng khác của giai đoạn sơ khai của quang di truyền học (optogenetics) được công bố vào năm 2012. Cùng với Susumu Tonegawa (Giải Nobel về Sinh Lý Học/Y Học năm 1987 cho những khám phá trong lĩnh vực miễn dịch học "immunology"), Deisseroth đã thành công trong việc kích thích một (engram), tức là mô hình đặc hiệu của các đường dẫn truyền thần kinh được hình thành khi một ký ức được tạo ra. Các nhà nghiên cứu đã quan sát não của chuột trong lúc chúng trải nghiệm cảm giác sợ hãi và xác định những tế bào thần kinh nào dường như tham gia vào việc lưu giữ ký ức về trải nghiệm đó. Khi họ tái kích hoạt những tế bào thần kinh này vào một thời điểm khác, những con chuột lại biểu hiện các dấu hiệu sợ hãi mặc dù lúc đó chúng không hề gặp nguy hiểm. Đây là thí nghiệm đầu tiên mà các nhà nghiên cứu có thể chứng minh chính xác những tế bào thần kinh nào là cần thiết cho một ký ức cụ thể.

Susumu Tonegawa (1939-2026) {Giải Nobel về Sinh Lý Học/Y Học năm 1987} {https://en.wikipedia.org/wiki/Susumu_Tonegawa}

Một Kỷ Nguyên Mới Trong Khoa Thần Kinh Học (Neuroscience)

Khả năng kích hoạt từng loại tế bào thần kinh riêng lẻ trong não đã làm thay đổi căn bản sự hiểu biết của chúng ta về bộ não. Bộ não của một người trưởng thành có khoảng 90 tỷ tế bào thần kinh, và mỗi tế bào thần kinh tạo ra hàng nghìn kết nối với các tế bào thần kinh khác. Trong nhiều trường hợp, đường dẫn truyền từ một tế bào thần kinh có thể kéo dài tới một vùng hoàn toàn khác của não, trong khi các tế bào thần kinh kiểm soát những chức năng cơ thể hoàn toàn khác nhau lại có thể nằm xen kẽ rất gần nhau.

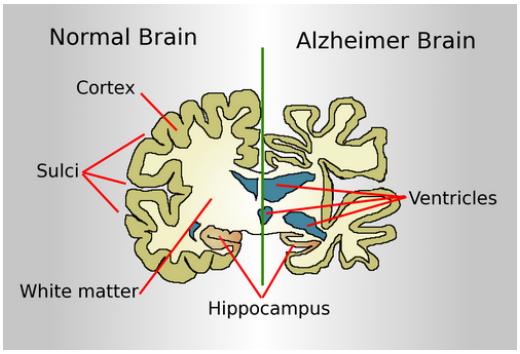
Nhờ quang di truyền học (optogenetics), các nhà nghiên cứu hiện nay có thể xác định chính xác những tế bào thần kinh nào trong một bó mạng lưới phức tạp đang kiểm soát các chức năng khác nhau của não bộ. Chẳng hạn, họ đã nhận diện được các mạch thần kinh điều khiển cảm giác đau, sướng, các hành vi xã hội, cảm giác khát nước, việc ăn uống, và khả năng tập trung chú ý. Họ cũng đã phát hiện ra những tế bào thần kinh chịu trách nhiệm cho nhiều chức năng đa dạng, từ việc điều hòa nhịp sinh học ngày đêm cho đến việc gây cảm sốt khi hệ miễn dịch được kích hoạt.

Khi nghiên cứu các hành vi phức tạp hơn, chẳng hạn như cách chuột mẹ chăm sóc chuột con, các nhà khoa học phát hiện rằng những thành phần khác nhau của một hành vi có thể được điều khiển bởi những mạch thần kinh riêng biệt. Ví dụ, một mạch thần kinh kiểm soát việc chuột mẹ tha con về tổ, trong khi một mạch khác điều hòa cách chuột mẹ chải chuốt và chăm sóc con.

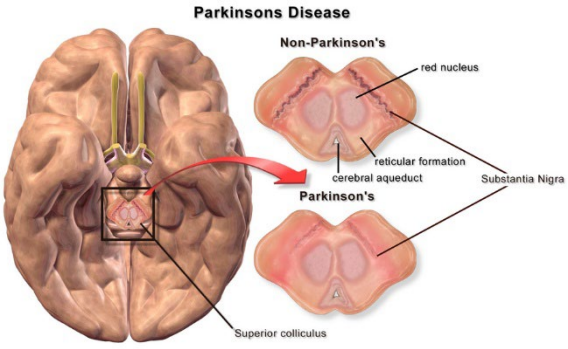
Quang di truyền học (optogenetics) cũng có thể được sử dụng để lập bản đồ hệ thần kinh và nghiên cứu chức năng của các tế bào bên ngoài não bộ. Deisseroth đã chứng minh rằng nhịp tim có thể ảnh hưởng đến cảm xúc của chúng ta; nếu tim bị buộc phải hoạt động mạnh hơn, điều đó có thể làm gia tăng cảm giác lo âu. Các nhà nghiên cứu khác đã xác định được những tế bào đặc hiệu trong ruột, giúp giải thích tại sao một số người thích ăn đường hơn là các chất tạo ngọt nhân tạo. Đây chỉ là một vài ví dụ trong vô số những khám phá đã được thực hiện nhờ phương pháp này.

Hy Vọng Về Những Phương Pháp Điều Trị Y Học Mới

Niềm hy vọng rằng những kiến thức thu được từ quang di truyền học (optogenetics) sẽ dẫn tới các phương pháp điều trị y học mới đang dần trở thành sự thật. Phương pháp này đã mang lại sự hiểu biết sâu sắc hơn về những đặc điểm đặc trưng của các rối loạn tâm thần và thần kinh như trầm cảm, lo âu, tâm thần phân liệt, bệnh Alzheimer và bệnh Parkinson.

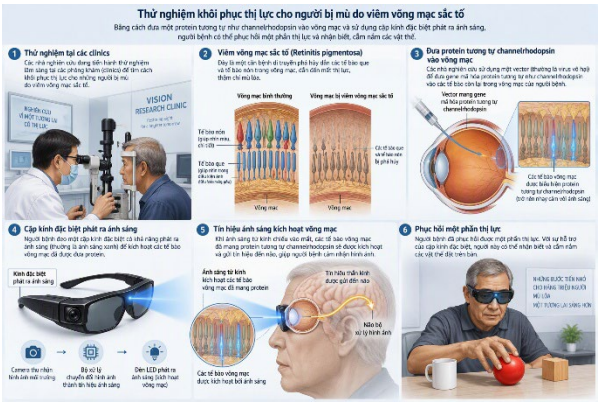
Alzheimer {https://en.wikipedia.org/wiki/Alzheimer%27s_disease}

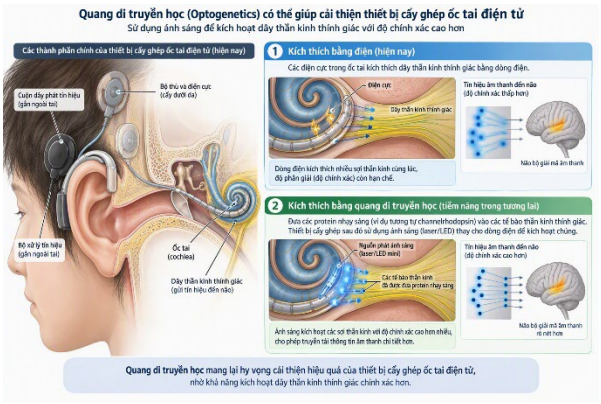

Parkinson {https://en.wikipedia.org/wiki/Parkinson%27s_disease}

Các nhà nghiên cứu cũng đã thực hiện những bước đầu tiên nhằm sử dụng quang di truyền học (optogenetics) như một phương pháp điều trị. Trong các thử nghiệm đang được tiến hành tại các "clinics", họ cố gắng khôi phục thị lực cho những người bị mù do viêm võng mạc sắc tố (retinitis pigmentosa), một căn bệnh phá hủy các tế bào que và tế bào nón của mắt. Khi các nhà nghiên cứu đưa một "protein" tương tự như "channelrhodopsin" vào võng mạc của một người mù, người đó đã phục hồi được một phần thị lực. Với sự hỗ trợ của cặp kính đặc biệt phát ra ánh sáng, người này có thể nhận biết và cầm nắm các vật thể đặt trên bàn.

Cũng có nhiều kỳ vọng rằng quang di truyền học (optogenetics) có thể cải thiện hiệu quả của thiết bị cấy ghép ốc tai điện tử (cochlear implant). Hiện nay, các thiết bị này kích thích dây thần kinh thính giác bằng dòng điện. Nếu thay vào đó có thể sử dụng quang di truyền học (optogenetics), thiết bị cấy ghép có thể kích hoạt dây thần kinh thính giác với độ chính xác cao hơn nhiều.

Quang Di Truyền Học (optogenetics): Một Phương Pháp Mang Tính Chuyển Đổi Trong Khoa Thần Kinh Học (Neuroscience)

Karl Deisseroth, Peter Hegemann và Georg Nagel được trao Giải Nobel Sinh Lý Học/Y Học năm 2026 nhờ những khám phá của họ đã dẫn đến sự ra đời của một công cụ vô cùng mạnh mẽ, làm thay đổi sâu sắc ngành khoa thần kinh học (neuroscience).

Quang di truyền học (optogenetics) tiếp tục góp phần giải mã một trong những bí ẩn lớn nhất của nhân loại: bộ não hoạt động như thế nào?

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
Grapevine, Texas, USA
haiquantrungduong@yahoo.com

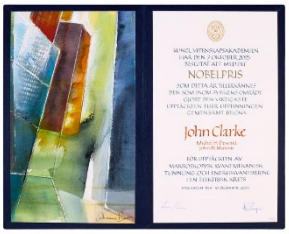
Giải Nobel về Vật Lý Học năm 2026
https://www.nobelprize.org/prizes/physics/2026/press-release/

Alfred Nobel (1833-1896) {https://www.nobelprize.org/alfred-nobel}

Nobel Medal {https://www.nobelprize.org/alfred-nobel}

Nobel Diploma {https://www.nobelprize.org/prizes/about/the-nobel-diplomas/}

Máy Gia Tốc Hạt Vũ Trụ Được Xây Trên Giải Băng Hà Ở Nam Cực

Băng Hà (Glacial Ice) {https://www.britannica.com/story/whats-the-difference-between-a-glacier-and-an-ice-floe}

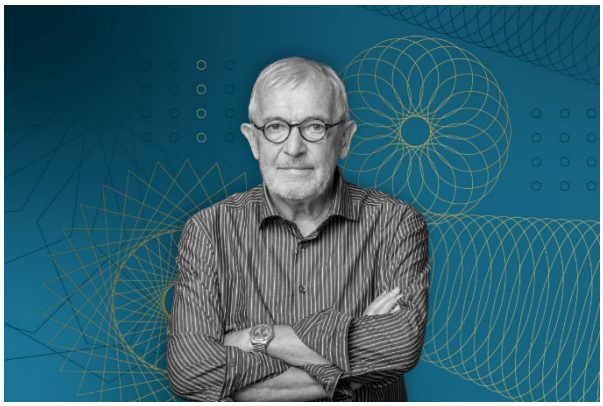

Nam Cực (South Pole) {https://en.wikipedia.org/wiki/South_Pole}

Francis Halzen đã đặt nền móng cho một loại thiên văn học hoàn toàn mới. Ý tưởng của ông là sử dụng băng hà ở Nam Cực để bắt giữ những hạt bí ẩn được gọi là "neutrino". Kết quả là IceCube Neutrino Observatory có khả năng theo dõi các "neutrino" xuất phát từ những vùng xa xôi của vũ trụ.

Francis Halzen (1944-) {https://www.nobelprize.org/prizes/physics/2026/halzen/photo-gallery/}

University of Wisconsin–Madison Professor Francis Halzen named 2026 Nobel laureate in physics – University of Wisconsin–Madison News

Sinh năm 1944, Tienen, Belgium. Ph.D. 1969, KU Leuven, Belgium.

Professor, University of Wisconsin, Madison, Wisconsin, USA.

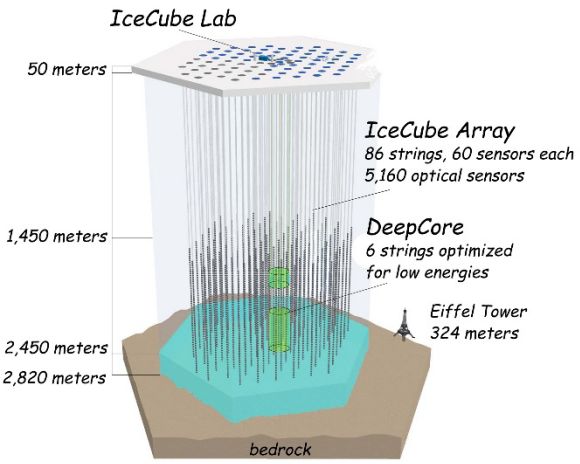
KU Leuven, Belgium {https://www.kuleuven.be/english/about-kuleuven}

University of Wisconsin, Madison, Wisconsin, USA {https://www.wisc.edu/}

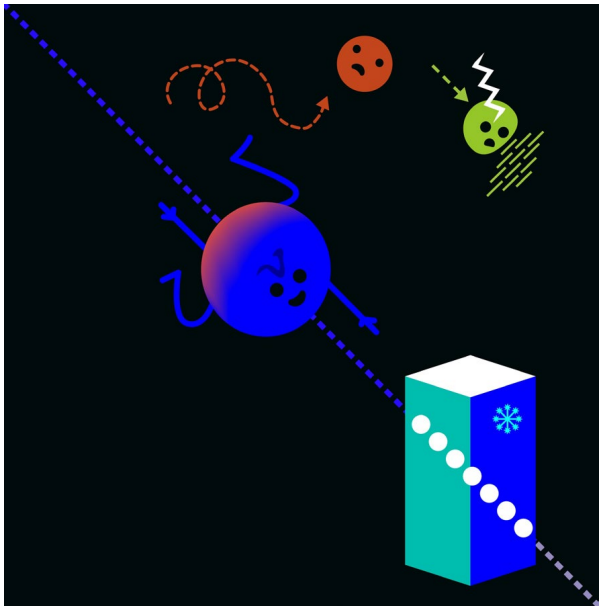
IceCube Neutrino Observatory - Wikipedia

Into the Ice: Completing the IceCube Neutrino Observatory {Berkeley Lab – Berkeley Lab News Center}

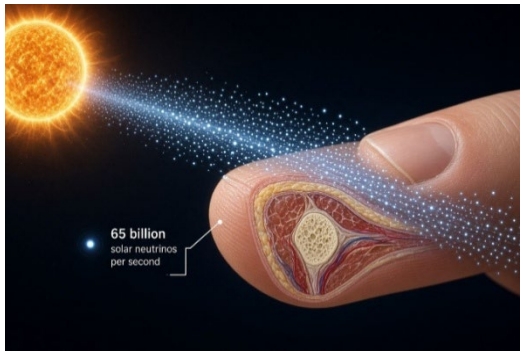
"Neutrino" là hạt "nhút nhát" nhất trong vũ trụ, không mang điện tích và không có khối lượng. Nói chung, chúng xuyên qua vật chất mà không để lại dấu vết. Rất hiếm khi một "neutrino" bộc lộ sự hiện diện của mình bằng cách va chạm với một hạt nhân nguyên tử. Mỗi giây, có tới 65 tỷ "neutrino" từ Mặt Trời đi xuyên qua đầu ngón tay của bạn mà bạn hoàn toàn không hề biết.

"Neutrino" đến từ những vùng khác trong không gian, mang theo các manh mối về một số bí ẩn của vũ trụ. Những nhà nghiên cứu, nếu có thể bắt giữ được các hạt "neutrino" hiếm hoi này, sẽ khai thác được những tin tức về các môi trường cực đoan trong vũ trụ, nơi chúng được sinh ra.

Neutrino {https://www.nobelprize.org/prizes/physics/2026/press-release/}

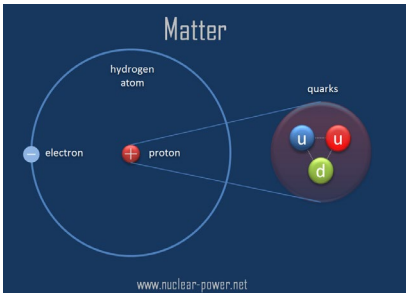

Ngay từ những năm 1980, Francis Halzen đã nhận ra rằng lớp băng hà ở Nam Cực có thể là môi trường lý tưởng để thu giữ đủ số lượng "neutrino" bí ẩn này, từ đó giúp các nhà khoa học tìm hiểu thêm về nguồn gốc xa xôi của chúng. Ông nhanh chóng thuyết phục được nhiều người khác về tiềm năng của ý tưởng này. Năm 1992, một nhóm các nhà nghiên cứu và kỹ sư đã thực hiện những thử nghiệm đầu tiên nhằm đưa các "kính thiên văn" đo ánh sáng xuống sâu trong lớp băng hà ở Nam Cực.

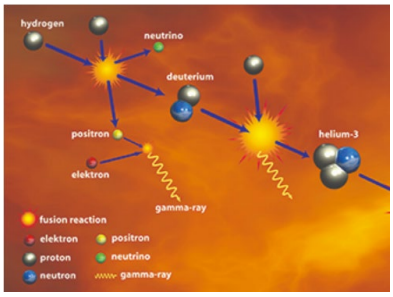
Sự khám phá xuất hiện khoảng hai mươi năm sau đó: kính thiên văn "neutrino" IceCube đã ghi nhận những "neutrino" có các đặc tính khiến các nhà nghiên cứu tin rằng chúng bắt nguồn từ những vùng rất xa trong không gian. Từ đó, cuộc săn tìm các nguồn phát "neutrino" trong vũ trụ chính thức bước sang một giai đoạn mới đầy hứng khởi.

Vật Lý Hạt & Vật Lý Thiên Văn

Francis Halzen sinh ra ở nước Bỉ. Ông bị cuốn hút vào ngành vật lý hạt nhờ những tiến bộ vượt bậc của lĩnh vực này trong thập niên 1960, và ban đầu tập trung nghiên cứu các hạt khối lượng lớn được cấu tạo từ các "quark". Không lâu sau khi hoàn thành luận án tiến sĩ (Doctor of Philosophy – Ph.D.), ông chuyển đến Đại học Wisconsin-Madison tại Hoa Kỳ. Về sau, ông nhận ra vật lý hạt có thể học hỏi được nhiều điều từ các hạt đến từ không gian vũ trụ, đồng thời vật lý thiên văn cũng có thể hưởng lợi ích từ những hiểu biết của vật lý hạt.

Quark (Vật Lý Hạt) {https://www.nuclear-power.com/nuclear-power/reactor-physics/atomic-nuclear-physics/fundamental-particles/quarks/}

Neutrino {https://scienceinschool.org/article/2011/neutrinos/}

Vật Lý Thiên Văn {https://www.keele.ac.uk/astrophysics-centre/}

Động lực thúc đẩy việc tìm kiếm "neutrino" lại xuất phát từ các quan sát về một loại hạt hoàn toàn khác. Vũ trụ liên tục bị xuyên qua bởi các hạt mà người ta gọi chung là tia vũ trụ (cosmic rays). Thông thường, các hạt này là "proton", tức các hạt nhân trần của nguyên tử Hydrogen. Đôi khi, các "proton" đến từ không gian mang theo một năng lượng đáng kinh ngạc khi tới Trái Đất, lớn hơn rất nhiều so với mức năng lượng mà con người có thể truyền cho chúng trong bất kỳ máy gia tốc hạt nào trên Trái Đất.

Nguồn gốc của những tia vũ trụ có năng lượng cực cao nhất từ lâu vẫn là một trong những bí mật của vũ trụ. Theo các định luật vật lý, những quá trình có khả năng gia tốc "proton" lên mức năng lượng rất cao cũng đồng thời tạo ra các "neutrino" có năng lượng cao. Vì vậy, "neutrino" có thể cung cấp những manh mối vô cùng quan trọng về bản chất của các "máy gia tốc hạt" trong vũ trụ này.

Nếu một nhà nghiên cứu thành công trong việc phát hiện các "neutrino" mang năng lượng khổng lồ, họ có thể phân biệt chúng với những "neutrino" có năng lượng thấp hơn rất nhiều, vốn phát sinh từ sự phân rã của các chất phóng xạ, từ Mặt Trời hoặc từ các phản ứng xảy ra khi tia vũ trụ va chạm vào khí quyển Trái Đất. Những neutrino không có nguồn gốc từ môi trường xung quanh chúng ta hẳn phải xuất phát từ những nơi rất, rất xa trong vũ trụ. Chúng có thể được tạo ra bởi những quá trình phản ứng dữ dội diễn ra trong các khu vực nơi các ngôi sao phát nổ, hoặc từ các giải thiên hà hoạt động ở khoảng cách vô cùng xa xôi trong vũ trụ.

Những Tia Chớp Trong Băng Hà

Vào thập niên 1980, khi đang nghiên cứu các hạt vũ trụ, Halzen được biết rằng các nhà khoa học Liên Xô đang dự định sử dụng các dụng cụ thu sóng vô tuyến để ghi nhận tín hiệu "neutrino" tại Nam Cực. Ý tưởng là khi một "neutrino" va chạm với hạt nhân nguyên tử trong băng hà, nó tạo ra một tia lửa điện, từ đó phát sinh một làn sóng vô tuyến. Nếu tín hiệu đủ mạnh, nó có thể được thu nhận bằng ăng-ten vô tuyến. Halzen đã cảm hứng ý tưởng này và nhận ra rằng còn có một phương pháp khác: Lắp đặt các "kính thiên văn" dò ánh sáng trong băng hà để tìm kiếm những tia lóe sáng sinh ra từ các vụ va chạm đó.

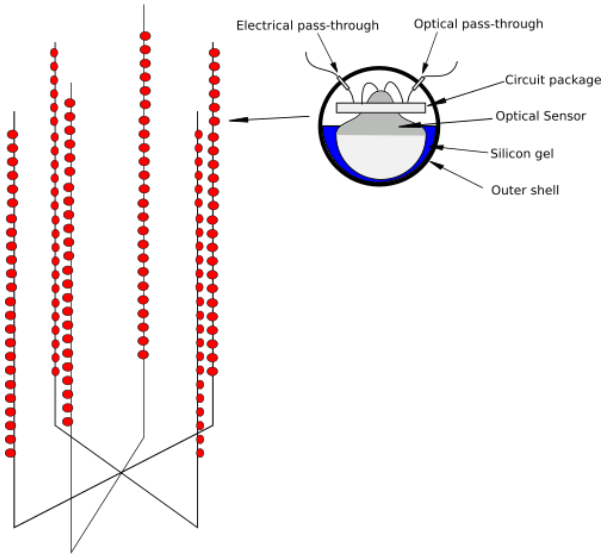
Trước đó, khoảng năm 1960, một số nhà vật lý đã đề xuất rằng nước có thể là vật liệu thích hợp để phát hiện "neutrino" đến từ không gian. Trong những trường hợp hiếm hoi khi một "neutrino" va chạm với hạt nhân nguyên tử, một hạt mang điện sẽ được tạo ra. Hạt này tiếp tục chuyển động theo cùng hướng với "neutrino" ban đầu và phát ra ánh sáng màu xanh lam. Vì nước trong suốt nên ánh sáng này có thể được phát hiện. Nếu sử dụng dụng cụ thích hợp, các nhà khoa học có thể xác định hướng truyền của chùm sáng và thậm chí truy ngược được nơi "neutrino" xuất phát. Yếu tố quan trọng nhất là phải có một thể tích nước đủ lớn để quan sát được dấu vết của nhiều vụ va chạm "neutrino".

Ý tưởng của Halzen là sử dụng băng hà thay vì nước. Ông liên lạc với đồng nghiệp nghiên cứu của mình là John G. Learned, khi đó đang tham gia dự án DUMAND (Deep Underwater Muon And Neutrino Detector Project). Đây là một dự án tương tự nhằm thu nhận các tín hiệu ánh sáng từ những "neutrino" tương tác trong vùng nước biển sâu và trong suốt ngoài khơi tiểu bang Hawaii, Hoa Kỳ. Cùng nhau, hai nhà vật lý thảo luận về những cơ hội cũng như thách thức trong việc phát

hiện "neutrino" tại Nam Cực. Năm 1988, họ lần đầu tiên trình bày ý tưởng xây dựng một đài quan sát "neutrino" trong băng hà ở Nam Cực tại một hội nghị diễn ra ở Ba Lan.

John G. Learned (1935-) {https://www.phys.hawaii.edu/profile/DrLearned/}

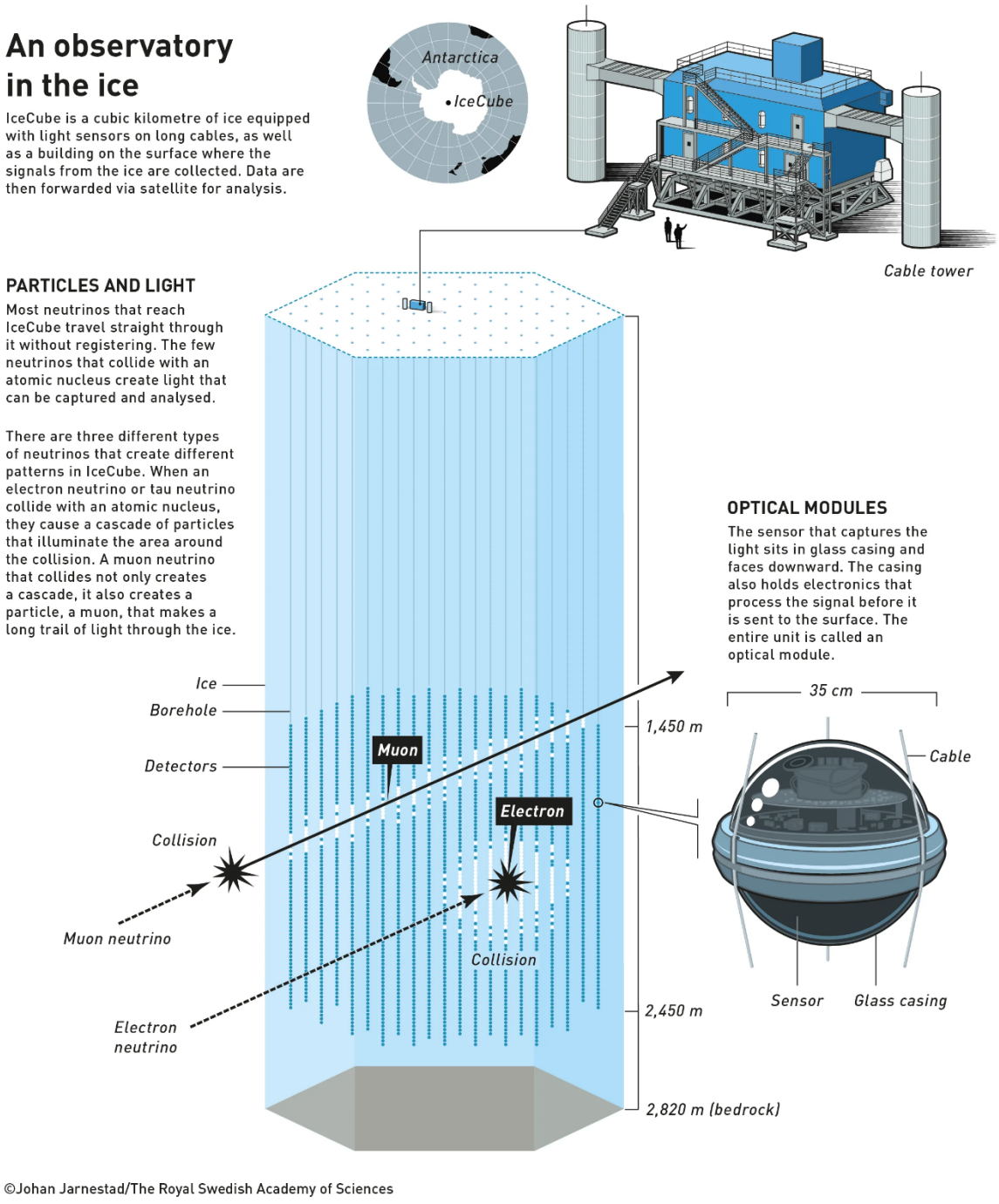
DUMAND (Deep Underwater Muon And Neutrino Detector Project) {https://en.wikipedia.org/wiki/DUMAND_Project}

Kính Thiên Văn "Neutrino" Tại Nam Cực

Francis Halzen nhận ra rằng việc đặt đài quan sát "neutrino" tại Nam Cực mang lại nhiều lợi thế. Tại đây đã có sẵn một trạm nghiên cứu cùng hệ thống tổ chức vận chuyển định kỳ và mọi điều kiện cần thiết để một nhóm khoa học có thể làm việc lâu dài.

Băng hà cũng là một vật liệu lý tưởng về nhiều mặt. Ở độ sâu đủ lớn, bóng tối luôn hiện diện liên tục. Không giống như đại dương, nơi đây không có sự nhiễu loạn do sinh vật gây ra và mức độ phóng xạ trong thiên nhiên cũng rất thấp. Khối băng hà ổn định, tạo nên một bề mặt vững chắc cho những người làm việc tại cơ sở nghiên cứu. Khu vực này còn có độ ổn định địa chất cao và hầu như không xảy ra động đất.

Tuy nhiên, một bất lợi lớn là thời tiết giá lạnh khiến việc di chuyển đến và rời khỏi Nam Cực gần như không thể thực hiện được trong năm. Vì vậy, mọi công việc đều phải tiến hành trong mùa hè ngắn ngủi của Nam Cực, kéo dài từ tháng 11 đến tháng 2.

https://www.nobelprize.org/prizes/physics/2026/press-release/

Ban đầu, Halzen hài lòng với việc đảm nhiệm phần nghiên cứu lý thuyết, trong khi Learned bận rộn với dự án riêng của mình và không quay lại với ý tưởng mà hai người đã cùng đồng ý xây dựng đài quan sát "neutrino" tại Nam Cực. Câu chuyện có thể đã kết thúc tại đó. Tuy nhiên, ý tưởng này đã tạo được sự quan tâm lớn đến mức chỉ trong vài năm, các nhà nghiên cứu từ nhiều

cơ sở khác nhau đã tập hợp quanh Halzen để biến ý tưởng về một đài quan sát "neutrino" ở Nam Cực thành hiện thực.

Trước hết, họ phải giải quyết hàng loạt vấn đề thực tế liên quan đến việc đặt các dụng cụ ở sâu trong lòng băng hà. Từ các nhà nghiên cứu băng hà học, họ biết được rằng có thể khoan những lỗ sâu đến hàng kilômét bằng một loại ống phun nước nóng rất tinh vi, hoạt động giống như một vòi sen trong phòng tắm để làm tan băng. Sau đó, một sợi cáp dài mang theo các dụng cụ tinh vi dò ánh sáng sẽ được thả xuống lỗ khoan đã chứa đầy nước.

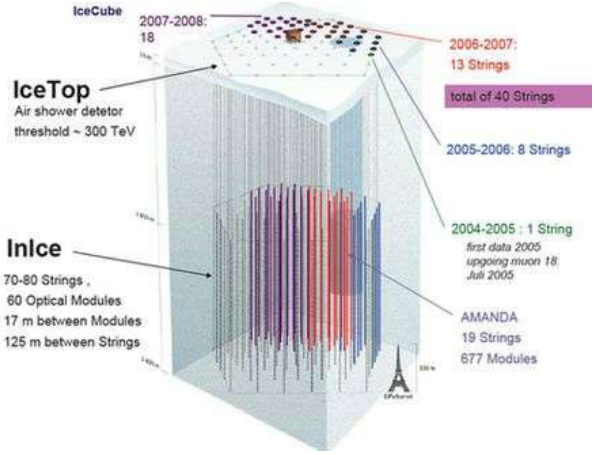
Halzen mô tả những dụng cụ tinh vi này như "một bóng đèn hoạt động theo chiều ngược lại": thay vì phát ra ánh sáng, dụng cụ sẽ thu nhận ánh sáng rồi chuyển đổi nó thành tín hiệu điện.

Bong Bóng Khí Trong Băng Hà Là Một Vấn Đề

Trước tiên, nhóm nghiên cứu đã thử nghiệm việc hạ các dụng cụ vào lớp băng ở Greenland để kiểm tra xem chúng có thể ghi nhận ánh sáng do các hạt chuyển động trong băng tạo ra hay không? Sau đó, họ bắt đầu xây dựng đài quan sát neutrino đầu tiên tại Nam Cực, tiền thân của IceCube: dự án AMANDA (Antarctic Muon And Neutrino Detector Array).

Greenland {https://www.nationalgeographic.com/travel/article/what-its-like-to-live-in-greenland}

AMANDA (Antarctic Muon And Neutrino Detector Array) {https://phys.org/news/2008-02-amanda-years.html}

Halzen từng kể rằng vào đêm Giáng sinh năm 1993, ông ngồi bên bàn ăn với chiếc máy tính đặt trên đùi, hồi hộp chờ đợi thông điệp xác nhận rằng sợi dây cáp đầu tiên mang các dụng cụ quang học đã được lắp đặt thành công vào trong băng hà.

Phần trên của khối băng hà chứa rất nhiều bong bóng khí. Những bong bóng này làm ánh sáng bị tán xạ theo nhiều hướng khác nhau, khiến các dữ kiện về quỹ đạo chuyển động của các hạt "neutrino" trở nên mờ nhòe. Vì thế, những nỗ lực ban đầu đã mang lại kết quả khá thất vọng.

Tuy nhiên, ở độ sâu lớn hơn 1.400 mét, băng hà lại tỏ ra tinh khiết và trong suốt một cách đáng kinh ngạc. Tại đó, các tia sáng lóe lên do "neutrino" tạo ra có thể truyền đi tới 300 mét trước khi bị hấp thụ, xa hơn rất nhiều so với mọi dự đoán trước đó. Một thành quả phụ đáng kể của dự án nghiên cứu "neutrino" là các nhà khoa học đã thu được hiểu biết sâu sắc về tính chất của băng hà ở các độ sâu khác nhau.

Việc xây dựng AMANDA tiếp tục cho đến tháng 1 năm 2000. Mọi việc đều tiến triển đúng như dự định, nhưng hệ thống vẫn chưa đủ khả năng để phát hiện các "neutrino" có năng lượng cực cao đến từ những "máy gia tốc hạt" trong vũ trụ. Vì vậy, một thể tích quan sát lớn hơn là điều cần thiết. Công việc xây dựng IceCube được khởi động, với mục tiêu biến một kilômét khối băng thành một kính thiên văn "neutrino" khổng lồ được trang bị các dụng cụ dò ánh sáng. IceCube đạt quy mô hoàn chỉnh vào năm 2011, với 5.160 cảm biến ánh sáng được phân bố trên 86 sợi dây cáp.

Trong suốt nhiều năm, Halzen tiếp tục đóng vai trò như một người hướng dẫn cho cả dự án AMANDA lẫn IceCube. Với cương vị nhà nghiên cứu với đầy nhiệt huyết và tận tâm, ông đã đưa những dự án này đi từ giai đoạn ý tưởng ban đầu đến các phép đo hoàn chỉnh và những kết quả khoa học có giá trị.

IceCube Cuối Cùng Phát Hiện Được Các "Neutrino" Từ Vũ Trụ

Một đài quan sát "neutrino" như IceCube không chỉ phát hiện những "neutrino" mà các nhà nghiên cứu đang tìm kiếm. Các "neutrino" từ vũ trụ cần phải được phân biệt với vô số tín hiệu sinh ra bởi các tia vũ trụ đi vào khí quyển Trái Đất. Một số hạt được tạo ra trong quá trình đó có thể xuyên sâu xuống tới các dụng cụ quang học đặt ở độ sâu từ 1.450 đến 2.450 mét dưới bề mặt băng hà. Mỗi ngày, hơn một trăm triệu hạt như vậy từ bầu khí quyển phía trên Nam Cực được ghi nhận. Các tia vũ trụ cũng tạo ra "neutrino" trong bầu khí quyển của Trái Đất. Trong số đó, vài trăm "neutrino" mỗi ngày đến được IceCube sau khi xuyên qua toàn bộ Trái Đất từ Bắc Bán Cầu (Northern Hemisphere).

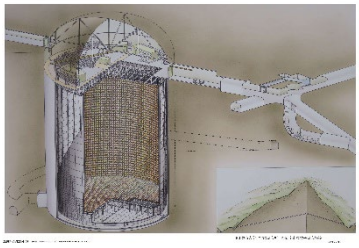
Để tìm ra các "neutrino" từ vũ trụ, các nhà nghiên cứu phải nhận diện những sự kiện đặc biệt trong đó "neutrino" từ vũ trụ đã tương tác với băng hà. Ngay cả khi họ không thể hoàn toàn chắc chắn rằng một "neutrino" riêng lẻ có nguồn gốc bên ngoài Trái Đất, họ vẫn có thể phân tích toàn bộ tập hợp các sự kiện đã được chọn lọc và đánh giá xem các đặc tính tổng thể của chúng có phù hợp với những gì được dự đoán đối với "neutrino" từ vũ trụ hay không? Đồng thời, chúng khác biệt như thế nào so với các "neutrino" sinh ra trong bầu khí quyển Trái Đất? Năm 2013, nhóm nghiên cứu công bố những bằng chứng đầu tiên cho thấy họ thực sự đã phát hiện được các "neutrino" có nguồn gốc từ vũ trụ. Chỉ vài năm sau đó, họ đã thu thập được lượng dữ liệu đủ lớn để có thể khẳng định chắc chắn về khám phá này.

Các Nhà Nghiên Cứu Hy Vọng Học Được Điều Gì Từ Những "Neutrino" Của Vũ Trụ?

Thiên văn học neutrino bắt đầu ở quy mô nhỏ từ những năm 1960, khi Raymond Davis Jr. quan sát được các "neutrino" phát ra từ Mặt Trời. Kết quả này sau đó được xác nhận bởi nhóm nghiên cứu tại đài quan sát "neutrino" Kamiokande ở Nhật Bản do Masatoshi Koshiba lãnh đạo. Nhờ khả năng xác định quỹ đạo của các "neutrino", họ đã truy tìm được nguồn gốc của chúng.

Raymond Davis, Jr. (1914-2006) {Giải Nobel về Vật Lý Học năm 2002} {https://en.wikipedia.org/wiki/Raymond_Davis_Jr.}

Kamiokande, Hida, Gifu Prefecture, Japan {https://www-sk.icrr.u-tokyo.ac.jp/en/sk/experience/gallery/}

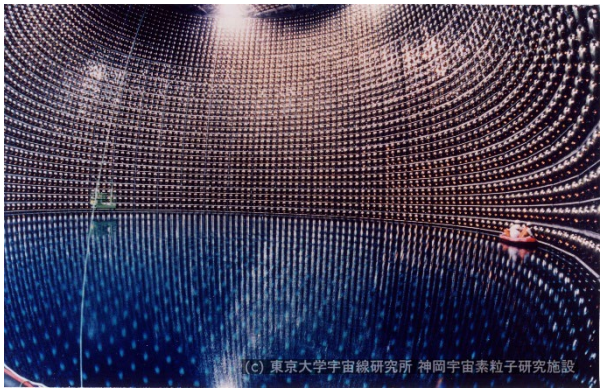

Masatoshi Koshiba (1926-2020) {Giải Nobel về Vật Lý Học năm 2002} {https://en.wikipedia.org/wiki/Masatoshi_Koshiba}

Năm 1987, Kamiokande ghi nhận được một "cơn mưa những hạt neutrino" có thể liên hệ với một ngôi sao đang phát nổ, tức một siêu tân tinh (supernova), trong Đám Mây Magellan Lớn (Large Magellanic Cloud), thiên hà láng giềng của chúng ta. Khám phá này nhanh chóng được xác định bởi các phép đo "neutrino" được thực hiện gần như cùng lúc tại Hoa Kỳ và Liên Xô.

Large Magellanic Cloud {https://en.wikipedia.org/wiki/Large_Magellanic_Cloud}

Kamiokande, Hida, Gifu Prefecture, Japan {https://www-sk.icrr.u-tokyo.ac.jp/en/sk/experience/gallery/}

Nhờ những khám phá đó, Raymond Davis Jr. và Masatoshi Koshiba đã được trao Giải Nobel Vật Lý Học năm 2002, vì đã chứng minh rằng "neutrino" có thể được sử dụng để nghiên cứu các hiện tượng trong không gian vũ trụ.

Tuy nhiên, vẫn còn một vấn đề chưa được giải quyết: số lượng "neutrino" mà Raymond Davis Jr. phát hiện được chỉ bằng khoảng một phần ba so với số lượng mà các tính toán về các phản ứng xảy ra trong Mặt Trời dự đoán. Nguyên nhân của sự chênh lệch này hóa ra liên quan đến việc "neutrino" tồn tại dưới (3) loại khác nhau. Các nhà vật lý phát hiện rằng "neutrino" có khả năng biến đổi qua lại giữa (3) loại này. Vì thế, một "neutrino" được sinh ra dưới một dạng có thể đến dụng cụ quan sát trên Trái Đất dưới một dạng khác. Để phát hiện các "neutrino" đã biến đổi này, cần phải sử dụng những phương pháp khác với kỹ thuật mà Raymond Davis Jr. áp dụng. Bản chất "biến hóa" của "neutrino" đã được chứng minh thông qua các thí nghiệm tại Nhật Bản và Canada. Vì khám phá này, Takaaki Kajita và Arthur B. McDonald đã được trao Giải Nobel Vật Lý Học năm 2015.

Takaaki Kajita (1959-) {Giải Nobel Vật Lý Học năm 2015} {https://en.wikipedia.org/wiki/Takaaki_Kajita }

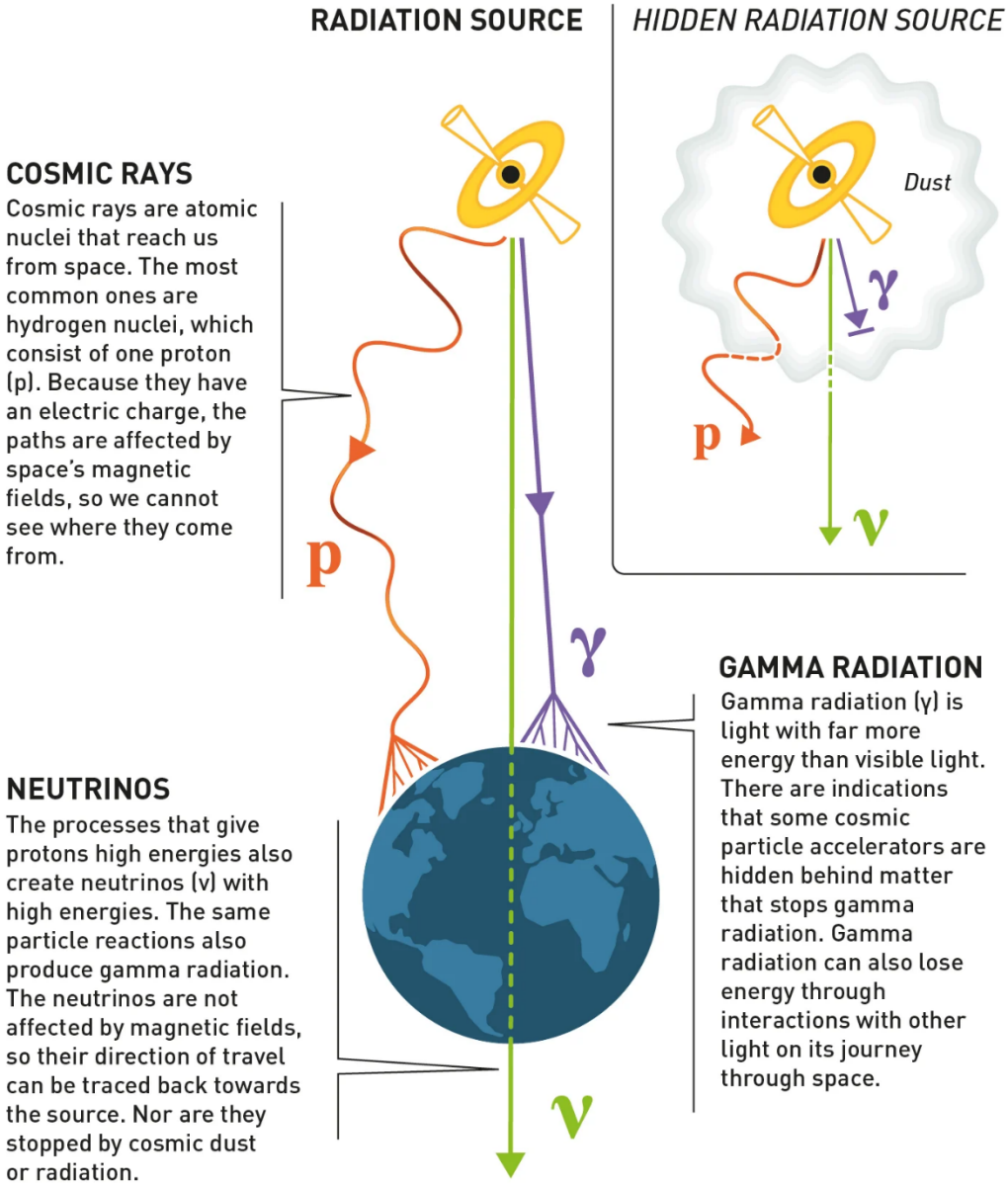

Arthur B. McDonald (1943-) {Giải Nobel Vật Lý Học năm 2015} {https://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_B._McDonald}

Messengers from space

Space contains objects that release vast amounts of energy. There are processes that accelerate particles and which can sometimes provide particles with a million times more energy than can be achieved in experiments on Earth.

These violent events create different types of radiation, which reach us as messengers carrying information about the processes in which they originated. The neutrinos' properties mean that they can reveal information about cosmic particle accelerators that other forms of radiation cannot.

COSMIC RAYS

Cosmic rays are atomic nuclei that reach us from space. The most common ones are hydrogen nuclei, which consist of one proton (p). Because they have an electric charge, the paths are affected by space's magnetic fields, so we cannot see where they come from.

GAMMA RADIATION

Gamma radiation (γ) is light with far more energy than visible light. There are indications that some cosmic particle accelerators are hidden behind matter that stops gamma radiation. Gamma radiation can also lose energy through interactions with other light on its journey through space.

NEUTRINOS

The processes that give protons high energies also create neutrinos (ν) with high energies. The same particle reactions also produce gamma radiation. The neutrinos are not affected by magnetic fields, so their direction of travel can be traced back towards the source. Nor are they stopped by cosmic dust or radiation.

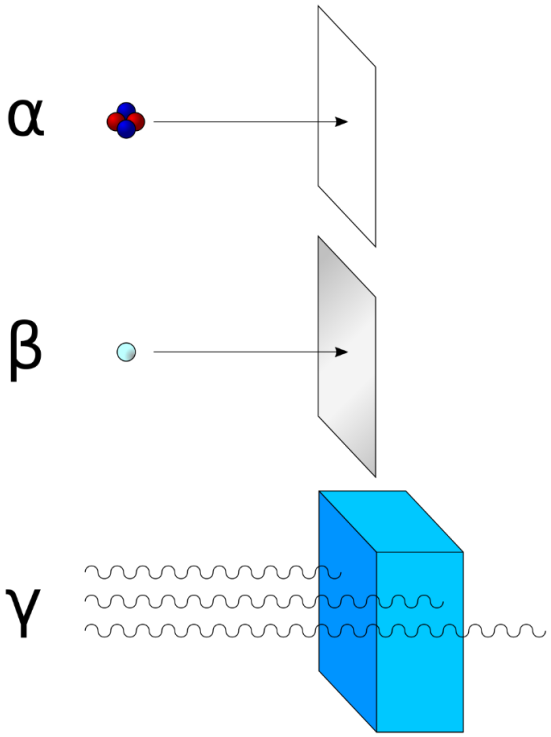
©Johan Jarnestad/The Royal Swedish Academy of Sciences

https://www.nobelprize.org/prizes/physics/2026/press-release/

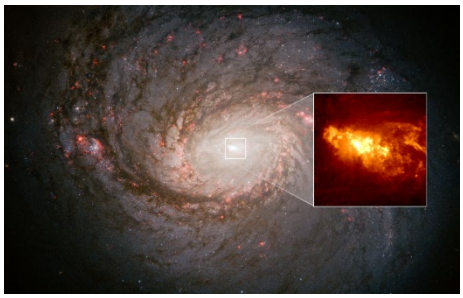
Nhờ "neutrino", các nhà vật lý đã có thể xác nhận những mô hình lý thuyết về các quá trình diễn ra bên trong Mặt Trời cũng như những hiện tượng xảy ra trong lòng một vụ nổ một siêu tân tinh (a supernova). Ý tưởng đằng sau dự án IceCube là đưa ngành thiên văn học "neutrino" lên một tầm cao mới. Các nhà khoa học hy vọng rằng "neutrino" sẽ cung cấp dữ kiện về những hiện tượng bị che khuất sau các đám mây bụi vũ trụ hoặc về những thiên thể ở khoảng cách xa đến mức các dạng bức xạ khác đã suy yếu hoặc biến mất trên đường truyền đến Trái Đất. Mục tiêu là thu được thêm những hiểu biết mà không một phương pháp quan sát nào khác có thể cung cấp.

So với "proton", "neutrino" có một lợi thế rất lớn là chúng không mang điện tích. Trong không gian, quỹ đạo của các "proton" mang điện bị bẻ cong bởi những từ trường mà chúng đi qua. Vì vậy, chỉ dựa vào hướng chuyển động của "proton" khi đến Trái Đất, người ta không thể xác định được nguồn gốc ban đầu của chúng. Tuy nhiên, những quá trình có khả năng gia tốc "proton" lên năng lượng cực cao cũng đồng thời tạo ra "neutrino". Vì "neutrino" không bị ảnh hưởng bởi từ trường, chúng tiếp tục chuyển động gần như theo một đường thẳng từ nơi sinh ra đến nơi quan sát. Do đó, bằng cách truy ngược hướng đi của các "neutrino" có năng lượng cao nhất, các nhà khoa học hy vọng sẽ xác định được nơi các "proton" của tia vũ trụ được gia tốc.

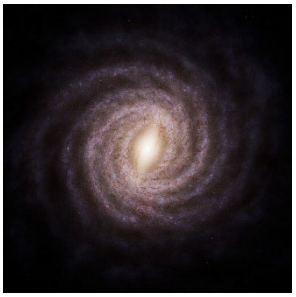
Một loại "sứ giả" khác đến từ những hiện tượng dữ dội nhất trong vũ trụ là bức xạ "gamma". Tuy nhiên, trên hành trình xuyên qua không gian, bức xạ "gamma" có thể bị suy giảm khi tương tác với ánh sáng và vật chất. Trái lại, "neutrino" hầu như không bị ảnh hưởng bởi những tương tác đó, cho phép chúng mang theo dữ kiện gần như nguyên vẹn từ những vùng xa xôi nhất của vũ trụ đến với chúng ta.

Gamma Radiation
{https://en.wikipedia.org/wiki/Gamma_ray}

Galaxy NGC 1068 (M77)
{https://science.nasa.gov/image-detail/ngc-1068/}

Ngân Hà (Milky Way)
{https://en.wikipedia.org/wiki/Milky_Way}

Nhiều Kết Quả Hơn Nữa Đang Được Kỳ Vọng

Một trong những mục tiêu quan trọng hiện nay là xác định chính xác các nguồn phát "neutrino" riêng lẻ trong vũ trụ. IceCube đã phát hiện được một số ứng viên tiềm năng, trong đó có thiên hà hoạt động Galaxy NGC 1068 (còn được gọi là M77). Trong số các "neutrino" được IceCube ghi nhận, có 79 "neutrino" dường như đến từ hướng của thiên hà này. Tuy nhiên, bằng chứng hiện có vẫn chưa đủ mạnh để khẳng định một cách chắc chắn rằng NGC 1068 là một nguồn phát "neutrino". Càng thu nhận được nhiều "neutrino" hơn bằng các dụng cụ dò tinh vi hơn, khả năng xác định chính xác nguồn gốc của chúng càng tăng lên.

Trong những năm gần đây, các nhà nghiên cứu của IceCube cũng đã phát hiện được các "neutrino" năng lượng cao đến từ chính thiên hà của chúng ta, Ngân Hà (Milky Way). Họ cho rằng các "neutrino" này được tạo ra khi bức xạ vũ trụ va chạm với các nguyên tử trong lớp khí loãng giữa các ngôi sao.

Chắc chắn trong những năm tới chúng ta sẽ còn nghe rất nhiều về thiên văn học "neutrino", khi ngày càng có nhiều nhóm nghiên cứu tiếp bước con đường mà IceCube đã mở ra. Hiện nay, tại Bắc Bán Cầu (Northern Hemisphere) đang có một số kính thiên văn "neutrino" khác ở những giai đoạn phát triển khác nhau. Tuy nhiên, các dự án này sử dụng nước thay vì băng hà làm môi trường quan sát. Dự án DUMAND, công trình đã truyền cảm hứng cho Francis Halzen vào thập niên 1980, kết thúc vào năm 1995. Tuy vậy, những bài học và kinh nghiệm từ dự án này vẫn tiếp tục được thừa kế trong nhiều chương trình nghiên cứu khác, chẳng hạn như các đài quan sát "neutrino" tại:

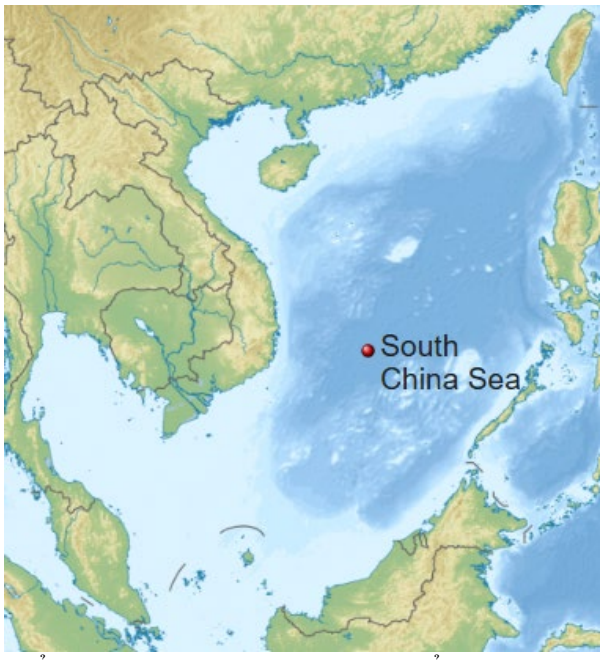
Hồ Baikal, Địa Trung Hải (The Mediterranean), Biển Đông (Việt Nam) hay Biển Nam Hải {South China Sea} (Trung Cộng), và vùng biển ngoài khơi bờ biển phía tây Canada.

Hồ Baikal, Liên Xô {https://en.wikipedia.org/wiki/Lake_Baikal}

Địa Trung Hải (The Mediterranean) {https://www.vikingcruises.com/oceans/destinations/mediterranean/}

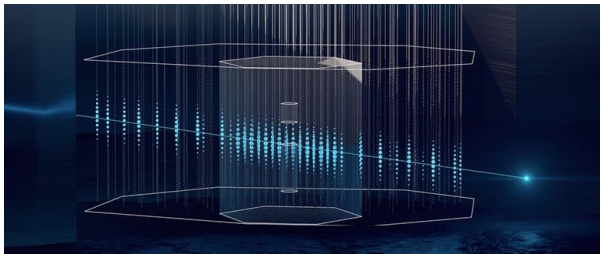

Biển Đông (Việt Nam) hay Biển Nam Hải {South China Sea} (Trung Cộng) {https://en.wikipedia.org/wiki/South_China_Sea}

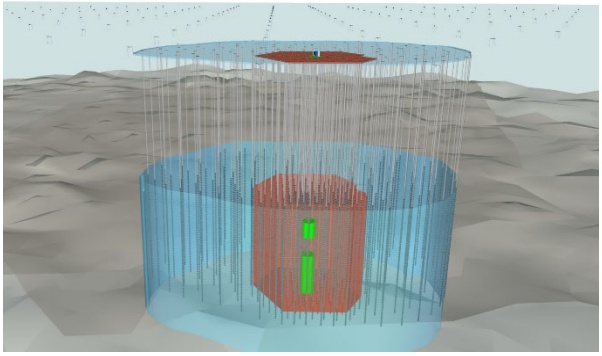

Vùng biển ngoài khơi bờ biển phía tây Canada {https://www.instagram.com/p/DOtwEfNEoyK/?img_index=6}

Trong khi đó, IceCube vẫn đang tiếp tục thu nhận các "neutrino" từ vũ trụ. Hiện nay, kế hoạch mở rộng tiếp theo tại Nam Cực đang được khai triển. Dự án mới mang tên IceCube-Gen2 sẽ có quy mô ấn tượng lên tới 8 kilômét khối băng, lớn gấp nhiều lần hệ thống IceCube hiện nay.

IceCube-Gen2 {https://icecube-gen2.wisc.edu/}

IceCube-Gen2 {https://icecube-gen2.wisc.edu/about/icecube-gen2/}

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
Grapevine, Texas, USA
haiquantrungduong@yahoo.com

Giải Nobel về Hóa Học năm 2026

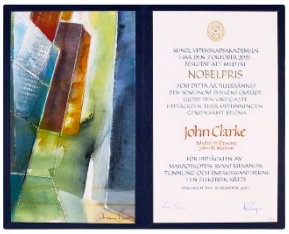
https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/press-release/

Alfred Nobel (1833-1896) {https://www.nobelprize.org/alfred-nobel}

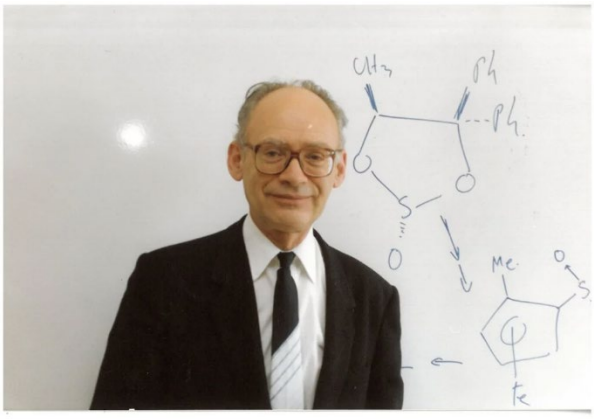
Nobel Medal {https://www.nobelprize.org/alfred-nobel}

Nobel Diploma {https://www.nobelprize.org/prizes/about/the-nobel-diplomas/}

Họ Đã Giải Được Bí Ẩn Bất Đối Xứng Của Hóa Học

Một số phản ứng hóa học tạo ra hai phân tử khác nhau, là hình ảnh phản chiếu của nhau trong gương. Trong nhiều thập kỷ, các nhà nghiên cứu đã biết rằng về mặt lý thuyết có thể thiết kế các phản ứng chỉ tạo ra một phân tử "tốt" trong hai hình ảnh phản chiếu này, nhưng cách thực hiện điều đó trong thực tế vẫn là một bí ẩn. Henri B. Kagan và Kenso Soai được trao Giải Nobel về Hóa Học năm 2026 vì đã đưa ra lời giải cho vấn đề ấy. Các khám phá của họ có ý nghĩa vô cùng to lớn đối với các nhà hóa học thiết kế những phản ứng được ứng dụng trong nhiều lĩnh vực, chẳng hạn như sản xuất dược phẩm.

Henri B. Kagan (1930-) {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/kagan/photo-gallery/}

Kenso Soai (1950-) {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/soai/photo-gallery/}

Sinh năm 1930, Boulogne-Billancourt, France. Ph.D. 1960, Collège de France, Paris, France.

Collège de France, Paris, France {https://en.wikipedia.org/wiki/Coll%C3%A8ge_de_France}

Professor Emeritus, Université Paris-Sud, Paris, France.

Université Paris-Sud, Paris, France {https://fr.wikipedia.org/wiki/Universit%C3%A9_Paris-Sud}

Sinh năm 1950, Hiroshima, Japan. Ph.D. 1979, Tokyo University of Science, Tokyo, Japan.

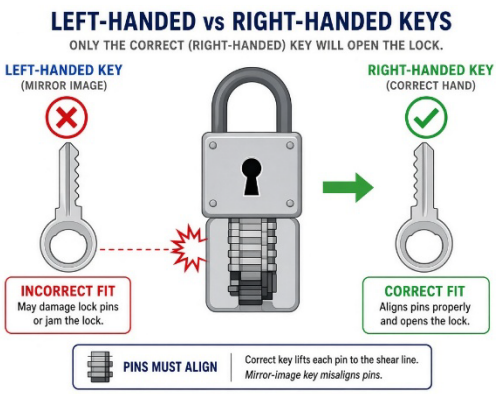
Tokyo University of Science, Tokyo, Japan {https://en.wikipedia.org/wiki/Tokyo_University_of_Science}

Professor Emeritus, Tokyo University of Science, Tokyo, Japan

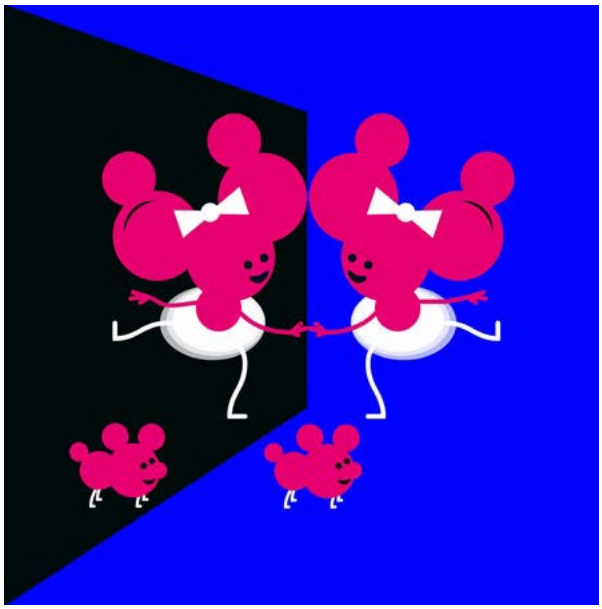

Tokyo University of Science, Tokyo, Japan {https://en.wikipedia.org/wiki/Tokyo_University_of_Science}

Các phân tử của sự sống gây ra không ít khó khăn cho các nhà hóa học. Hãy tưởng tượng bạn là một người thợ khóa chuyên chế tạo chìa khóa theo yêu cầu. Vấn đề là mỗi khi sản xuất, bạn luôn tạo ra hai phiên bản đối xứng như hình trong gương của cùng một chiếc chìa khóa, nhưng chỉ một trong hai phiên bản có thể mở được ổ khóa. Thậm chí, ổ khóa còn có thể bị hư hại nếu khách hàng cố dùng chiếc chìa khóa còn lại để mở. Đáng tiếc là việc phân biệt hai chiếc chìa khóa này vô cùng khó khăn, nên khách hàng thường nhận được cả hai.

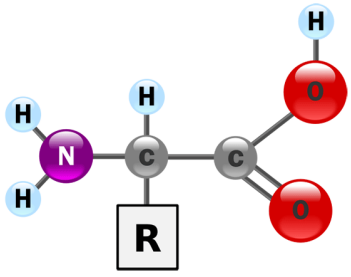

Hình 1 {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/press-release/}

Những thách thức tương tự cũng xuất hiện khi các nhà hóa học phát triển các loại dược phẩm mới. Nhiều phân tử thuốc trị bệnh tồn tại dưới hai dạng là hình ảnh phản chiếu không hoàn toàn giống hệt nhau của nhau: một dạng "tốt" mang lại tác dụng điều trị, trong khi dạng kia "xấu" có thể gây ra những tác dụng phụ không cần thiết, đôi khi còn có hại cho con người. Nguyên nhân sâu xa nằm ở nền tảng hóa học mang tính chất mà các nhà hóa học gọi là "đồng tính đối quang" (homochiral), từ hai từ Hy Lạp có nghĩa là "giống nhau" và "bàn tay". Giống như đôi bàn tay, mọi "amino acid" đều tồn tại dưới hai dạng đối xứng qua gương, nhưng chỉ một trong hai được tìm thấy trong các "protein" của tế bào chúng ta. Dạng kia thì rất hiếm gặp trong thiên nhiên. Điều này cũng đúng đối với các phân tử đường cấu thành DNA của con người; có hai hình ảnh phản chiếu khác nhau của các phân tử này, nhưng sự sống chỉ sử dụng một dạng duy nhất.

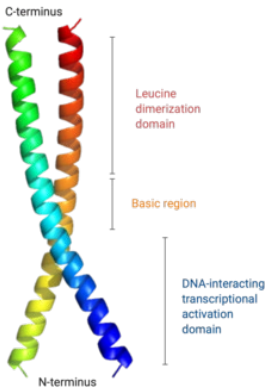
Amino Acid {https://www.snexplores.org/article/scientists-say-amino-acid}

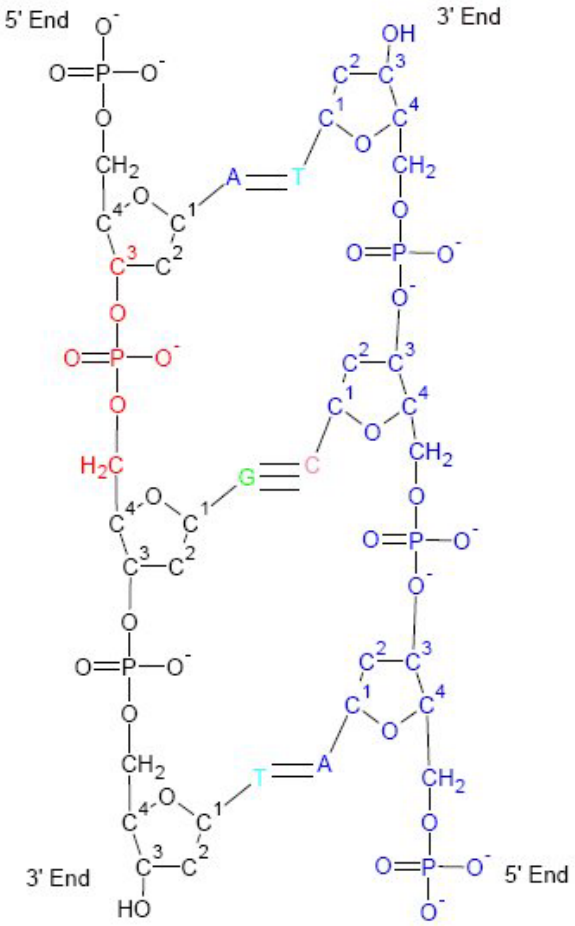
Cấu trúc xoắn kép của DNA {https://visitech.vn/dna-la-gi/}

Đây là cấu trúc cơ bản của một "amino acid".

- Bên trái là nhóm "amine", gồm một nguyên tử "Nitrogen N" liên kết với hai nguyên tử "Hydrogen H".
- Bên phải là nhóm "carboxyl", gồm một nguyên tử "carbon C" liên kết với hai nguyên tử "Oxygen O" và một nguyên tử "Hydrogen H".
- Ở trung tâm là nhóm "R", phần của phân tử thay đổi ở mỗi loại "amino acid" khác nhau.

Protein {https://en.wikipedia.org/wiki/Protein}

Cấu trúc xoắn kép của DNA (DeoxyriboNucleic Acid) {https://en.wikipedia.org/wiki/Francis_Crick}

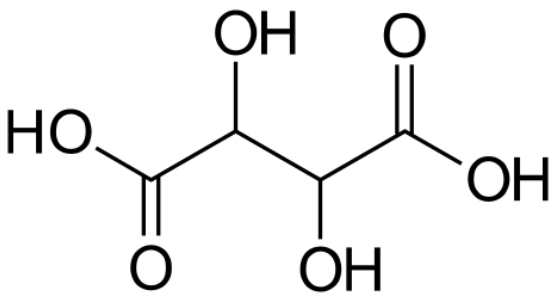
Từ lâu, các nhà hóa học đã băn khoăn về cách tính "đồng tính đối quang" (homochirality) có thể xuất hiện. Henri Kagan và Kenso Soai được trao Giải Nobel về Hóa Học năm 2026 vì đã tìm ra lời giải cho câu đố này. Henri Kagan đã khám phá ra một phương pháp mới để điều khiển các phản ứng hóa học, có nhiều cơ hội tạo ra phân tử "tốt" của một trong hai dạng "đồng tính đối quang" (homochirality) vượt trội hơn so với những phương pháp trước đây. Khám phá của ông đã giúp các nhà kỹ nghệ gia phát triển các phản ứng hóa học trong việc sản xuất dược phẩm, hương liệu, nước hoa và vật liệu mới.

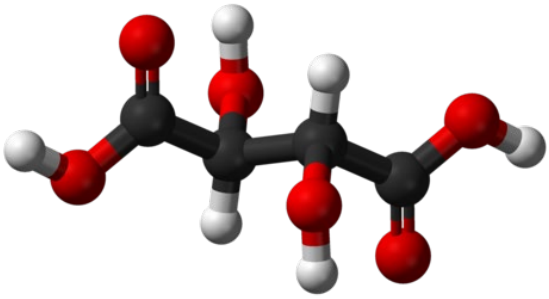
Kenso Soai đã sáng chế được phản ứng hóa học đầu tiên chỉ tạo ra duy nhất phân tử "tốt" của một trong hai dạng "đồng tính đối quang" (homochirality). Chưa ai đạt được kỳ tích này. Phản ứng Soai (Soai reaction) được xem là một trong những thí nghiệm hóa học ngoạn mục nhất từng được sáng chế.

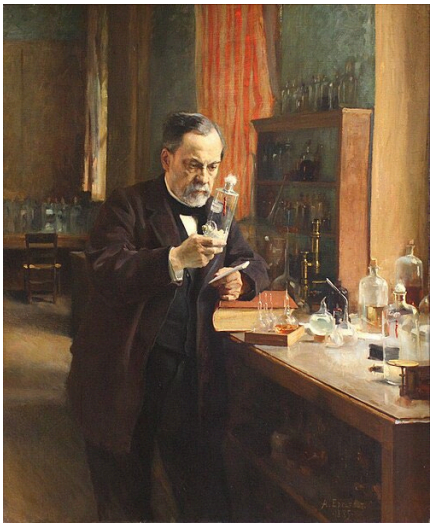
Giải Nobel về Hóa Học năm 2026 là kết quả của một chuỗi dài các khám phá, trong đó chuỗi đầu tiên được hình thành vào giữa thế kỷ XIX. Tất cả bắt đầu khi Louis Pasteur nghiên cứu một chất có vai trò quan trọng trong quá trình sản xuất rượu vang: “tartaric acid”.

Louis Pasteur (1822-1895) {https://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Pasteur}

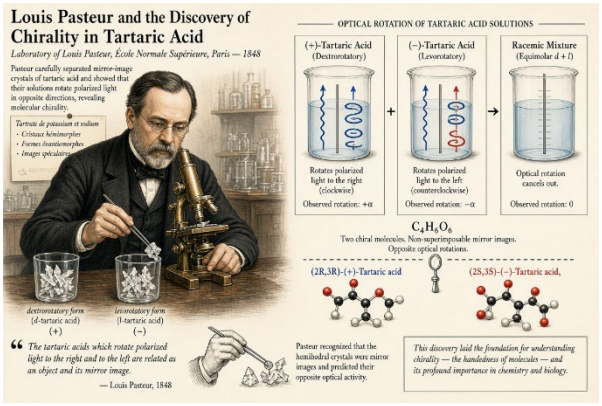
Louis Pasteur (1822-1895) {https://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Pasteur}

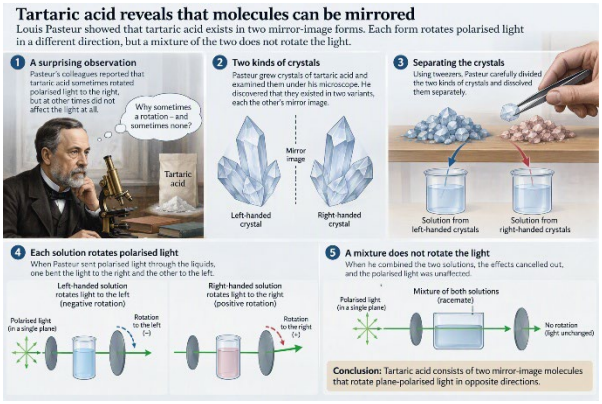

Tartaric Acid {https://en.wikipedia.org/wiki/Tartaric_acid}

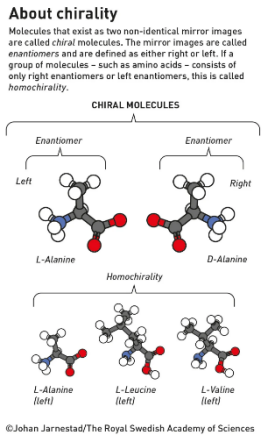
“Tartaric Acid” Cho Thấy Các Phân Tử Có Thể Tồn Tại Dưới Dạng Ảnh Gương Của Nhau

Pasteur quan sát hầu hết những gì ông nghiên cứu qua kính hiển vi. Khi các đồng nghiệp cho rằng “tartaric acid” đôi khi làm lệch ánh sáng phân cực sang bên phải, nhưng vào những lúc khác lại hoàn toàn không ảnh hưởng đến ánh sáng, ông đã bị lôi cuốn bởi hiện tượng này. Ông kết tinh thể “tartaric acid” và quan sát các tinh thể dưới kính hiển vi. Từ đó, ông phát hiện rằng chúng tồn tại dưới hai dạng khác nhau, mỗi dạng là hình ảnh phản chiếu qua gương của dạng kia. Bằng một chiếc nhíp, ông tách riêng chúng rồi hòa tan từng loại. Khi cho ánh sáng phân cực đi qua các dung dịch này, một dung dịch làm lệch ánh sáng sang phải, còn dung dịch kia làm lệch ánh sáng sang trái. Nếu trộn hai dung dịch lại với nhau, ánh sáng không còn bị ảnh hưởng.

Thí nghiệm này đã mang lại cho các nhà hóa học một nhận thức quan trọng: một số chất tồn tại dưới hai dạng đối xứng qua gương. Về sau, những chất này được gọi là hợp chất đối quang (chiral), còn hai phân tử là hình ảnh phản chiếu của nhau được gọi là cặp đối quang (enantiomers) (Hình 2).

Hình 2 {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/press-release/}

Về tính đối quang (chirality) & tính “đồng tính đối quang” (homochirality)

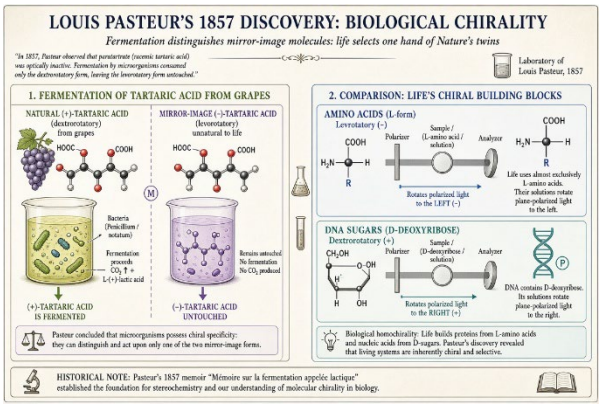
Những phân tử tồn tại dưới dạng hai hình ảnh phản chiếu qua gương nhưng không thể chồng khít lên nhau được gọi là phân tử đối quang (chiral molecules). Hai hình ảnh phản chiếu này được gọi là cặp đối quang (enantiomers) và được quy ước là dạng phải hoặc trái.

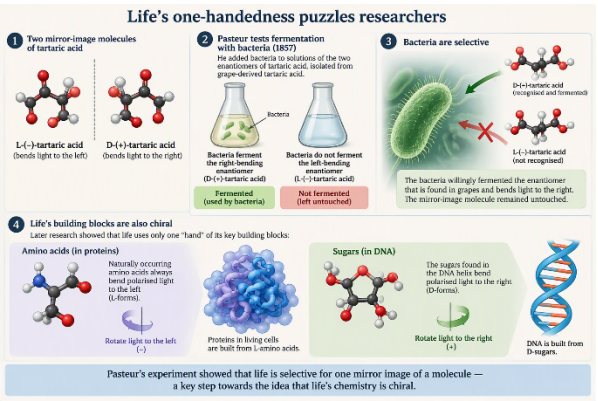
Nếu một tập hợp phân tử, chẳng hạn như các “amino acid”, chỉ bao gồm các đối quang dạng phải hoặc chỉ bao gồm các đối quang dạng trái, thì hiện tượng này được gọi là tính “đồng tính đối quang” (homochirality).

Ví dụ, trong các sinh vật sống trên Trái Đất, các "protein" gần như chỉ được cấu tạo từ một dạng đối quang duy nhất của "amino acid". Đây chính là một biểu hiện của tính "đồng tính đối quang" (homochirality) trong thiên nhiên.

Tính Bất Đối Xứng Tay Trái - Tay Phải Của Sự Sống Làm Các Nhà Nghiên Cứu Khó Hiểu

Pasteur đã thực hiện quan sát quan trọng tiếp theo vào năm 1857, khi ông nghiên cứu điều gì xảy ra khi vi khuẩn lên men các "enantiomer" khác nhau của "tartaric acid". Kết quả cho thấy vi khuẩn sẵn sàng lên men "enantiomer" có trong nho và làm lệch ánh sáng phân cực sang phải. Tuy nhiên, chúng hoàn toàn không quan tâm đến phân tử là hình ảnh phản chiếu của nó. Phân tử này vẫn còn nguyên vẹn, không bị tác động. Từ đó, lần đầu tiên xuất hiện ý tưởng rằng hóa học của sự sống bằng cách nào đó mang tính đối xứng (chiral). Sau này, khi các nhà nghiên cứu bắt đầu tìm hiểu những "viên gạch xây dựng" của sự sống, họ phát hiện rằng các "amino acid" xuất hiện trong thiên nhiên luôn làm lệch ánh sáng phân cực sang trái, trong khi các loại đường cấu thành chuỗi xoắn DNA lại làm điều ngược lại, tức là làm lệch ánh sáng sang phải.

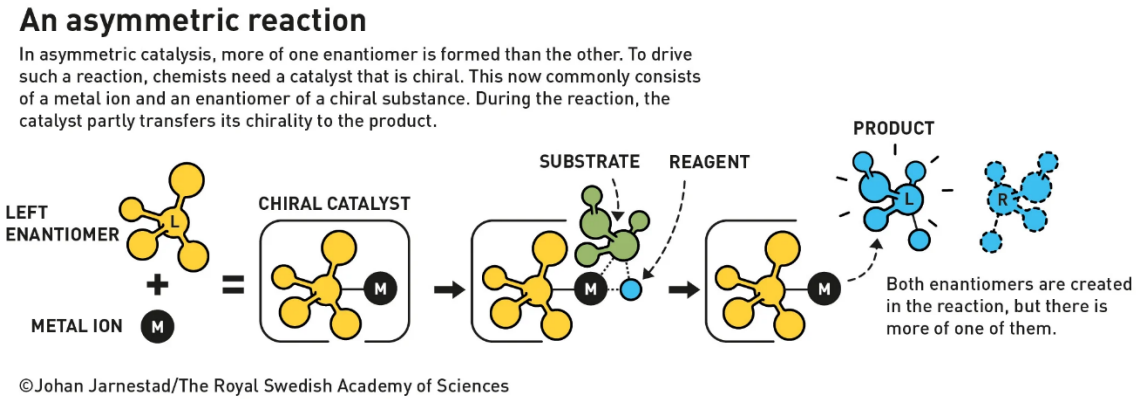

Nhận thức rằng các phân tử của sự sống chỉ chứa một trong hai "enantiomer" khả dĩ đã dẫn đến câu hỏi tiếp theo: điều gì đã xảy ra vào thuở khai thiên lập địa của sự sống trên Trái Đất khiến hóa học của sự sống chỉ mang một dạng "phải" hoặc "trái" duy nhất? Cũng như có người thuận "tay phải", có người thuận "tay trái". Khi các nhà hóa học tiến hành các phản ứng tạo ra phân tử đối ảnh, họ luôn thu được trong ống nghiệm một hỗn hợp cân bằng của cả hai "enantiomer". Vậy tại sao các sinh vật sống chỉ sử dụng một dạng "tốt" ảnh gương của "amino acid"? Và tính "đồng tính đối quang" (homochirality) thậm chí đã xuất hiện bằng cách nào?

Một số nhà hóa học từng cho rằng hóa học đối hình (chiral chemistry) là đặc trưng riêng của sự sống. Tuy nhiên, vào đầu thế kỷ XX, một nhà hóa học người Đức tên là Willy Marckwald đã thực hiện thành công phản ứng bất đối xứng đầu tiên (Hình 3). Điều này có nghĩa là một "enantiomer" (đồng phân đối hình) được tạo ra nhiều hơn "enantiomer" còn lại. Chìa khóa của thành công này nằm ở chỗ Marckwald đã sử dụng một chất xúc tác (catalyst) – một chất thúc đẩy phản ứng hóa học diễn ra mà bản thân nó không bị tiêu hao trong quá trình phản ứng. Trong phản ứng này, chất xúc tác mang tính đối hình (chiral), vì vậy nó ưu tiên thúc đẩy sự hình thành của một ảnh gương

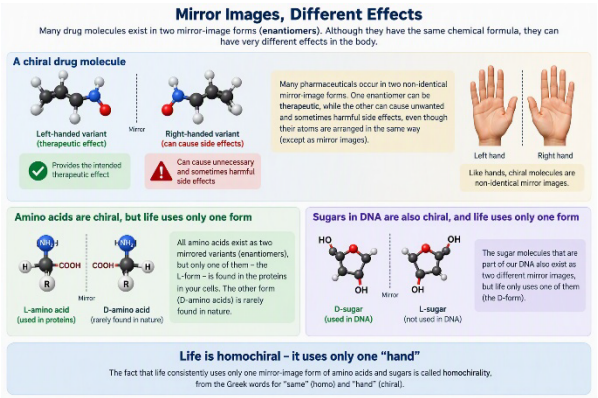
hơn ảnh gương còn lại. Sự khác biệt thu được là rất nhỏ, nhưng chỉ riêng việc chứng minh được sự tồn tại của hiện tượng đó cũng đã là một khám phá quan trọng.

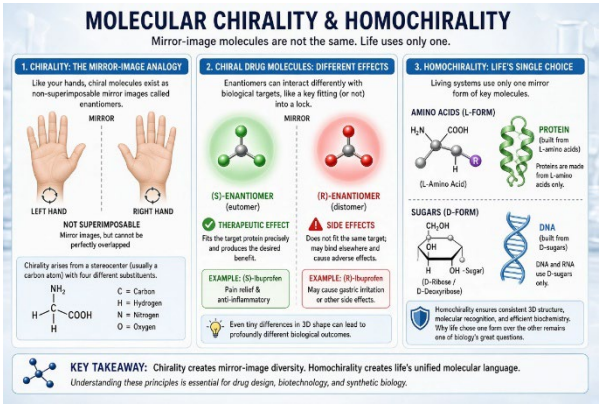

Hình 3 {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/press-release/}

Giai đoạn quan trọng tiếp theo trong chuỗi khám phá dẫn đến Giải Nobel về Hóa Học năm 2026 được hình thành vào năm 1953. Nó bao gồm một lập luận hoàn toàn mang tính lý thuyết, được trình bày trong một bài báo khoa học.

Tính Đối Quang Lệch Về Một Phía Được Giải Thích Bằng Toán Học

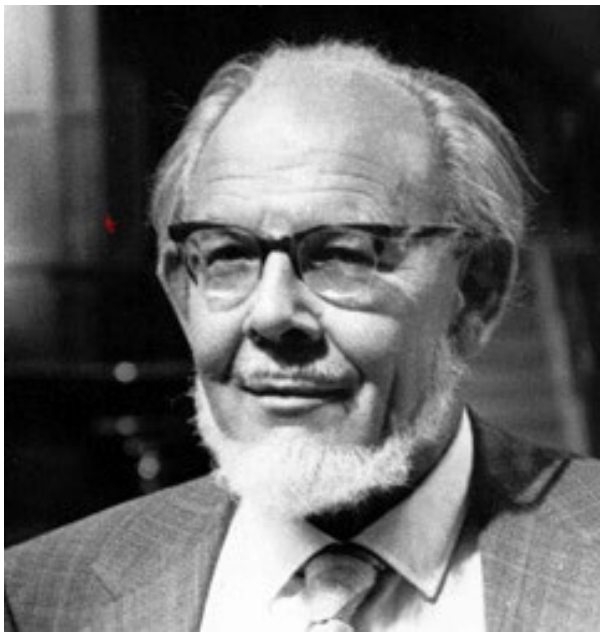
Có một yếu tố bất ngờ hiện rõ ngay trong phần mở đầu của bài báo. Tác giả của bài báo, Charles Frank thuộc Đại học Bristol, Anh Quốc, là một nhà vật lý lý thuyết. Ông kể lại một đồng nghiệp đã nói với ông rằng các nhà hóa học khi ấy vẫn chưa hiểu được vì sao sự bất đối xứng của sự sống lại xuất hiện. Theo người đồng nghiệp này, một lời giải mang tính toán học cho vấn đề sẽ rất hữu ích đối với giới hóa học. Đáp lại, Charles Frank trình bày một mô hình cho một phản ứng hóa học, trong đó cần phải thỏa mãn (3) điều kiện:

Willy Marckwald (1864, Jakobskirch, Kingdom of Prussia – 1942, Rolândia, Brazil). Humboldt University, Berlin, Đức {https://en.wikipedia.org/wiki/Willy_Marckwald}

Humboldt University, Berlin, Đức {https://en.wikipedia.org/wiki/Humboldt_University_of_Berlin}

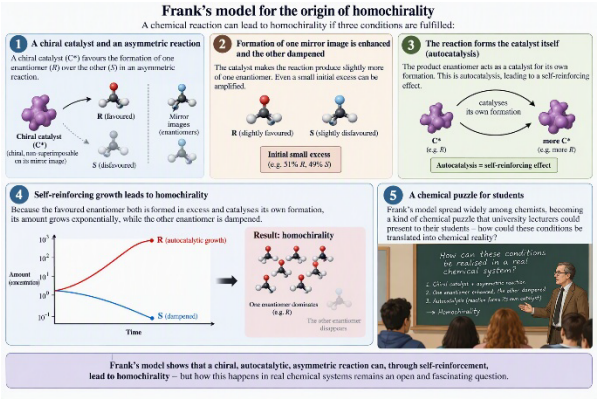
Charles Frank (1911-1998) {https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Frank_%28physicist%29}

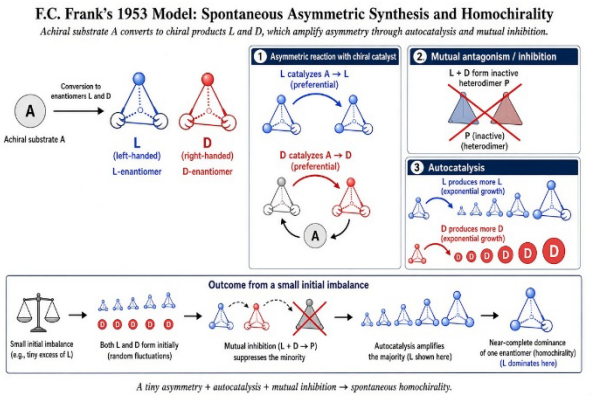

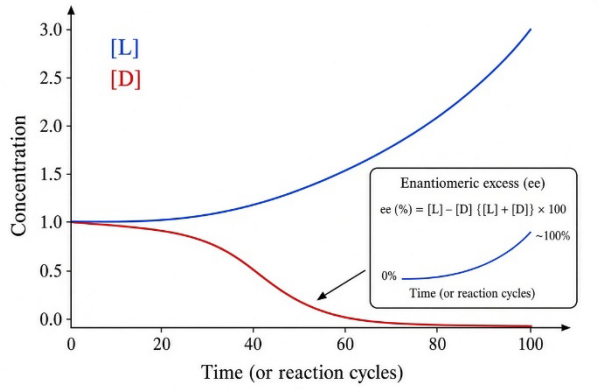
University of Bristol, Bristol, Anh Quốc {https://en.wikipedia.org/wiki/University_of_Bristol}

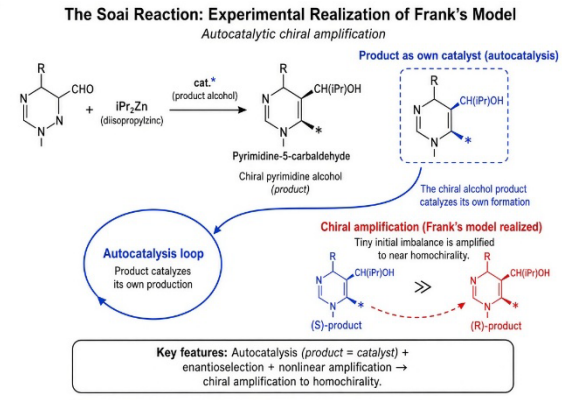
1. Phải có một chất xúc tác đối hình (chiral catalyst) và một phản ứng bất đối xứng.
2. Sự hình thành của một trong hai ảnh gương phải được tăng cường theo một cách nào đó, trong khi sự hình thành của ảnh gương còn lại bị kìm hãm.
3. Phản ứng hóa học phải tự tạo ra chính chất xúc tác của nó. Hiện tượng này được gọi là tự xúc tác (autocatalysis), tạo ra hiệu ứng tự củng cố, khiến số lượng của một trong các đồng phân đối hình (enantiomer) trong phản ứng tăng theo cấp số mũ.

Một phản ứng hóa học đáp ứng tất cả các điều kiện này có thể dẫn đến tính "đồng tính đối quang" (homochirality). Mô hình của Charles Frank được lan truyền rộng rãi trong giới hóa học và trở thành một dạng bài toán hóa học mà các giảng viên đại học có thể đặt ra cho sinh viên của mình: làm thế nào để tìm ra đáp số cho những điều kiện này?

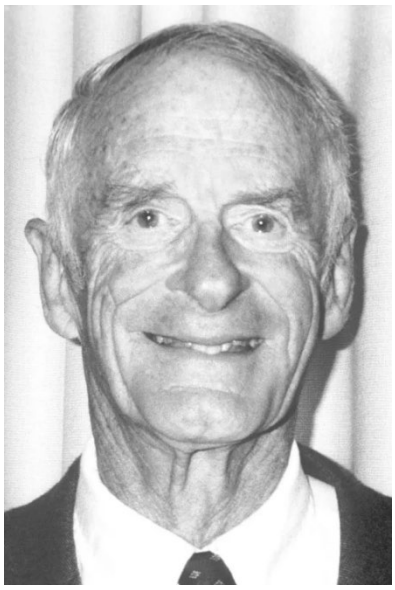

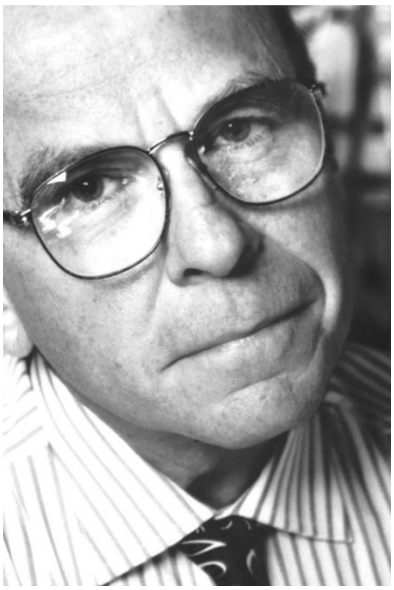
Như đã mô tả ở trên, Marckwald đã thành công trong việc tìm ra đáp số cho điều kiện thứ nhất vào đầu thế kỷ XX. Tuy nhiên, phải đến nhiều năm sau, các nhà nghiên cứu mới thiết kế được những phản ứng hóa học bất đối xứng có ý nghĩa thực tiễn. Những người tiên phong trong lĩnh vực này đã được trao Giải Nobel về Hóa Học vào các năm 2001 và 2021.

Wiiliam S. Knowles (1917-2012) {Giải Nobel về Hóa Học năm 2001} {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2001/summary/}

Ryoji Noyori (1938-) {Giải Nobel về Hóa Học năm 2001} {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2001/summary/}

K. Barry Sharpless (1941-) {Giải Nobel về Hóa Học năm 2001} {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2001/summary/}

"vì các nghiên cứu tiên phong về những phản ứng HYDRO và OXY hóa xúc tác bất đối xứng".

Benjamin List (1968-) {Giải Nobel về Hóa Học năm 2021} {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2021/summary/}

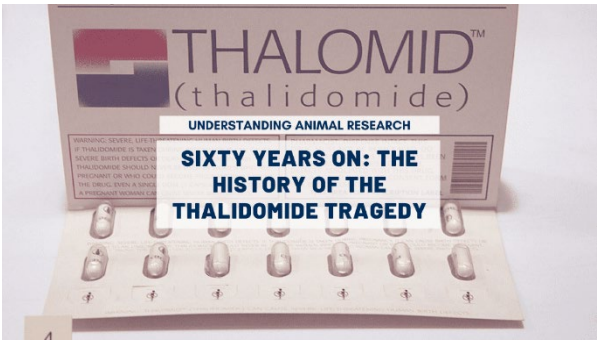
David W. C. MacMillan (1968-) {Giải Nobel về Hóa Học năm 2021} {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2021/summary/}

"vì đã phát triển một công cụ mới và tài tình để tạo dựng các phân tử: phương pháp xúc tác hữu cơ (organocatalysis)".

Giải Nobel Hóa học năm 2026 ghi nhận việc tìm ra đáp số cho hai điều kiện còn lại. Chúng ta bắt đầu với ý tưởng đơn giản nhưng đầy sáng tạo đã giúp Henri Kagan, vào năm 1986, có thể đánh dấu hoàn tất điều kiện thứ hai trong mô hình của Charles Frank.

Henri Kagan Suy Nghĩ Vượt Ngoài Sự Hiểu Biết Thông Thường

Henri Kagan, làm việc tại Đại học Paris-Sud ở Paris, Pháp, là một trong những nhà hóa học đang nỗ lực hoàn thiện các phản ứng bất đối xứng vào đầu những năm 1980. Mục tiêu của ông là tạo ra các "enantiomer" có độ tinh khiết cao nhất có thể, chẳng hạn như trong sản xuất dược phẩm. Tầm quan trọng của mục tiêu này đã được minh chứng qua thảm họa "thalidomide" vào đầu thập niên 1960, khi hàng nghìn trẻ em bị dị tật bẩm sinh do tác động "xấu" của một loại thuốc an thần mang tên "thalidomide". Khi các nhà nghiên cứu phân tích nguyên nhân sự việc, họ nhận ra rằng chính ảnh gương "xấu" của hoạt chất này là tác nhân gây hại.

Thalidomide {https://www.understandinganimalresearch.org.uk/news/sixty-years-on-the-history-of-the-thalidomide-tragedy}

Một trẻ em bị ảnh hưởng bởi thảm họa "thalidomide" ở Luân Đôn, Anh Quốc, năm 1963 {https://www.theguardian.com/society/2014/nov/14/-sp-thalidomide-pill-how-evaded-justice}

Để thúc đẩy các phản ứng bất đối xứng, các nhà nghiên cứu thường sử dụng các chất xúc tác gồm hai thành phần: một nguyên tử kim loại đóng vai trò như "động cơ" của phản ứng và một chất có tính đối hình (chiral) bảo đảm rằng phản ứng diễn ra theo hướng bất đối xứng.

Vì mục tiêu là thu được các "enantiomer" tinh khiết trong sản phẩm cuối cùng, các nhà nghiên cứu thường sử dụng một "enantiomer" có độ tinh khiết cao nhất có thể trong chất xúc tác. Tuy nhiên, họ giả định rằng nếu kết hợp hai "enantiomer" là ảnh gương của nhau trong chất xúc tác, thì sản phẩm tạo thành cũng sẽ có tỷ lệ tương ứng như vậy. Nói cách khác, họ tin rằng tính đối hình của chất xúc tác được truyền trực tiếp sang tính đối hình của sản phẩm và giữa hai yếu tố này tồn tại một mối quan hệ tuyến tính.

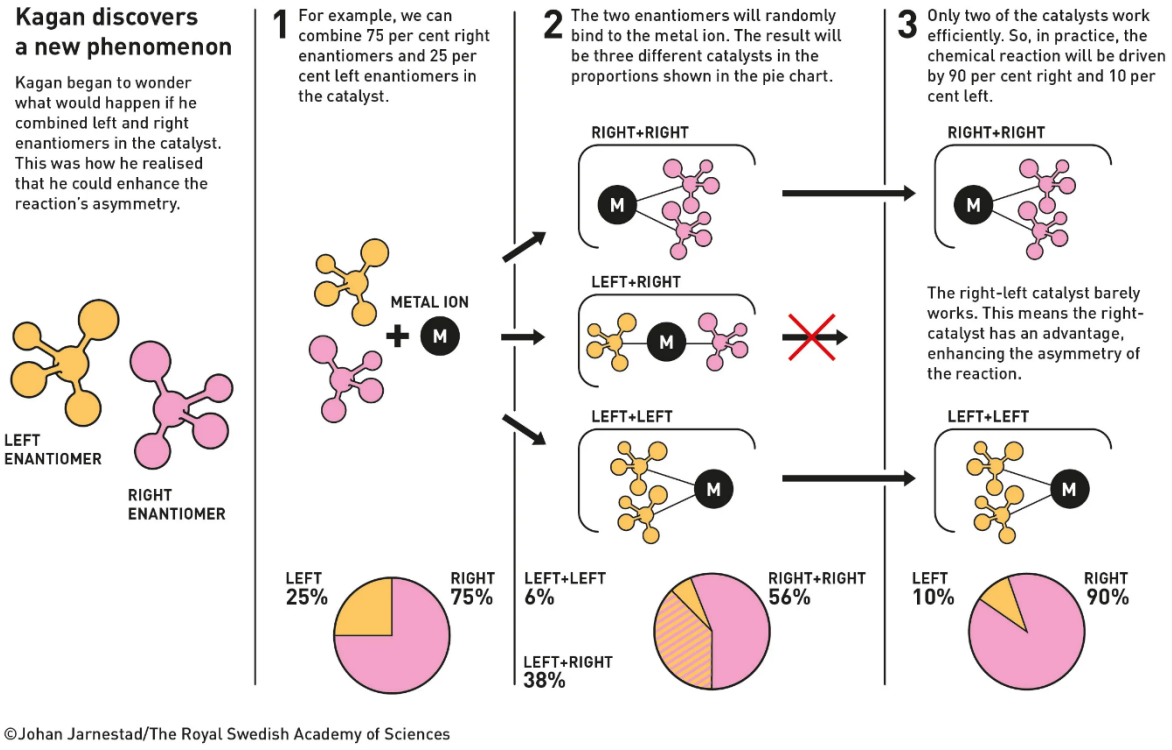
Kagan bắt đầu nghi ngờ giả định đó. Là một nhà hóa học tài ba, lỗi lạc, ông dành thời gian suy nghĩ kỹ hơn về chính bản thân chất xúc tác. Thực tế, không ai thật sự biết chính xác cơ chế hoạt

động của chất xúc tác. Trong phản ứng hóa học, nguyên tử kim loại và phân tử đối hình rõ ràng có tương tác với nhau, nhưng câu hỏi đặt ra là sự tương tác ấy diễn ra như thế nào?

Thông thường, các nguyên tử kim loại tương tác đồng thời với nhiều phân tử. Vì vậy, Kagan cho rằng trong quá trình phản ứng, nguyên tử kim loại của chất xúc tác sẽ thu hút ít nhất hai phân tử đối hình. Khi đó, nếu các "enantiomer" dạng phải và dạng trái được kết hợp với nhau, sẽ xuất hiện ba dạng chất xúc tác như được minh họa ở Hình 4:

phải - phải (right-right),
trái - phải (left-right),
trái - trái (left-left).

Hai loại chất xúc tác phải - phải và trái - trái sẽ tạo ra các sản phẩm là ảnh gương của nhau. Nhưng chất xúc tác trái - phải sẽ phản ứng theo cách nào?

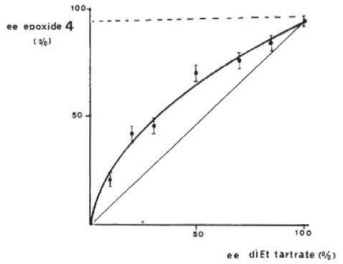

Hình 4 {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/press-release/}

Henri Kagan Thành Công Trong Việc Khuếch Đại Tính Bất Đối Xứng

Lập luận này đã đưa Kagan đến một "quân bài tẩy", bởi chất xúc tác trái-phải (left-right) hoạt động khác với hai loại còn lại. Khi ông thử tiến hành phản ứng với các tổ hợp "enantiomer" khác nhau trong chất xúc tác, mối quan hệ giữa thành phần của chất xúc tác và tỷ lệ sản phẩm thu được không hề tuyến tính như các nhà hóa học trước đó đã giả định. Thay vào đó, đồ thị mà Kagan thu được khi biểu diễn kết quả thí nghiệm lại có dạng đường cong (Hình 5). Nguyên nhân là do chất xúc tác

trái-phải thúc đẩy phản ứng hóa học chậm hơn rất nhiều so với các chất xúc tác phải-phải (right-right) hoặc trái-trái (left-left) (Hình 4).

Hình 5: Proportion of "enantiomers" in the product (%) vs. Proportion of "enantiomers" in the catalyst (%) {J. Ạm. Chẹm. Sọc. 1986, pp. 2353-2357}

- Khi Kagan kết hợp các tỷ lệ khác nhau của các (enantiomer) trong chất xúc tác (catalyst), những hiệu ứng được minh họa trong Hình 4 đã xuất hiện.
- Việc gì xảy ra khi độ dư của một trong các (enantiomer) trong sản phẩm (product) của phản ứng lớn hơn độ dư của (enantiomer) trong chất xúc tác (catalyst)?
- Kagan trình bày các kết quả thu được trên đồ thị (Hình 5), Ông nhận thấy một hiệu ứng phi tuyến tính (non-linear effects).

Trên thực tế, điều này có nghĩa là Kagan đã tìm ra một phương pháp để tăng cường sự hình thành của một trong hai "enantiomer" trong sản phẩm (Hình 4). Nhờ đó, ông đã đáp ứng được điều kiện thứ hai trong mô hình của Charles Frank. Năm 1986, Kagan công bố không dưới (3) phản ứng bất đối xứng khác nhau thể hiện điều mà các nhà hóa học gọi là hiệu ứng phi tuyến tính (non-linear effects). Đây là một khám phá mang tính cách lịch sử, và rất nhiều nhà hóa học đã bắt đầu hiểu hiện tượng mới này. Một trong số đó là Kenso Soai thuộc Đại Học Khoa Học Tokyo (Tokyo University of Science), người sau này đã tạo nên khám phá cuối cùng trong chuỗi ý tưởng dẫn tới Giải Nobel về Hóa Học năm 2026.

Thử Nghiệm Và Sai Lầm Đưa Kenso Soai Đến Thành Công

Kenso Soai đã nghiên cứu một phản ứng hóa học bất đối xứng có hiệu ứng phi tuyến rất mạnh (non-linear effect). Khi xem xét kỹ cấu trúc của chất xúc tác và sản phẩm được tạo thành trong phản ứng này, ông nhận thấy giữa chúng có những điểm tương đồng đáng kể. Điều đó khơi gợi một ý tưởng: liệu ông có thể thiết kế một phản ứng trong đó chất xúc tác tự tạo ra chính nó thông qua một quá trình tự xúc tác (autocatalysis) hay không?

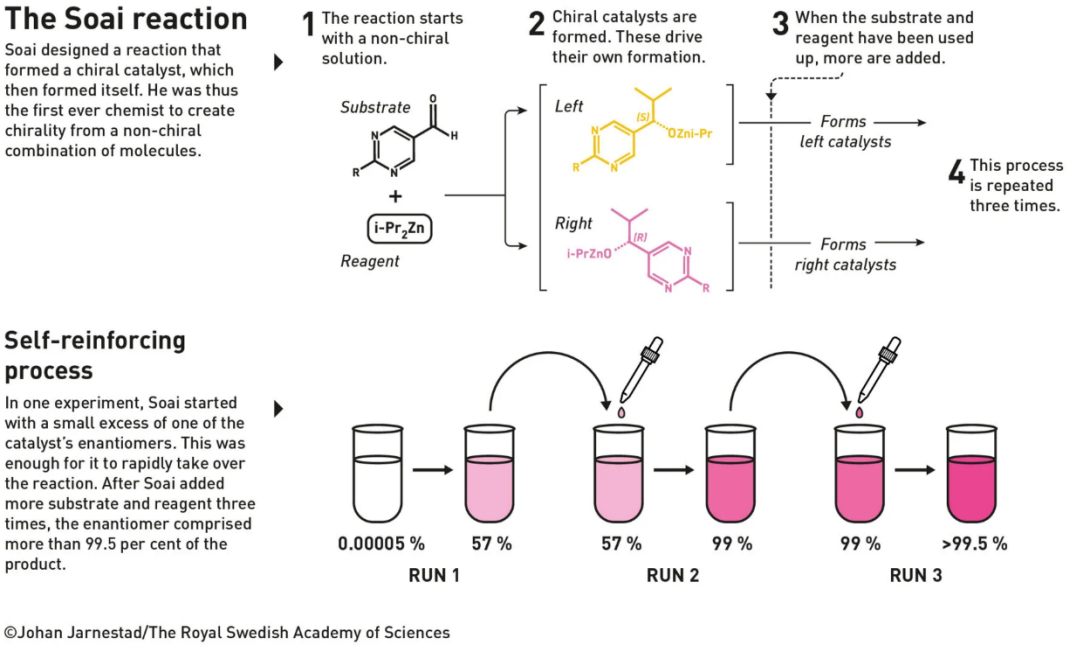
Vào thời điểm đó, tức đầu thập niên 1990, đã có một số ví dụ về các phản ứng tự xúc tác, nhưng chưa có phản ứng nào là bất đối xứng. Sau nhiều thử nghiệm với các loại phân tử khác nhau, Soai đã thành công trong việc tìm ra một chất đối hình (chiral) có tên "5-pyrimidyl alkanol", có khả năng tạo ra chính nó. Trong một công bố năm 1995, ông mô tả thí nghiệm mang tính cách mạng này. Ông bắt đầu với mức dư 2% của một "enantiomer" của "5-pyrimidyl alkanol" và cuối cùng đạt được mức dư 87%. Phản ứng này có tính tự củng cố và đáp ứng đầy đủ các tiêu chí của Charles Frank, nhưng vẫn chưa đạt đến độ tinh khiết đối hình 100% như trong các hệ sinh học.

Sự Kiên Nhẫn Của Kenso Soai Giải Đáp Câu Đố

Trong suốt tám năm tiếp theo, Soai tiếp tục tìm kiếm quá trình tự xúc tác hoàn hảo nhất. Đến năm 2003, cuối cùng ông đã công bố một phản ứng hóa học trong đó một "enantiomer" được tạo thành

với tỷ lệ dư nhất định, rồi chính "enantiomer" đó tiếp tục tạo ra các bản sao của chính mình (Hình 6).

Đây là lần đầu tiên con người thành công trong việc tạo ra tính đối hình (chirality) từ một tổ hợp phân tử vốn không có tính đối hình, kể từ thuở khai thiên lập địa của sự sống trên Trái Đất.

Hình 6 {https://www.nobelprize.org/prizes/chemistry/2026/press-release/}

Phản ứng Soai được coi là một trong những thí nghiệm hóa học thanh nhã và đẹp đẽ nhất trong lịch sử hóa học. Khi Soai khởi động quá trình xúc tác, cả hai "enantiomer" đều được tạo thành. Tuy nhiên, do quá trình này chịu ảnh hưởng của yếu tố ngẫu nhiên, một trong hai "enantiomer" đã được tạo ra nhiều hơn "enantiomer" còn lại một lượng rất nhỏ.

Chính sự dư thừa cực kỳ nhỏ bé đó đã đủ để "enantiomer" này dần chiếm ưu thế trong toàn bộ phản ứng hóa học. Cuối cùng, nó có thể chiếm tới 99,99% sản phẩm thu được. Khi Soai lặp lại phản ứng, "enantiomer" còn lại đôi khi lại là dạng chiếm ưu thế. Nói cách khác, "enantiomer" nào xuất hiện ở cuối phản ứng phụ thuộc vào những biến cố ngẫu nhiên diễn ra ở giai đoạn khởi đầu của phản ứng (Hình 6).

Các Nhà Hóa Học Có Trong Tay Những Công Cụ Mới

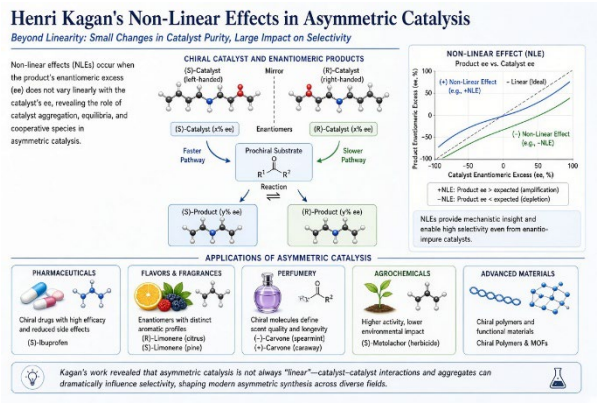
Phản ứng Soai là một phản ứng nhân tạo, khác với phản ứng hóa học tự nhiên của các sinh vật sống. Tuy nhiên, nó đã thổi bùng một làn sóng nhiệt huyết mới trong cộng đồng các nhà hóa học đang tìm cách hiểu nguồn gốc của sự sống. Ngày nay, các nhà nghiên cứu trên khắp thế giới đang

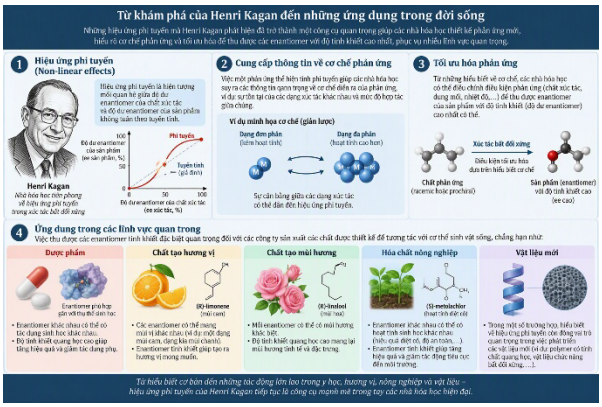
nỗ lực tái thực hiện phản ứng của Soai, nhưng với mục tiêu tạo ra các "amino acid" và đường (sugar) có tính đồng đối hình (homochiral).

Những hiệu ứng phi tuyến (non-linear effects) mà Henri Kagan phát hiện đã trở thành một công cụ quan trọng đối với các nhà hóa học trong quá trình thiết kế các phản ứng mới. Việc một phản ứng thể hiện tính phi tuyến cung cấp cho các nhà hóa học những thông tin quý giá về cơ chế diễn ra của phản ứng đó. Từ những hiểu biết này, họ có thể tối ưu hóa phản ứng nhằm thu được các "enantiomer" của sản phẩm với độ tinh khiết cao nhất có thể. Điều này đặc biệt quan trọng đối với mọi công ty sản xuất các chất được thiết kế để tương tác với cơ thể sinh vật sống, chẳng hạn như:

dược phẩm,
chất tạo hương vị,
chất tạo mùi hương thơm,
hóa chất nông nghiệp.

Trong một số trường hợp, những hiểu biết này còn đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển các vật liệu mới.

Nhờ những khám phá hiện được vinh danh bằng Giải Nobel về Hóa Học năm 2026, các nhà hóa học đã có được những công cụ mới phục vụ cho công việc nghiên cứu và ứng dụng hằng ngày. Quan trọng hơn cả, những khám phá này đã góp phần giải đáp một trong những bí ẩn lớn nhất của hóa học: làm thế nào tính đồng đối hình (homochirality) có thể hình thành, tức hiện tượng mà tất cả các sinh vật sống đều thể hiện khi chỉ sử dụng một dạng đối hình duy nhất của nhiều phân tử sinh học thiết yếu.

VTT Hà Mạnh Chí (1967-1974)
Grapevine, Texas, USA
haiquantrungduong@yahoo.com

Những Câu Nói Hay Của Khổng Tử Về Người Quân Tử

Khổng Tử (551 BEC - 479 BEC) {https://www.britannica.com/topic/Confucianism}

1. Ngồi bàn tiệc đừng ra vẻ anh hùng, rượu đã làm cho nhiều người gục ngã
2. Người tài đức làm rồi mới nói, họ nói theo những việc đã làm
3. Điều mà người quân tử suy nghĩ vá trằn trọc chính là "đức hạnh", điều mà kẻ tiểu nhân ngày đêm lo nghĩ chính là bổng lộc, lợi ích
4. Quân tử giúp người không bao giờ so đo tính toán, kẻ tiểu nhân so đo tính toán mà không giúp người. Người quân tử hòa mình , không cùng người khác câu kết; kẻ tiểu nhân lại câu kết, móc mỉa người khác mà không hòa mình cho dù bề ngoài thì tỏ ra hòa bình với mọi người
5. Nếu có người khác đâm sau lưng bạn, điều đó có nghĩa là bạn đang ở phía trước họ
6. Người tốt thì trân trọng, lật lọng thì tránh xa, còn mấy kẻ ba hoa kết giao thêm phiền não
7. Có ích thì tồn tại, có hại thì diệt vong, nhiều tham vọng thì long đong, lắm mong ước thì lận đận, hay vội vàng thì hối hận, quá cẩn thận thì lỗi thời, biết được người lá sáng, hiểu được bạn là khôn, khiêm tốn là tự tôn, kiêu căng là tự sát
8. Tham giàu thì cuồng điên, tham quyền thì độc ác, vì tiền thì dễ bạc, vì tình nghĩa mới bền lâu. Có tiền thì hám lợi, có tội thường xum xoe, khờ dại hay bị lừa, nói bừa thì hay vạ miệng

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Chuyện Tiếu Lâm

“Chúa Ơi!”

Chuyện quanh bàn cà phê ở La Mã.

Bốn ông và một bà già cùng thưởng thức cà phê sáng ở công trường Thánh Peter (La Mã)

Ông thứ nhất nói: “Con tôi làm Linh Mục, cho nên khi hắn vào trong phòng, mọi người chào: Thưa Cha.”

Ông thứ hai nhỏ nhẹ: “Con tôi làm Giám Mục, nên khi hắn vào trong phòng, mọi người chào: Tạ Ơn Cha.”

Ông thứ ba lịch sự nói: “Con tôi làm Hồng Y, khi nó đi đến trước mặt, mọi người cúi đầu chào: Thưa Đức Giáo Chủ.”

Ông thứ tư giọng hãnh diện: “Con tôi làm Giáo Hoàng, khi nhìn thấy nó mọi người đều gọi: Đức Thánh Cha.”

Thấy bà già vẫn ngồi nhấm nháp cà phê trong im lặng, cả bốn ông đều hỏi: “Bà đã nghe về mấy đứa con của chúng tôi chưa?” Lúc bấy giờ bà ta mới bình thản lên tiếng: “Tôi có đứa con gái. Người mảnh khảnh, chân dài, vòng ngực 150, vòng eo 60, vòng mông 90. Nhưng bất kể mặc áo đỏ, áo trắng, hay không mặc gì cả, khi nó bước vào phòng, mọi người đều la lên: “Chúa Ơi!”

“Hỏi Ông Trời”

Bắc thang mà hỏi ông Trời,
Trai không mê gái trên đời có không?
Trời cười: "Chỉ có ... Công Công
Hay đàn ông bị ... xụi nòng, liệt dương
Đàn ông dê – chuyện bình thường
Đó là nghề nghiệp, sỏ trường con ơi
Còn dê còn thấy tuyệt vời
Nghỉ dê là biết cuộc đời ... sắp xong!"
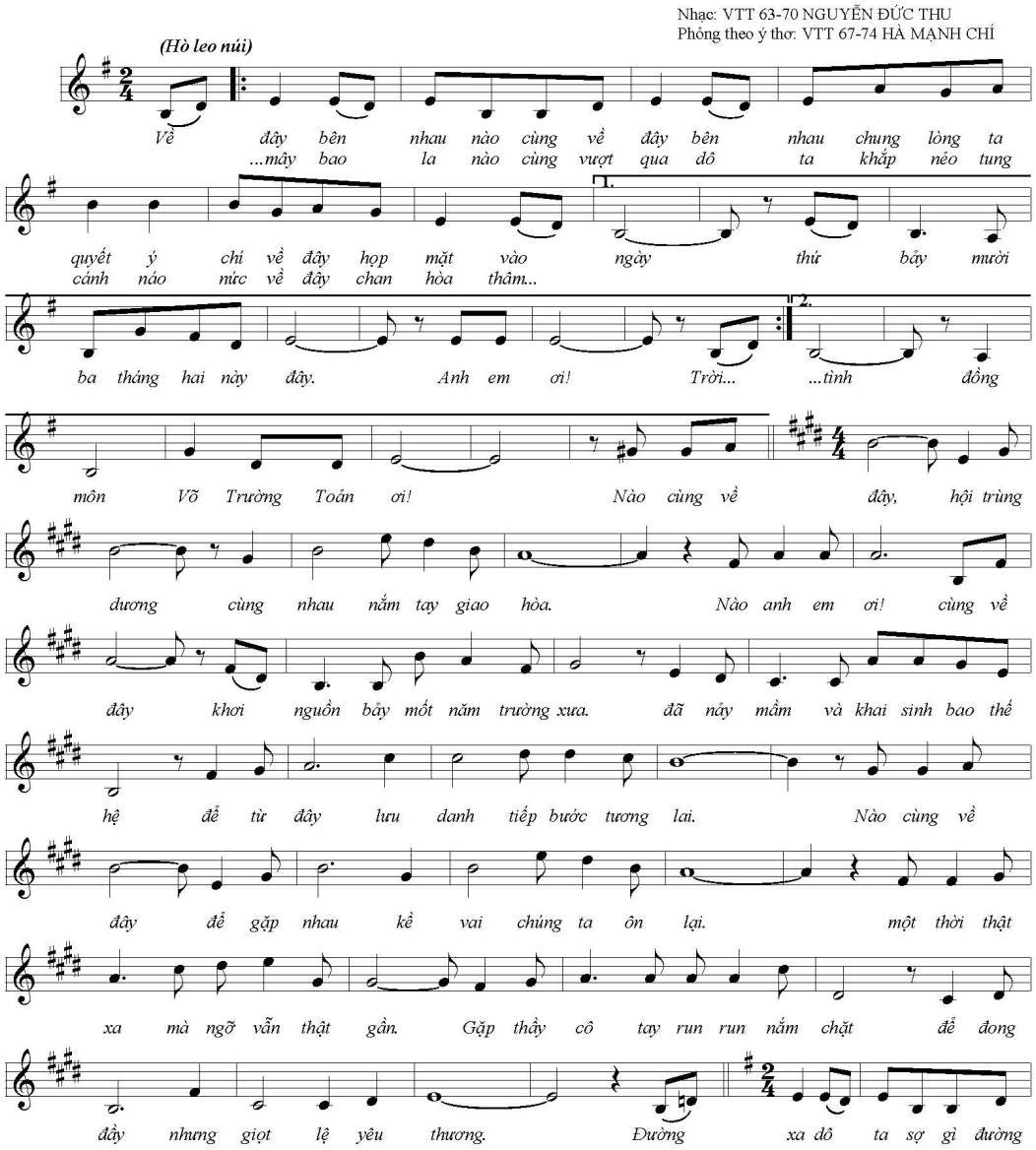
"Tên Các Hồ Nổi Tiếng Ở Việt Nam"

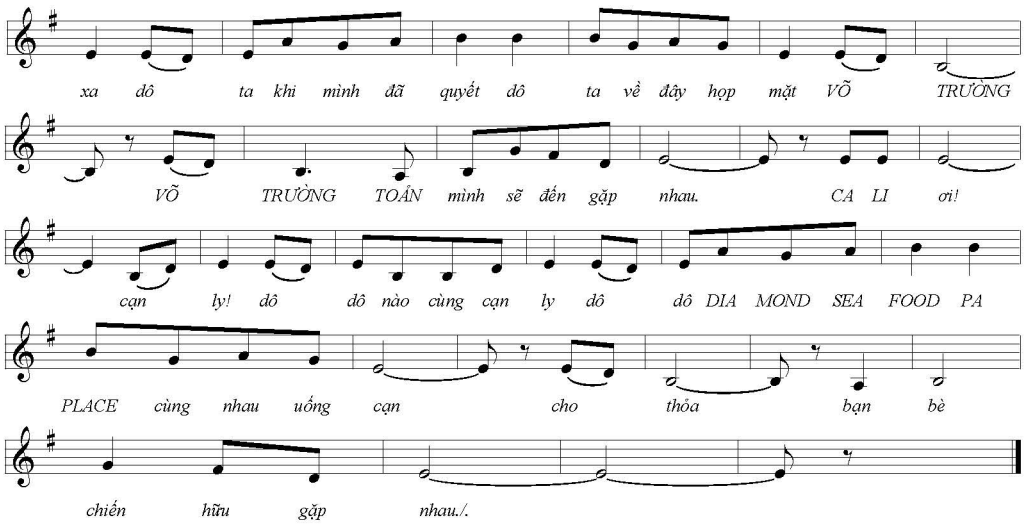
1)	Rộng lớn nhất =	Hồ Ba (3) Bể
2)	Yên ổn nhất =	Hồ Trị An
3)	Buồn tẻ nhất =	Hồ Than Thở
4)	Chậm chạp nhất =	Hồ Con Rùa
5)	Thơm tho nhất =	Hồ Xuân Hương
6)	Sính ngoại nhất =	Hồ Tây
7)	Săc nhọn nhất =	Hồ Gươm
8)	Hữu nghị nhất =	Hồ Hòa Bình
9)	Nổi danh nhất =	Hồ Dầu Tiếng
10)	Quậy nhất =	Hồ Lắc
11)	Nghiêm khăc nhất =	Hồ Cầm Sơn
12)	Bạc bẽo nhất =	Hồ Tam Bạc
13)	Ướt át nhất =	Hồ Thủ Lệ
14)	Thư thái nhất =	Hồ Thanh Nhàn
15)	Vô duyên nhất =	Hồ Lãng Bạc
16)	Khốn nạn nhất =	hồ chí minh

VTT Nguyễn Quang Khang (1967-1974)
San Jose, California, USA
theagentnetwork2@gmail.com

Nhạc: Hội Ngộ Trùng Dương VÕ TRƯỜNG TOẢN
https://youtu.be/YUkuoOotOH4?si=sTrsapNlTMJ2Ueyh
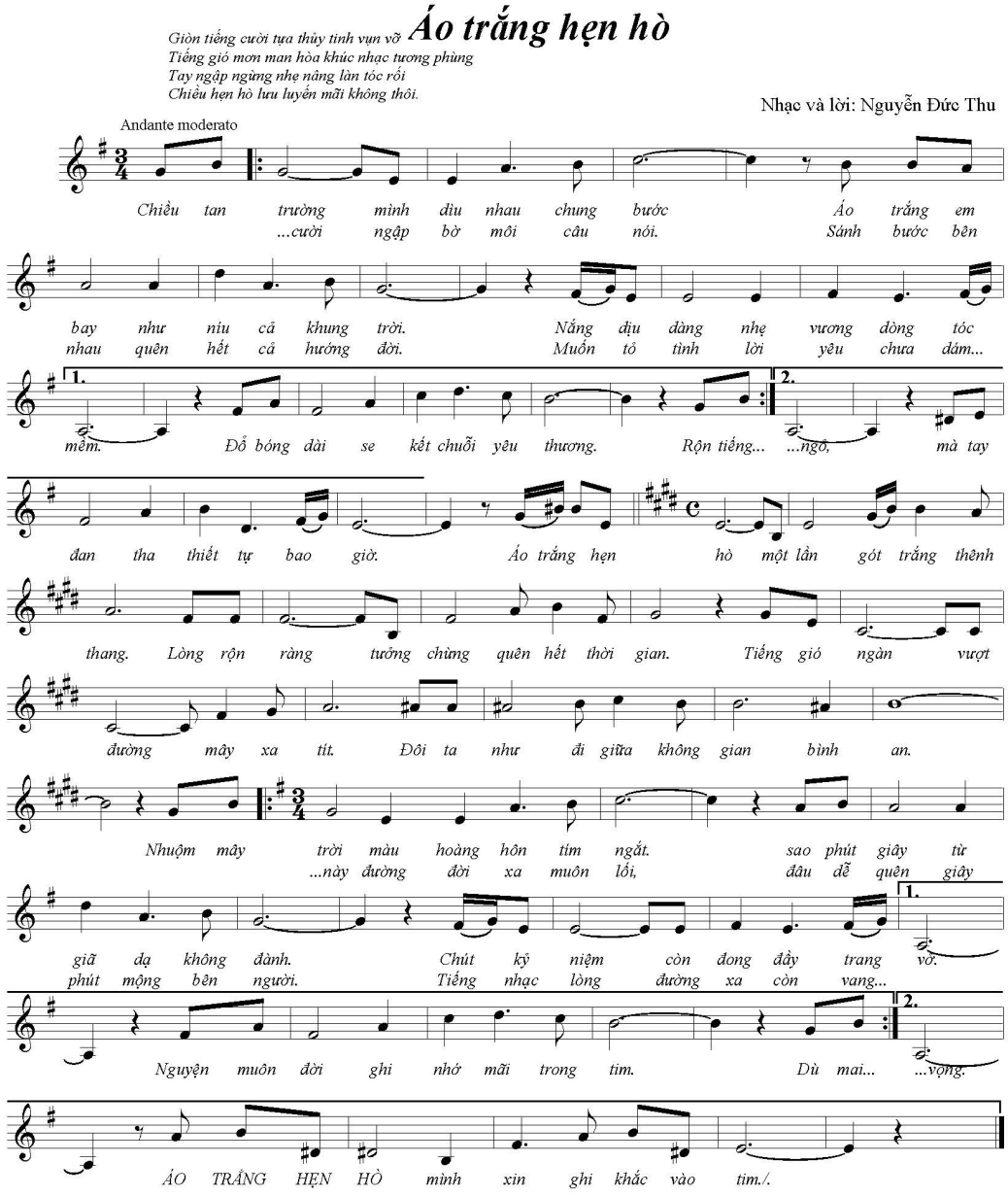
Hội ngộ trùng dương VÕ TRƯỜNG TOẢN
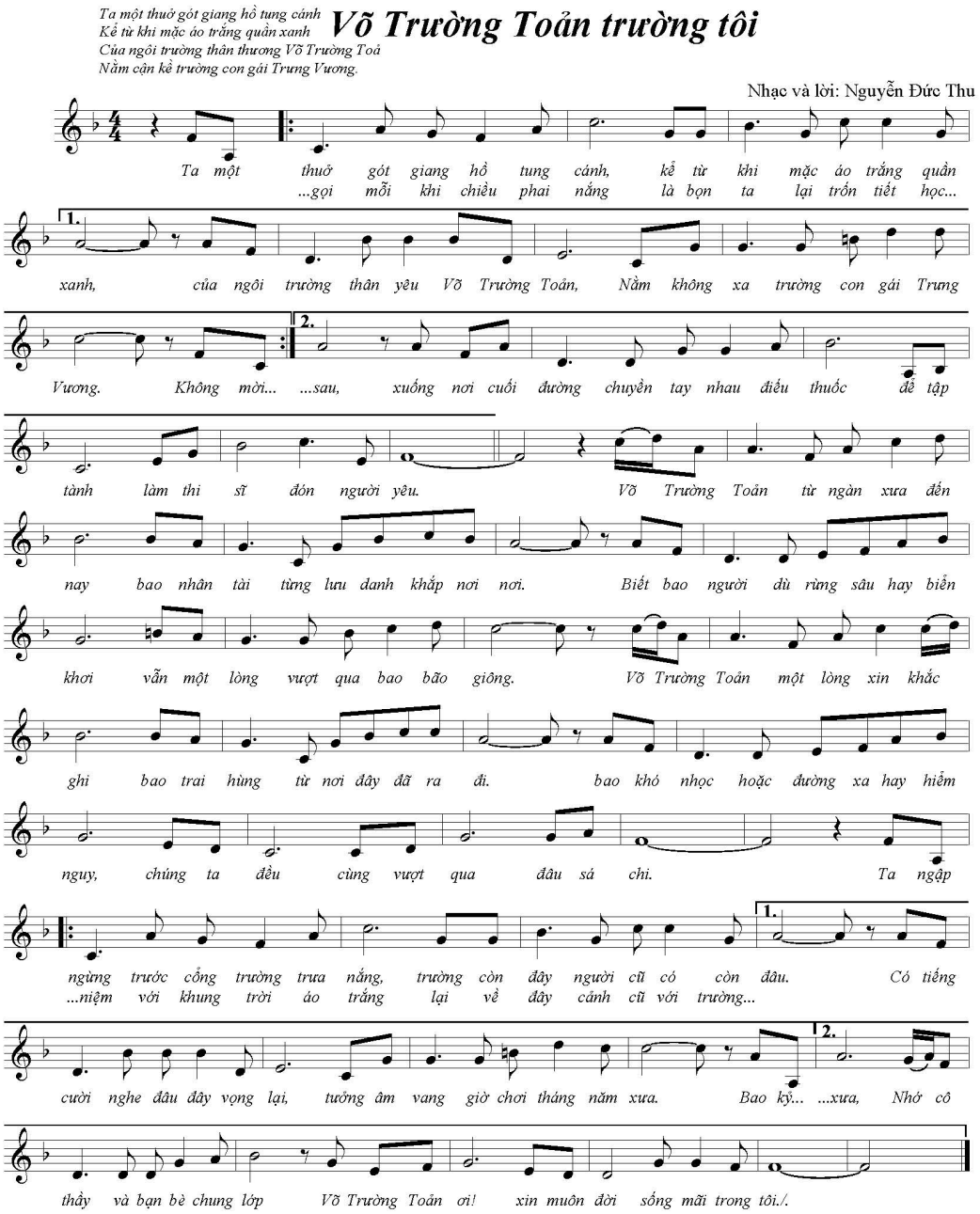

VTT Nguyễn Đức Thu (1963-1970)
Johnson City, Tennessee, USA
thuhanoi54@yahoo.com

Nhạc: Áo Trắng Hẹn Hò
https://youtu.be/3YgzspbWK2A?si=JabyBQXTYQFrY-te

VTT Nguyễn Đức Thu (1963-1970)
Johnson City, Tennessee, USA
thuhanoi54@yahoo.com

Nhạc: Võ Trường Toản Trường Tôi
https://youtu.be/e-6cGo7ClI8?si=WsZ_hYOxRXw14HPs

VTT Nguyễn Đức Thu (1963-1970)
Johnson City, Tennessee, USA
thuhanoi54@yahoo.com

Nhạc: Đường Bay Nào Đưa Em Về Ngang Đây

https://youtu.be/FcI1IENquI0?si=Mt0Kipeo0iSbYBlu
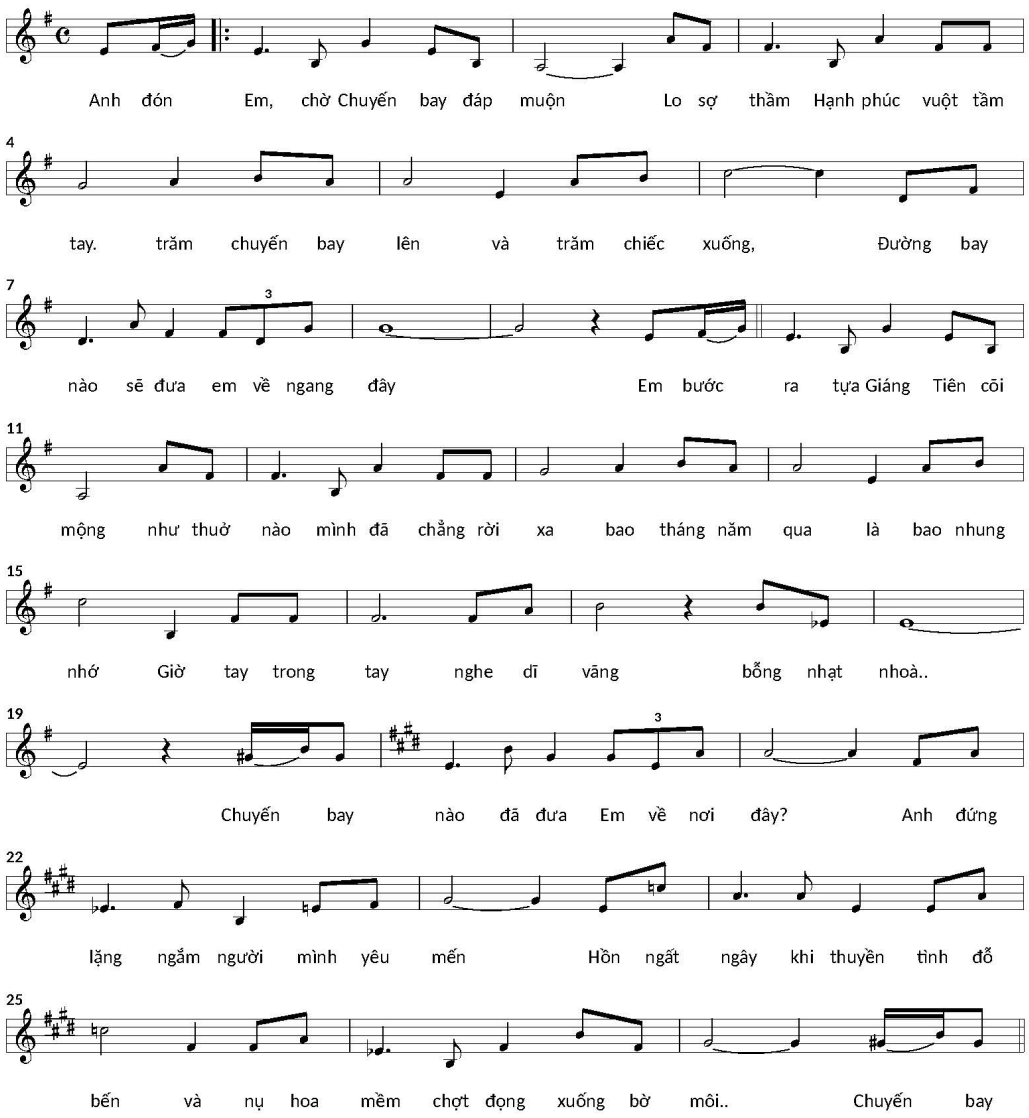
(Thơ: Trần Quán Niệm, tranquanniem@yahoo.com)
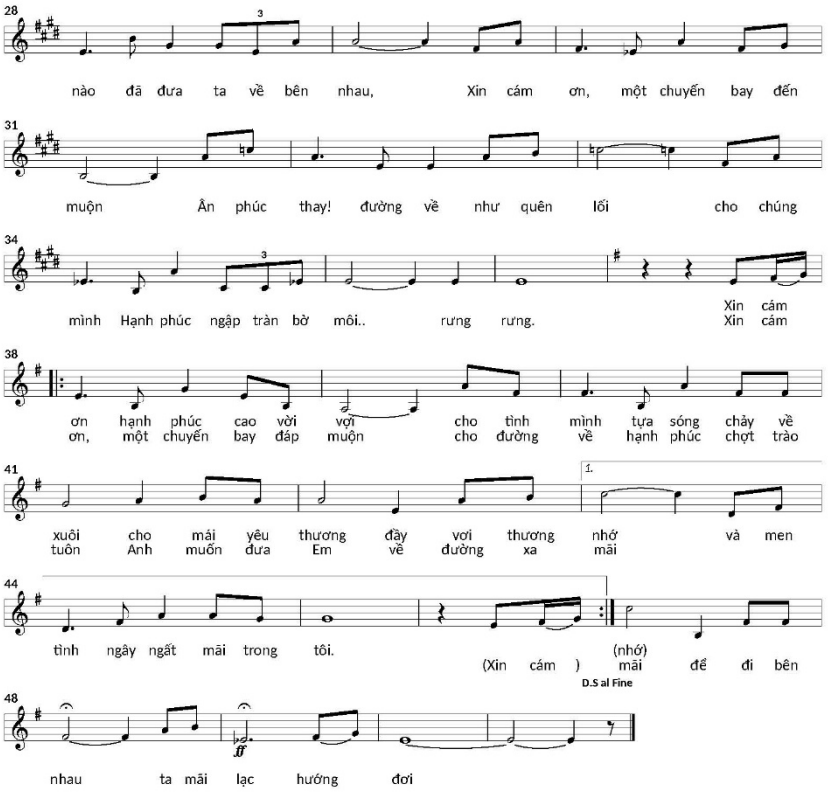
https://www.vnnavydallas.com/tailieu/2026_08_12_Tuyen_Tap_Tho_va_Truyen_Ngan_cua_Tran_Quan_Niem.pdf

ĐƯỜNG BAY NÀO ĐƯA EM VỀ NGANG ĐÂY

Nhạc : NGUYỄN ĐỨC THU
Thơ : Trần Quán Niệm

Andantino (♩ = 80)

VTT Nguyễn Đức Thu (1963-1970)
Johnson City, Tennessee, USA
thuhanoi54@yahoo.com

